s c h i l l e

INTRIGĂ ȘI IUBIRE ŞI

TRAGEDIE BURGHEZĂ

In romîneşte de MIHAI ISBĂŞESCU ŞI MARIANA CRAINIC

PERSOANELE

VON WALTER, *preşedinte la curtea unui prinț german*
FERDINAND, *fiul lui, maior* VON KALB,
mareşalul curții LEDY MILFORD, *favorita prințului* WURM, *secretarul preşedintelui*
MILLER, *şef de muzică, sau cum i se spune în unele locuri, capelmaistru* SOȚIA LUI MILLER LUISE, *fiica lui Miller* SOPHIE, *camerista ladyei Milford* UM CAMERIST AL PRINȚULUI FIGURANȚI

\

ACTUL ÎNTÎI

S C E N A 1

O cameră la Miller acasă. *Miller* se scoală dc pe scaun şi pune violoncelul deoparte. La masă şade *soția lui Miller,* îmbrăcată încă în veşminte de noapte şi îşi bea cafeaua.

MILLER *(umblînd prin cameră cu paşi repezi):* Să se sfîrşească o dată. Lucrurile se-ncurcă tot mai rău. Gura lumii a început să clevetească pe seama fiicei mele şi a baronului. Ne facem cu toții de rîs. O să-i ajungă preşedintelui la ureche şi... într-un cuvînt, am să-1 poftesc pe acest tînăr nobil pe uşă afară.

SOȚIA LUI MILLER: Doar nu l-ai tras tu de mînecă în casă, nu i-ai aruncat tu fata în brațe!

MILLER: Nu l-am tras eu de mînecă... nu i-am aruncat eu fata în brațe; dar cine ține seama de asta? Eram stăpîn în casa mea. Ar fi trebuit să-mi țin fata mai din scurt. Ar fi trebuit să-i vorbesc deschis maiorului său să-i povestesc totul fără întîrziere tatălui său, excelenței sale domnul von Walter. Tînărul baron o să scape cu o morală

bună, ştiu «u bine, şi toate oalele sparte o să le plătească vioiistuL,

SOȚIA LUI MILLER *(tfi soarbe ceaşca pînâ la fund):* Prostii! Bazaconii! Ce poate să ți se-ntîmple? Cine o să se **Jege** de tine? Că doar îți vezi de meseria ta şi-ți cauți elevii pe unde-i poți găsi.

MILLER: Dar, ia spune-mi, unde o s-ajungem cu toată povestea asta? Pe iată nu-i chip s-o ia de nevastă... de căsătorie aici **rm** poate fi vorba — şi ca s-ajungă una de-aiea — doamne, iartă-mă! — Bună dimineața!... Bineînțeles, după ce unul din domnişorii ăştia nobili a colindat prin toată lumea şi dracu ştie ce-a mai făcut! desigur că-i place să umble şi după piospătură. Ia seama! Chiar dacă ai sta la pîndă cu o mie de ochi şi chiar dacă ai sta de veghe lîngă fiecare picătură de sînge din vinele lor, tot o s-o ademenească, sub nasul tău, o s-o necinstească şi p-ormă o s-o şteargă, iar fata o să fie dezonorată pentru tot restul vieții, o să rămînă nemăritată, sau, dacă i-o place meseria, o să-i dea înainte. *(Cu pumnul la frunte.)* Doamne Isuse-Hristoase!

SOȚIA LUI MILLER: Fereşte-ne, doamne dumnezeule!

i George Rodney (1717 — 1792), amiral englez care şi-a cîştigat mare laimă în războiul pentru Independența Amerioii, luptînd împotriva flotei franceze (n. r.).

MILLER: Ba să se ferească ea singură. — Că doar la ce alta îi stă capul unui fluşturatic ca ăsta? Fata e frumoasă... subțirică... are picioruşul mic. Nu se sinchiseşte nimeni ce ascundeți voi femeile sub acoperiş. Numai să fi avut grijă bunul dumnezeu să nu lipsească parterul. Şi după ce zvăpăiatul nostru o să se lămurească în privința aceasta... • ei, atunci o să se lumineze, cum se luminează prietenul meu Rodney[1] cînd simte urmă de franțuz şi cînd porneşte drept spre țintă cu toate pîn-zele-n vînt. Nu pot să i-o iau în nume de rău. Omu-i om. Ştiu eu bine.

SOȚIA LUI MILLER: Ai trebui să citeşti încîntătoarele bilețele pe care tînărul domn le scrie fetei tale. Doamne dumnezeule! E limpede ca lumina zilei că **mi-1** interesează decît sufletul ei frumos.

MILLER: Aşa se ajunge de-a dreptul la țintă. Loveşti în samar şi te gîndeşti la măgar. Cînd ai de gînd să dai binețe trupului, n-ai decît să trimiți mai întîi inima ca sol. Eu cum am făcut? Şi cînd, în sfîrşit, sufletele ajung să se-nțeleagă, hop! iată că şi trupurile fac la fel; sluga ia pildă de la stăpîh şi pînă la urmă, luna argintie va face pe codoaşa.

SOȚIA LUI MILLER: Priveşte mai întîi la minunatele cărți pe care ni le-a adus domnul maior. Fiica ta îşi citeşte totdeauna rugăciunile din ele.

MILLER *(fluieră):* Ei, da! Se roagă! Ştii că ai haz! Simplele fierturi sănătoase sînt prea greu de mistuit pentru delicatul stomac al înălțimii sale, deprins doar cu pricomigdale. Trebuie să le

mai fiarbă o dată meşteşugit, în bucătăria drăcească şi puturoasă a literaților. Pe foc cu tot gunoiul ăsta! Dumnezeu ştie ce bazaconii căzute din înaltul cerului o fi găsind acolo biata fată şi aceasta îi înfierbîntă sîngele ca extractul de cantaridă, topind şi picul de credință creştinească pe care cu mare trudă i-a sădit-o în suflet părintele ei. Pe foc, îți spun! Fata o să-şi bage în cap toate drăcoveniile astea; tot rătăcind prin lumea închipuirii, n-o să mai găsească drumul spre casă, o să uite, o să-i fie ruşine că tatăl ei este viorostul Miller şi parcă văd că o să-mi pună pe fugă vreun ginere cumsecade şi de treabă, care s-ar arăta foarte fericit să profite de clientela mea... Nu! Să mă trăsnească dumnezeu ! *(Sare în sus_ aprins.)* Trebuie să batem fierul cît e cald; da, da, n-am să mă sfiesc să-i arăt maiorului uşa. *(Vrea să iasă.)*

SOȚIA LUI MILLER: Fii cuminte, Miller. Gîndeşte-te numai ce de părăluțe ne-au adus darurile lui...

MILLER *(se* ***înfoarcBşi*** *st opreşte* ***în*** *fața, ei):* Cu prețul sîngeki fetei mele?... **Du**-te diacului, codoaşă nemşiaată... Mai line să cerşesc din uşă-n uşă, cu vioara, o biată lucată de pîine, mai bine îmi sparg violoncelul şi car gunoi în cutia lui, decît

ca ma.nfpim+ din h«m'i (lam 0Î*inn-piil mon r>r\r*il

i-ar cîştiga vîaz îmdu-şi sufletul şi mîntuirea lui. Dă încolo blestemata ta de cafea şi tabacul de prizat şi EU va fi nevoie să-ți mai scoți fata la mezat. N-am mărit de foame şi nici n-am umblat fără cămaşă je mine, mai înainte ca diavolul ăsta afurisit să-şi fi vîrît nasul în treburile mele.

SOȚIA LUI MILLER: Ce te-nfierbînți aşa? Numaidecît te aprinzi, de sar scîntei! Eu vreau să spun că n-ar tiebui să ne punem rău cu domnul maior, ştiind că... este fiul preşedintelui. **MILLER:** Vezi, asta este. Şi tocmai pentru asta ar trebui să isprăvim chiar azi. Preşedintele o să-mi fie recunoscător, dacă e un adevărat părinte. Curăță-mi haina de catifea roşie şi mă voi duce să cer o audiență la excelența sa. O să-i spun excelenței sale: Domnul, fiul dumneavoastră, şi-a pus ochii pe fata mea; fata mea nu e destul de bună pentru a fi nevasta domnului, fiului dumneavoastră, dar totodată mi-e prea scumpă, ca să-i fie țiitoare, şi cu asta basta... Numele meu e Miller.

S C E N A 2 ***Secretarul***

Wurm, cei dinainte

SOȚIA LUI MILLER: A, bună ziua, domnule sicritar. Avem, în fine, plăcerea să vă mai vedem pe la noi?

WURM: Plăcerea e a mea, a mea verişoară dragă-. Cei care se bucură de favoarea unui nobil cavaler nu prea mai

apreciază plăcerea modestă adusă de un simplu burghez ca mine.

SOȚIA LUI MILLER: Cum puteți vorbi astfel, domnule sicritar! înălțimea sa domnul maior von Wal-ter ne face din cînd în cînd „plezirul", dar din pricina asta nu disprețuim pe nimeni.

MILLER *((înciudat):* Un scaun pentru domnul, femeie! Luați loc, domnule!

WURM *(pune pălăria şi bastonul deoparte, apoi se aşează):* Ei! Ei! şi ce face viitoarea mea... sau fosta mea?... Nu ştiu dacă pot să mai sper... **0** s-o pot vedea pe „mamzel" Luise?

SOȚIA LUI MILLER: Mulțumim de întrebare, domnule sicritar. Dar fata mea nu se ține mîndră de loc.

MILLER *(supărat o loveşte cu cotul):* Femeie!

SOȚIA LUI MILLER: Numai că ne pare rău că n-o să se poată bucura de onoarea domnului sicritar. Chiar acum a plecat la biserică.

WURM: Asta mă bucură, mă bucură. Voi avea. mai tîrziu o nevastă evlavioasă, bună creştină.

SOȚIA LUI MILLER *(zîmbeşte cu un aer stupid, dar dîn-du-şi importanță):* Da... dar, domnule sicritar...

MILLER *(vizibil stînjenit, o trage de ureche):* Femeie!

SOȚIA LUI MILLER: Dacă putem să fim de folos la altceva... cu toată plăcerea, domnule sicritar...

WURM *(cu o privire perfidă):* La altceva! Mulțumesc frumos ! Mulțumesc frumos I   Hm! Hm! Hm!

SOȚIA LUI MILLER: Dar... după cum şi-o fi dat poate seama şi domnul sicritar...

MILLER *(înfuriai, o înghionteşte pe la spate):* Femeie!

SOȚIA LUI MILLER: Binele e bun, dar mai binele e şi mai bun, şi cînd ai un singur copil n-o să-i stai în calea fericirii. *(Cu mîndrie de țărancă.)* Cred că mă-nțelegi, domnule sicritar?

WURM *(se agită pe scaun îngrijorat, se scarpină după ureche şi-şi potriveşte manşetele şi jaboul):* Dacă-n-țeleg? Nu prea... ba da... ce vreți să spuneți?

SOȚIA LUI MILLER: Ei — vezi... mă gîndeam numai că... ziceam că *(tuşeşte)* fiindcă bunul dumnezeu vrea neapoat ca fata mea să fie cucoană mare... **WURM** *(sare de pe scaun):* Ce spuneți? Cum? **MILLER**: Stați jos! Stați jos, domnule secretar. Ne-vastă-mea e din cale-a tară de gîscă. Cum o să ajungă cucoană mare? Trebuie să fie prea prost cineva ca să plece urechea la flecăreala asta. **SOȚIA LUI MILLER:** Poți să vorbeşti, cît ăi vorbi! Ştiu eu ce ştiu.., şi ce-a spus domnul maior este bun spus. **MILLER** *(sces din fire, dă să apuce violoncelul):* Mult ai să mai trăncăneşti? Vrei să-ți dau cu violoncelul în cap? Ce ştii tu? Ce-a putut să spună? Nu luați în seamă sporovăială asta, domnule... Marş la bucătărie! Doar nu mă credeți atît de tîmpit, ca să-mi dau fata după domnii

din lumea mare? Nu-mi închipui că o să credeţi una ca asta despre mine, domnule secretar? **WURM:** Nici n-aş fi meritat aşa ceva din partea dumneavoastră, domnule şef de muzică. V-aţi arătat întotdeauna un om de cuvînt şi eraţi gata să-mi daţi fata de nevastă. Am o slujbă din care aş putea hrăni o întreagă familie; preşedintele îmi este binevoitor; dac-aş vrea să mă-nalţ în slujbă, nu mi-ar lipsi recomandaţiile. Vedeţi dar că în ce-o priveşte pe „mamzel" Luise, intenţiile mele sînt serioase, dacă nu cumva o fi ameţit-o vreun nobil fluieră-vînt... **SOŢIA LUI MILLER**: Domnule sicritar Wurm, mai mult respect, vă rog... **MILLER:** Ţine-ţi gura, îţi spun. Fiţi fără grijă, onorate văr. Rămîne aşa cum am vorbit. Ceea ce v-am răspuns toamna trecută vă răspund şi acum. Eu nu-mi voi sili fata. Dacă-i placi... bine, treaba ei, cum va şti să-şi făurească fericirea alături de dumneata. Dacă dă din cap şi zice nu... şi mai bine... vreau să spun, cum o vrea dumnezeu... înghiţi în sec şi bei o sticlă cu taică-său... Că doar fata trebuie să trăiască cu dumneata... nu eu... de ce s-o leg, numai din încăpăţînare, de un bărbat pe care să nu-1 iubească?... Ca să mă chinuiască la bătrîneţe diavolii şi să ajung pradă lor... ca să beau amarul acestei remuşcări în fiecare pahar şi să-1 înghit în fiecare dumicat; să n-aud decît: tu eşti ticălosul, tu ţi-ai nenorocit copilul?!

SOŢIA LUI MILLER: Iar eu ştiu una şi bună... Eu nu mă învoiesc în ruptul capului; fata mea e menită pentru ceva mai înalt şi voi merge pînă la judecată, dacă bărbatu-meu se lasă îmbrobodit.

MILLER: Vrei să te cotonogesc, limbă afurisită?

"WURM *(către Miller):* Sfatul unui părinte are mare greutate în faţa fiicei lui şi îmi închipui că doar mă cunoşti, domnule Miller?

MILLER: Ei, păcatele mele! Fata trebuie să te cunoască. Ceea ce i-ar putea place la dumneata unui ghiuj bătrîn ca mine nu face nici două parale pentru o tînără dornică de dragoste. Eu pot să-ţi spun, fără să mă-nşel, dacă eşti bun pentru orchestră... dar un suflet de femeie e prea greu de înţeles, chiar pentru un capelmaistru ca mine. Şi apoi să-ţi spun deschis, domnule... eu sînt un biet neamţ simplu, cinstit... sfatul meu n-o să-ţi fie de cine ştie ce folos. N-o îndemn pe fata mea să-1 ia pe nici unul... iar pe dumneata, domnule secretar, n-aş sfătui-o cîtuşi de puţin să te aleagă... Lasă-mă să termin. îndrăgostitului, care-1 cheamă pe tatăl iubitei în ajutor, nu face să-i dai pe mînă, dă-mi voie să-ţi spun, nici măcar o alună găunoasă. Dacă ar fi ceva de capul lui, i-ar fi ruşine să se folosească de acest obicei străvechi, pentru a-şi arăta calităţile faţă de aleasa inimii lui... dacă însă n-are curaj s-o facă, atunci nu-i decît un iepure fricos şi o fată ca Luise nu-i de nasul lui... Uite aşa! Trebuie să se poarte în aşa fel, încît fata să-1 îndrăgească fără ca tatăl ei să prindă

măcar de veste. S-o facă-să-i lase, mai degrabă, dracului pe maică-sa şi pe taică-său decît să renunțe la el... sau sS vină şi să se arunce la picioarele tatălui ei cerindu-i, în numele domnului, sausâ-i dăruiască moartea întunecată, neagră, sau să i-1 dea pe alesul inimii ei... Asta aş zice şi eu flăcăul Asta înseamnă dragoste!... Şi cine nu izbuteşte astfel în fața femeilor — acela să-şi vadă mai bine de pana Iui de gîscă.

WIÎRM *(îşi ia- pălăria şi bastonul şi dă să iasă din cameră.):* Yâ rămîn obligat, domnule Miller.

MILLER *(se duce încet după el):* Pentru ce? Pentru ce? Doar nu v-am omenit cu nimic, domnule secretar. *(întoreîndu-se.)* A plecat, nu vrea să mai audă nimic... Cînd îmi iese în cale conțopistul ăsta mi se pare că aş fi înghițit otravă sau arsenic. Ce individ dezgustător, parcă ar fi venit pe lume prin contrabandă. Ochii ăştia mici şi vicleni de şoarece... părul rosu-aprins... bărbia scoasă-n afară, ca şi cum natura, scîrbită că nu i-a reuşit opera, l-ar fi apucat de bărbie pe omul ăsta de nimic şi l-ar fi aruncat în vreun ungher... Nu! Decît să-mi dau fata după un asemenea ticălos, mai bine să-mi... doamne iartă-mă...

SOȚIA LUI MILLER *(scuipînd, plină de venin):* Cîinel Dar lasă, o să-ți astupe ție gura.

MILLER: Dar şi tu, cu afurisitul tău de iunker... M-ai scos adineauri din pepeni. Ce dumnezeu, atunci pari şi tu mai proastă, cînd ar trebui să fii mai deşteaptă. La ce ți-au folosit toate palavrele acelea despre cucoanele mari şi despre fata ta. Ți-ai şi găsit omul. Ăstuia e destul să-i sufli o vorbuliță la ureche, şi mîine o vei auzi trîmbi-țată pe toate cărările. Domnişorul ăsta e din tagma celor care-şi vîră nasul prin casele oamenilor, caută să afle ce ai în pivniță şi ce ai în cra-tiță, şi dacă-ți scapă cumva vreun cuvințel... gata! îl află numaidecît şi prințul, şi favorita, şi preşedintele; şi-ți aprinzi paie-n cap.

S C E N A 3

Luise Miller* intră cu o carte în mînă. *Cei dinainte

LUTSE *(pune cartea jos, se duce la Miller şi-i dă mina):* Bună dimineața, dragă tată.

MILLER *(cu căldură):* Bravo, fata mea... Mă bucură să văd cum te străduieşti să-ți îndrepți gîndurile către creatorul tău. Aşa să fii totdeauna şi brațul lui te va ocroti.

LUISE: O, sînt o mare păcătoasă, tată... A fost pe aici, mamă?

SOȚIA LUI MILLER: Cine, copila mea?

LUISE: Ah! am uitat că în afară de el mai există şi alți oameni pe lume... Parcă sînt năucă. N-a fost pe aici Walter?

MILLER *(trist şi grav):* Credeam că Luisa mea a lepădat numele acesta la biserică!

LUISE *(după ce l-a privit țintă cîtăva vreme):* Te-nțe-leg, tată... Simt pumnalul pe care mi-1 împlînți în conștiință; dar e prea tîrziu. Nu mai sînt evlavioasă, tată... Cerul şi Ferdinand rîvnesc deopotrivă la sufletul meu rănit şi mă cuprinde teama... mi-e teamă... *(După o pauză.)* Totuşi nu, bunul meu tată. Cel mai delicat elogiu ce i se poate aduce unui artist este să uiți de.el în timp ce-i priveşti creația. Oare dumnezeu nu simte o mare bucurie, văzînd că uit de el, pentru că sînt fericită privindu-i capodopera?

MILLER *(se trînteşte nemulțumit pe scaun):* Iată! Ăsta e rodul lecturilor tale păgîne.

LUISE *(se apropie neliniştită de fereastră):* Oare unde-o fi acum? Domnişoarele din lumea bună îl văd'.'., îl aud... eu sînt o biată fată pe care a uitat-o. *(Se sperie de cuvîntul acesta şi se repede către tatăl ei.)* Totuşi, nu! nu! Iartă-mă. Nu mă plîng de soarta mea. Vreau numai să mă gînd.es.c puțin la el... nu fac nimănui vreun rău cu asta. Frîn-' tura asta le viață... de-aş putea să i-o dăruiesc într-t» adiere uşoară şi mîngîietoare, care să-i răcorească fața!.., Floarea asta a tinereții... de ce nu e » viorea, s o calce el în picioare, să moară neştiută sul) paşii lui! M-aş mulțumi cu atît, tată. Cînd musculița se scaldă în razele soarelui, ar putea el, mîndrul, măreţul soare, s-o pedepsească pentru asta?

MILLER *(mişcat se lasă pe brațul fotoliului şi-şi acoperă fața):* Ascultă, Luise... aş da bruma de zile care mi-au mai rămas, numai să nu-ți fi ieşit niciodată în cale maiorul.

LUISE *(speriată):* Ce spui?... Ce?... Nu! Nu asta vrei să spui, dragă tată. Tu nu ştii, de bună seamă, că Ferdinand este al meu, creat anume pentru mine, pentru fericirea mea, de către părintele celor îndrăgostiți. *(Se opreşte gînditoare.)* Cînd l-am văzut întîia oară... *(mai repede)* şi am simțit că sîngele îmi năvăleşte în obraji, cînd inima mi-a bătut mai vesel, fiecare zvîcnire spunea, fiecare suflare şoptea: El e!... Inima mea 1-a recunoscut pe acela pe care-1 aştepta necontenit şi-a spus şi ea: El e! şi aceste cuvinte au răsunat în lumea întreagă şi lumea s-a bucurat şi ea! Atunci... o, atunci au mijit, pentru întîia oară, zorile în sufletul meu. Mii de simțiri proaspete au răsărit din inima mea, ca florile din sînul pămîntului, cînd se trezeşte primăvara. Nu mai vedeam lumea, şi totuşi mi-aduc aminte că niciodată lumea n-a fost atît dc frumoasă ca atunci. Uitasem de dumnezeu, şi totuşi nu l-am iubit

niciodată atît de mult ca în clipa aceea. **MILLER** *(se repede la ea şi o strînge la piept):* Luise... copil scump... minunat... ia-mi capul ăsta bătrîn şi slab... ia totul... totul!... pe maior... martor mi-e dumnezeu... nu ți-l voi putea da ... nicicînd! *(Iese.)* ..

LUISE: Nici nu doresc acum lucrul acesta, tatăl Un simplu vis, în care-mi apare Ferdinand, poate sorbi cu nesaț stropul acela scump de rouă, timpul... Renunț la el înviata asta... Apoi,mamă... apoi, cînd barierele deosebirilor ce ne despart se vor prăbuşi... cînd vor cădea de pe noi veşmintele acestea hîde ale obîrşiei... cînd nu vor fi decît oameni, doar oameni... Eu nu voi aduce cu mine nimic altceva decît nevinovăția mea; dar tata a spus doar de-atîtea ori că giuvaerurile şi titlurile pompoase n-au să mai aibă niciun preț în ziua în care va veni domnul iar prețul inimilor va creşte. Atunci voi fi bogată. Atunci lacrimile vor fi socotite victorii şi gîndurile frumoase vor ține loc de strămoşi! Atunci voi fi nobilă, mamă. Cu ce va fi el atunci mai presus de iubita lui?

SOȚIA LUI MILLER *(sare în sus):* Luise! Maiorul! Iată-**1,** sare peste podeț. Unde să mă ascund?

LUISE *(începe să tremure):* Rămîi aici, mamă.

SOȚIA LUI MILLER: Dumnezeule! în ce hal sînt! Ar trebui să-mi fie ruşine. Nu pot să apar astfel în fața înălțimii sale. *(Iese.)*

***Ferdinand von Waller, Luise. Maiorul* so repede spre ea... *Luise* se lasă, palidă şi slăbită, într-un fotoliu... *Ferdinand* se opreşte în fața ei... se privesc o vreme în tăcere. Pauză.**

FERDINAND: Eşti palidă, Luise.

LUISE *(se scoală şi-l cuprinde de după gît):* Nu-i nimic. Nimic. Eşti aici. Mi-a trecut.

FERDINAND *(luîndu-i mina şi ducînd-o la buze):* Mă mai iubeşti încă, Luise? Inima mea e tot cea de ieri, a ta mai este oare aceeaşi? Am zburat la tine, doar- ca să văd dacă eşti veselă şi după aceea si plec: — fericii şi eu. Dar tu nu te bucuri. **LUISE:** Ba da, ba da, iubitule!

FERDINAND: Sjsine-**rni** adevărul. Nu te bucuri. Privesc în sufletul, tâu ca în apa limpede a acestui briliant. *(Arată, spre inel.)* în el nu se poate ivi nici cea mai mică pată pe care să n-o bag de seamă... Nici-» umbră care trece pe fața asta nu poate să-ini scape. Ce ai? Spune-mi repede! Cînd ştiu că nimic nu tulbură fața acestei oglinzi, nici un noi nu-**rni** umbreşte nici mie zarea. Ce te apasă?

LUISE *(îl priveşte o clipă semnificație, în tăcere, apoi cu melancolie):* Ferdinand! Ferdinand! Dac-ai şti cît e de fericită fata de burghez, auzind cuvintele astea...

FERDINAND: Cum asta? *(Surprins.)* Copilă! Ascultă! Ce-ți trece prin cap! Tu eşti a mea. Cine-ți spune că trebuie sămai fii şi altceva? Vezi tu, prefăcuto, cîtă răceală aflu în sufletul tău. Dacă ai fi toată doar dragoste pentru mine, cum ai mai avea răgaz să te gîndeşti şi la altele? Cînd mă aflu lingă tine, e de ajuns o privire şi mintea mi se tulbură... iar cînd sînt departe de tine, mi-ajunge visul în care îmi apari; dar în tine, mai e pe lîngă dragoste şi rațiune? Ruşinează-te! Fiecare clipă pe care o pierzi, lăsîndu-te pradă mîhnirii, e pentru iubitul tău o clipă ce i-a fost furată.

LUISE *(îi apucă mîna, în timp ce dă din cap):* Vrei să-mi adormi bănuielile, Ferdinand... vrei să-mi abați privirile de la prăpastia în care, fără doar şi poate, va trebui să mă prăbuşesc. Privesc în viitor... glasul gloriei... planurile tale... tatăl tău... nimicnicia mea. *(Se sperie şi deodată îi lasă mîna.)* Ferdinand ! Un pumnal deasupra noastră!... ne desparte!

FERDINAND: Ne desparte! *(Sare în sus.)* De unde presimțirea asta, Luise? Ne desparte? Cine e în stare să frîngă legătura dintre două inimi? Poți oare despărți unul de altul sunetele unui acord? Sînt de neam nobil... Dar să vedem dacă hrisoavele nobilei mele obîrşii sînt mai vechi decît universul cel fără de sfîrşit, dacă stema mea prețuieşte mai mult decît slova cerului înscrisă în ochii Luisei mele: femeia aceasta este sortită bărbatului acesta! Sînt fiul preşedintelui. Tocmai de aceea. Cine alta decît dragostea ar putea îndulci blestemele care-mi vor rămîne moştenire de pe urma jecmănirii țării de către tatăl meu?

LUISE: 0, cît de mult mă tem de el... de acest tată!

FERDINAND: Eu nu mă tem de nimic... de nimic... decît de sfîrşitul iubirii tale! Şi chiar de vor creşte piedicile ca munții între noi, le voi face trepte, ca de acolo să zbor în brațele Luisei mele. Furtunile soartei potrivnice vor da avînt simțirii mele, primejdiile o vor face pe Luisa mea şi mai frumoasă. Aşadar, nu mai vorbi de teamă, dragostea mea. Eu însumi... doar eu vreau să veghez asupra ta, ca zmeul din poveste asupra aurului din tainițele pămîntului. Increde-te în mine! Nu mai ai nevoie de nici un înger... Mă voi arunca între tine şi soartă... voi primi în locul tău toate loviturile... voi culege pentru tine fiecare strop din potirul bucuriei şi ți-1 voi da să-1 sorbi din cupa dragostei. *(Imbrățişînd-o cu gingăşie.)* Sprijinită de brațul acesta, să păşească zglobiu prin viață Luise a mea; cerul să te primească îndărăt mai frumoasă de cum te-a făcut şi să

mărturisească uimit că doar dragostea poate să desăvîrşească sufletele...

LUISE *(îl respinge cu mîinile, cuprinsă de o emoţie puternică):* Nici un cuvînt mai mult! Te' rog, taci!... Dac-ai şti... lasă-mă... Tu nu ştii că nădejdile tale îmi sfîşie inima ca nişte furii. *(Vrea să iasă.)*

FERDINAND *(« opreşte):* Luise? Cum? Ce? Ce izbucnire I

LUISE: Uitasem de visele acestea şi eram fericită... Acum! Acum! de azi înainte... pacea vieţii mele s-a dus... ştiu că doruri sălbatice îmi vor răscoli sufletul.,. Du-te!... Domnul să te ierte pentru asta... Tu ai aprins flacăra mistuitoare în inima mea tînărS şi liniştită, şi focul nu se va mai stinge niciodată, niciodată! *(Iese fugind, Ferdinand o urmează in lâcere.)*

S C E N A 5

Un salon la preşedinte acasă. *Preşedintele,* cu un colan în jurul gîtului şi o decoraţie în formă de stea pe piept, intră împreună cu secretarul *Wurm.*

PREŞEDINTELE: O legătură serioasă? Fiul meu?... Nu, Wurm — niciodată n-ai să mă faci să cred una ca asta.

WURM: Excelenţa voastră să binevoiască a-mi porunci şi-i voi face dovada.

PREŞEDINTELE: Că face curte unei burgheze ticăloase... că-i spune vorbe dulci... că, în sfîrşit, îndrugă declaraţii sentimentale... asta se poate... e de iertat... si după toate astea mai spui ca e şi fata unui muzicant!

WURM: Fata lui Miller, şeful muzicii.

PREŞEDINTELE: Drăguţă?... Se-nţelege.

WURM *(cu însufleţire):* Cel mai ales exemplar de blondă, care, fără exagerare, ar putea sta alături de cea mai desăvîrşită frumuseţe de la curte.

PREŞEDINTELE *(rîde):* Spui, Wurm... că-i place fata... aşa se pare. Dar vezi, dragul meu Wurm... faptul că fiul meu o îndrăgeşte pe fată mă face să nădăjduiesc că femeile nu-**1** vor ocoli. O să poată

ajunge la curte. Spui că fata e frumoasă: mă bucură că **fiul** meu are gust. O face pe proasta asta să creadă că ar avea gînduri serioase? Cu atît in **ai** bine... îmi dau seama că este destul de deştept ca să tragă foloase din astfel de minciuni, poate să devină preşedinte. Dacă dobîndeşte ce vrea? Minunat! Asta-mi arată că are şi noroc. Dacă farsa se va termina cu un nepoţel dolofan... splendid! Am să beau şi o' sticlă de Malaga în sănătatea acestui bun augur al arborelui meu genealogic şi am să plătesc eu, în

locul tîrfei lui, amenda pentru imoralitate. **WURM:** Vă doresc din suflet, excelență, să nu fie

nevoie să beți această sticlă, ca să petreceți. **PREŞEDINTELE** *(serios):* Wurm, să-ți intre bine-n cap că, atunci cînd sînt convins de un lucru, nu mă mai clinteşte nimeni din convingerea mea; cînd îmi ies din fire, sînt primejdios... Vreau să iau drept glumă încercarea ta de-a mă ațîța. îmi dau foarte bine seama că n-ar fi rău de loc pentru dumneata să scapi de un rival. Cum îți este desigur greu să iei locul fiului meu pe lîngă fată, vrei ca tatăl să slujească de apărătoare contra muştelor, şi asta o înțeleg... iar faptul că dovedeşti o atît de minunată pornire pentru ticăloşii mă încîntă chiar... Numai, dragul meu Wurm, nu încerca să mă amăgeşti... şi, înțelege-mă

principiilor mele. **WURM:** Să mă ierte excelența voastră; chiar dacă într-adevăr... după cum bănuiți... ar fi în joc gelozia, n-am lăsat-o să se vadă decît în priviri, nu şi în vorbă. **PREŞEDINTELE:** Dar eu cred că ar fi mai bine să nu se vadă de loc. Biet prost, ce-ți pasă dacă banul îți pică în palmă — neatins, direct de la tarapana, sau din mîna bancherului. Mîngîie-te cu exemplul noblimii noastre. Cu sau fără ştiință...

16 **241**

Ia noi se înelesie rar o căsătorie la care cel puțin o jumătate ie duzină dintre oaspeți — sau chiar dintre lac hei—să nu cunoască pînă şi amănuntele geometrie* ale paradisului mirelui.

WURM *(se înclină):* In privința asta, stăpîne, rămîn cu plăcere burghez.

PREŞEDINTELE.- De altfel, vei putea avea în curînd bucuria să-i plăteşti rivalului tău jignirea — şi asta cu vîrf şi îndesat. Tocmai s-a hotărît în consiliu, ca, în vederea sosirii noii ducese, lady Mil-ford să fie în aparență îndepărtată de la curte şi, pentru a duce pînă la capăt înşelătoria, să se căsătorească. Ştii, Wurm, în ce măsură datorez ladyei Milford considerația de care mă bucur, şi că, în sfîrşit, pîrghiile mele cele mai puternice se sprijină pe pasiunile prințului. Ducele caută o partidă pentru lady Milford. S-ar putea să se găsească un altul... să încheie tîrgul, să-şi asigure o dată cu căsătoria şi încrederea prințului, să-i devină foarte folositor... Pentru ca prințul să rămînă prins în mreaja familiei mele, trebuie ca fiul meu Ferdinand să se căsătorească cu Milford... E limpede?

WURM: Atît de limpede că-mi ia vederea... Ca părinte, preşedintele a arătat că este un începător. Dacă maiorul se arată tot atît de ascultător ca fiu, pe cît vă arătați dumneavoastră de duios ca tată, atunci cererea voastră ar urma să fie respinsă cu indignare. **PREŞEDINTELE:** Din fericire nu m-am temut niciodată

că n-avea să se-mplinească ce plănuiam, atunci cînd ştiam dinainte că trebuie să fie aşal Dar vezi, Wurm, iată-ne ajunşi din nou la subiectul de adineauri. îi voi aduce la cunoştinţă fiului meu căsătoria, încă în dimineaţa asta. Mutra pe care o va face îmi va confirma bănuiala ta, sau o va înlătura definitiv.

WURM: Stăpîne, vă cer de o mie de ori iertare. Mutra întunecată pe care o va face, fără îndoială, îşi va putea găsi explicaţia tot aşa de bine în logodnica pe care i-o daţi, ca şi în aceea pe care i-o luaţi. Vă cer o încercare şi mai convingătoare. Alegeţi-i partida cea mai nobilă din ţară, şi dacă-şi va da consimţămîntul, mă leg să tîrăsc trei ani ghiuleaua de picioare.

PREŞEDINTELE *(îşi muscă buzele):* Demone!

WURM: Aşa e cum vă spunl Mama fetei, prostia personificată, a pălăvrăgit, aşa naivă cum e, cam multe.

PREŞEDINTELE *(se plimbă în sus şi în jos, stăpînindu-şi mînia):* Bine! Chiar în dimineaţa asta!

WURM: Numai să nu uite excelenţa voastră că maiorul... este fiul stăpînului meu!

PREŞEDINTELE: Te voi cruţa, Wurm.

WURM: Şi că faptul de avă fi ajutat... să scăpaţi de o noră nedorită...

PREŞEDINTELE: Merită să te ajut, în schimb, să-ţi găseşti o nevastă?... îţi făgăduiesc şi asta, Wurm!

WURM *(se înclină satifăcul)* : Veşnic al domniei voastre, stăpîne! *(Vrea să plece.)*

PREŞEDINTELE: Ceea ce ţi-am încredinţat adineauri, Wurm... *(Ameninţător.)* Dacă scapi vreun cu-vînt...

WURM *(rîde):* Atunci excelenţa voastră va da la iveală semnăturile falsificate de mine. *(Iese.)*

PREŞEDINTELE: Ştiu eu că te am la mînă. Te ţin cu propria ta escrocherie, ca pe-o rădaşcă legată de un fir de aţă. **UN VALET** *(intră):* Mareşalul curţii, von Kalb. **PREŞEDINTELE:** Soseşte tocmai la timpul potrivit... Spune-i că e binevenit.

(Valetul iese.)

Iu* **243**

S C E N A 6

***Preşelintele, ntareşalv-l curţii con Kalb,* într-o bogată ţinută de gali, lipsită de gust, cu cheia de şambelan, cu două. ceasuri şi o sabie, cu părul în sus ca ţepii unui aiici. Se repede gălăgios spre preşedinte răspîn iind în sală un miros de mosc.**

MAREŞAL EL CURŢII *(îmbrâţişîndu-l):* A! bună dimineaţa, scumpul meu! Cum te-ai odihnit? Cum ai dormit? Mă ierţi că am avut atît de tîrziu plăcerea... Afaceri urgente... lista de bucate... cărţile de vizită... aranjarea diferitelor grupuri, pentru plimbarea cu sania de astăzi... Ah... şi apoi, a trebuit să fiu de faţă cînd s-a trezit alteţa sa sere-nissimă, pentru a-i anunţa cum e vremea.

PREŞEDINTELE: Da, mareşale, înţeleg că n-ai putut să pleci de-acolo mai devreme.

MAREŞALUL: Afară de asta, ticălosul de croitor m-a făcut să-1 aştept.

PREŞEDINTELE:'Şi totuşi, gata la timp?

MAREŞALUL: Asta nu-i totul... O nenorocire nu vine niciodată singură. Ascultă!

PREŞEDINTELE *(distrat):* E cu putinţă?

MAREŞALUL: Ascultă! Nici nu coborîsem bine din trăsură, că armăsarii, speriindu-se, încep să sară şi să bată din picioare, încît... ce să vezi? tot noroiul de pe uliţă mi-a sărit pe pantaloni, stropindu-mă de jos pînă sus. Ce săfac? Pentru numele lui dumnezeu, pune-te în situaţia mea, baroane ! Eram acolo. Era tîrziu. Cale lungă înapoi... şi să apar în halul acela înaintea alteţei sale serenissime!... Dumnezeule mare! Ce crezi că mi-a trecut prin cap? Simulez un leşin! Sînt urcat degrabă în trăsură. în goana cailor ajung acasă... schimb hainele... mă întorc... Ce spui de asta? Şi ajung totuşi cel dintîi în anticameră... Ce spui despre asta?

PREŞEDINTELE: E un admirabil „improptu" al spiritului omenesc. Dar să lăsăm asta, Kalb... Ai şi vorbit, aşadar, cu ducele?

MAREŞALUL *(eu importanţă):* Douăzeci de minute şi jumătate.

PREŞEDINTELE: Trebuie să recunosc că... prin urmare, ai vreo noutate de seamă să-mi spui?

MAREŞALUL *(serios, după ce a tăcut cîteva clipe):* Alteţa sa serenissimă poartă astăzi o blană de biber de culoare „merde d'oye".

PREŞEDINTELE: încbipuie-ţi! Nu, mareşale, eu am să-ţi comunic ceva mai important... Faptul că lady Milford devine doamna maior von Walter este desigur ceva nou pentru dumneata?

MAREŞALUL: I-auzi! S-a şi făcut?

PREŞEDINTELE: S-a iscălit, mareşale... şi mă îndatorezi, dacă te duci fără întîrziere s-o pregăteşti pe lady pentru vizita lui Ferdinand şi dacărăspîndeşti în tot palatul vestea hotărîrii luate de fiul meu.

MAREŞALUL *(încîntat):* Cu cea mai mare plăcere, dragul meu !... Ce ar putea să-mi fie mai agreabil? Zbor de-ndată... *(II îmbrăţişează.)* Cu bine... In trei sferturi de ceas o să ştie tot oraşul. *(Iese ţopăind.)*

PREŞEDITELE *(îl urmăreşte cu ochii; rîde):* Şi se mai spune că asemenea creaturi nu-s bune de nimic pe lume... Acum mai

trebuie doar să vrea şi Ferdinand, sau altfel va însemna că tot oraşul a mințit.

(Wurm iese, preşedintele se plimbă in sus şi In'jos, pe glnduri.)

S C E N A 7

***Ferdinand, preşedintele, Wurm,* care ieso numai-dccît.**

FERDINAND: Ați poruncit să viu, prea onoratul meu tată.

PREŞEDINTELE: Ce să fac? Din păcate trebuie să . procedez în felul, acesta, cînd vreau să mă bucur şi eu **o** dată de prezența fiului meu... Lasă-ne singuri, Wurm!... Ferdinand, te observ de la o vreme şi nu mai găsesc **în** tine acea tinerețe voioasă şi deschisă, care mă încînta altădată. **0** suferință ciudată îți umireşte fața. Fugi de mine... fugi de cei dinjuml tău... pf... la vîrsta ta, se iartă mai degrabă **ie** ce orgii, decît un singur capriciu. Capriciile lasă-le în seama mea, dragă fiule! Dă-mi voie să mă străduiesc eu pentru fericirea ta, iar tu nu te gîndi la altceva, decît să-ți joci rolul în combinațiile mele. Vino, îmbrățişează-mă, Ferdinand!

FERDINAND: Eşti foarte bun cu mine astăzi, tată. **PREŞEDINTELE:** Astăzi, ştrengarule... şi spui acest „astăzi" cu o mutră atît de acră? *(Serios.)* Ferdinand ! De dragul cui am netezit eu drumul primejdios, care duce spre inima prințului? De dragul cui am rupt. pentru totdeauna cu conştiința mea şi cu cerul? Ascultă, Ferdinand... vorbesc cu fiul meu... Cui i-am deschis calea, prin înlăturarea predecesorului meu... o poveste, care-mi face inima să sîngereze cu atît mai mult, cu cît caut să ascund mai bine pumnalul de ochii lumii! Ascultă! Spune-mi, Ferdinand! Pentru cine am făcut eu toate astea? **FERDINAND** *(se dă îndărăt îngrozit):* Doar nu pentru mine, tată? Doar n-o să se răsfrîngă asupra mea această crimă sîngeroasă? Pe dumnezeul cel atot-puternic! Mai bine nu m-aş fi născut decît să slujesc ca pretext pentru o asemenea nelegiuire! **PREŞEDINTELE:** Ce-nseamnă asta? Ce?... Nu-ți voi lua în seamă vorbele, scornite de o minte romanțioasă... Ferdinand... nu vreau să mă las cuprins de mînie, fiu necugetat ce eşti... Asta mi-e răsplata pentru nopțile mele de nesomn? Pentru grija mea neobosită? Pentru veşnica nelinişte care-mi roade conştiința?... Asupra mea. cade povara răspunderii... asupra mea blestemul,'trăsnetul judecătorului... Tu-ți primeşti norocul din a doua mînă... Crima nu apasă şi asupra urmaşului.

FERDINAND *(ridică mina dreaptă spre cer):* Renunț aici solemn la o moştenire, care nu-mi poate trezi decît amintirea unui tată odios.

PREŞEDINTELE: Ascultă, tinere, nu mă scoate din fire!... Dac-ar fi după capul tău, te-ai tîrî toată viaţa în ţărînă.

FERDINAND: 0, ar fi mai bine, tată, decît să tot bat mătănii în jurul tronului.

PREŞEDINTELE *(îşi stâpîneşte furia):* Hm!... Trebuie să te silesc să recunoşti că ai noroc. Acolo unde alte zeci de inşi, cu toată străduinţa lor, nu s-ar putea căţăra niciodată, tu eşti purtat ca prin vis, ca-ntr-un joc. La doisprezece ani ai fost adjutant. La douăzeci maior. Eu am dobîndit totul de la prinţ. Vei părăsi uniforma şi vei intra în guvern. Prinţul vorbea de un post de consilier intim... de legaţii... de favoruri excepţionale. Ţi se deschid perspective extraordinare... calea: netezită pînă la tron... chiar pe tron, dacă, pe de altă parte, puterea are aceeaşi valoare ca şi simbolurile ei... asta nu te-ncîntă?

FERDINAND: Părerile mele despre mărire şi noroc nu sînt aceleaşi cu ale dumitale... Fericirea dumi-tale nu se manifestă, altfel, decît prin distrugere. Invidie, frică, blestem, iată oglinda tristă, în care se reflectă surîzînd mărirea stăpînitorului. Lacrimi, blesteme, deznădejde, iată îngrozitorul ospăţ cu care se satură aceşti fericiţi atît de lăudaţi, ospăţ de la care se scoală ameţiţi, ca să meargă clătinîndu-se în faţa tronului ceresc... Idealul meu de fericire, mai cumpătat, s-a retras în mine însumi. în inima mea zac îngropate toate dorinţele mele.

PREŞEDINTELE: Magistral! Incomparabil! Minunat! După treizeci de ani, ascult din nou prima lecţie!... Păcat numai că, la cincizeci de ani, capul meu

este prea gxeu pentru a mai învăța!... Totuşi... pentru a nu lăsa să se irosească un talent atît de rar, vreau să-ți dau pe cineva, față de care să-ți poți desfăşura *în* voie nebunia... ***Te*** vei hotărî... Chiar astăzi vei hotărî... să te însori. **FERDINAND** *(se dă* ***in.iS.rat,*** *consternat):* Tată! **PREŞEDINTELE:** Făiă mofturi... I-am trimis, în numele tău, o carte de vizită frumoasei lady Mil-ford. Ai să te duci pînă acolo, fără întîrziere. şi-ai să-i spui că eşti logodnicul ei! **FERDINAND:** Lady Milford, tată? **PREŞEDINTELE:** Dacă o cunoşti...

FERDINAND *(scos dîn fire):* Care stîlp al infamiei din întregul ducat nu-i cunoaşte numele!... Dar sînt desigur un caraghis, dragă tată, dacă iau în serios toanele dumitale. Ai primi să fii tatăl ticălosului de fiu, care s-ar însura cu o curtezană privilegiată?

PREŞEDINTELE: Ceva mai mult! Aş cere-o chiar eu în căsătorie, dacă ar primi să se mărite cu un om de cincizeci de ani... Tu n-ai vrea să te numeşti fiul acestui părinte ticălos? **FERDINAND:** Nu! Ți-o jur!

PREŞEDINTELE: Asta-i o obrăznicie, pe cinstea mea! pe care ți-o iert, numai pentru că nu-i de loc obişnuită...

FERDINAND: Te implor, tată! Nu îngădui să mă chinuiască mai departe o bănuială, care mă face să-mi fie silă că mă numesc fiul tău. **PREŞEDINTELE:** Băiete, ai înnebunit? Care om în toate mințile n-ar rîvni la cinstea de-a împărți cu suveranul său aceeaşi situație? **FERDINAND:** Nu te mai înțeleg, tată. Numeşti asta o cinste... O cinste să împărți cu prințul o situație în care el îşi pierde orice urmă de demnitate umană? **PREŞEDINTELE** *(Izbucneşte în rîs.)*

FERDINAUD: Poți să rîzi... şi am să trec peste asta, tată. Cu ce obraz voi apărea înaintea ultimului dintre meşteşugari, căruia nevasta i-a adus ca zestre măcar un trup neprihănit? Cu ce mutră voi apărea în fața lumii? In fața prințului? Şi chiar în fața curtezanei, care şi-ar şterge astfel stigmatele onoarei ei cu ajutorul dezonoarei mele?

PREŞEDINTELE: De unde, naiba, ai învățat, băiete, să trăncăneşti aşa?

FERDINAND: Te conjur în numele cerului şi al pă-mîntului! Tată, dezonoarea fiului tău nu-ți poate aduce atîta fericire, pe cîtă nenorocire îi pricinu-ieşti tu lui. Iți dăruiesc viața mea, dacă prin asta te pot ajuta să urci mai sus. Viața o am de la dumneata, tată, şi nu voi şovăi o clipă s-o jertfesc în întregime pentru înălțarea dumi-tale. Dar dacă îmi iei onoarea, atunci faptul că mi-ai dat viață înseamnă că n-a fost decît o uşurință ticăloasă şi va trebui să-1 blestem şi pe tatăl meu şi pe mijlocitorul care vrea neapărat să mă codoşească.

PREŞEDINTELE *(prietenos, bătîndu-l pe umăr):* Bravo, dragul meu fiu! Acum îmi dau seama că eşti un om întreg şi demn de cea mai bună femeie din ducat. A ta să fie... Chiar în dimineața asta te vei logodi cu contesa de Ostheim.

FERDINAND *(din nou consternat):* Trebuie oare ca ceasul acesta să mă zdrobească cu totul?

PREŞEDINTELE *(aruncîndu-i o privire scrutătoare):* Cred, că, de data aceasta, onoarea ta nu mai are nimic de obiectat.

FERDINAND: Nu, tată! Friederike von Ostheim ar putea să-1 facă fericit pe oricare altul. *(Pentru sine, foarte tulburat.)* Răutatea lui mi-a lăsat inima neatinsă, dar bunătatea lui mi-o sfîşie.

PREŞEDINTELE *(fără a-l pierde din ochi):* Aştept recunoştința ta, Ferdinand...

FERDINAND *(se repede spre ei ți-i sărută mîna cu foc):* rată, bunătatea dumilale dă aripi tuturor sentimentelor mele... TatăI Mulțumirile mele cele mai fierbinți pentru buna dumitale intenție... Alegerea este fără cusur... dar... nu pot... n-am dreptul... conipătimeşte-mă... n-o pot iubi pe contesă I

PREŞEDINTELE *(se dă un pas înapoi):* Gata! Acum te-am prins, tinere! Aşadar a căzut în cursa asta, ipocritul... el, care încerca să fie şiret. Aşadar, nu onoarea te împiedică s-o iei pe lady Milford? Nu persoana, ci căsătoria în sine te-ngrozea!... **FERDINAND** *(Stă o clipă împietrit, apoi sare în sus*
şi crea să fugă.) **PREŞEDINTELE:** încotro? Stail Ăsta e respectul pe care mi-1 datorezi? *(Maiorul se întoarce.)* Ai fost anunțat la lady Milford. **I**-am dat prințului cuvîntul meu. Oraşul şi curtea ştiu că s-a făcut... Afară doar, dacă nu vrei să mă faci de rîs,

tinere... față de prinț... față de lady... în fața orașului... a curții... să mă faci de rîs... Ascultă, băiete:., sau, afară doar dacă n-am dat de firul anumitor istorii... Stai! Hei! De ce-ți pălesc obrajii, așa, deodată?

FERDINAND *(palid și tremurînd):* Cum? Ce? Nu-i nimic, te asigur, tată! **PREȘEDINTELE** *(aruncîndu-i o privire cumplită):* Și dacă este ceva... și dacă dau de firul acestei împotriviri... ei, tinere, numai simpla bănuială mă scoate din fire! Te vei duce îndată! începe schimbarea gărzii! îți poruncesc să fii la lady Milford îndată după ce se va fi dat parola... Cînd mă arăt, tremură un ducat întreg. Să vedem da-, că-mi va veni de hac un fiu încăpățînat. *(Pleacă șiseîntoarce încă o dată.)* Băiete, atît îți spun, ai să fii acolo, sau de nu, ferește-te de mînia mea! *(Iese.)*

FERDIPLA.ND *(trezîndu-se din stupoarea lui, întunecat):* A plecat? Să fi fost ăsta oare glasul unui tată? Da! Mă duc la ea... eliiar vreau să mă duc... vreau să-L spun multe, am să-i pun oglinda în față. Infamo ! Și dacă și atunci o să mai vrei să-mi fii soție... în fața nobilimii adunate, a soldaților și a poporului... încinge-te cu întreaga mîndrie a Angliei tale... Te resping... eu, untînăr german! *(Iese fugind.)*

ACTUL AL DOILEA

SCENA 1

Salon în palatul lady-ci Milford; în dreapta se află o canapea; în stînga un pian. *Lady Milford,* într-o rochie de casă decoltată, dar încîntătoare, cu părul despletit, şade la pian şi improvizează; *Sophie,* camerista, vine de la fereastră.

SOPHIE: Ofiţerii se împrăştie. Schimbarea gărzii s-a terminat... Şi Walter nu se arată.

LADY *(foarte neliniştită, sculîndu-se şi plimbîndu-se. prin salon):* Nu ştiu ce am astăzi, Sophie... nu m-am simţit niciodată astfel... aşadar nu se arată? Ei, desigur... nu s-o fi grăbind..'. Mi-e inima grea, de parcă aş fi săvîrşit o nelegiuire... Du-te, Sophie... porunceşte să scoată armăsarul cel mai aprig din grajdul prinţului. Simt nevoia să ies la aer... să văd oameni şi cer albastru, şi, călărind, să-mi liniştesc inima.

SOPHIE: Dacă sînteţi prost dispusă,' milady... invitaţi lume. Spuneţi ducelui să dea azi dineul

aici, sau să întindă masa de „ombră"[1] în fața canapelei voastre. Să-1 am la picioarele mele pe prinț, cu întreaga lui curte şi totuşi să-mi tulbure buna dispoziție un capriciu oarecare?

LADY *(se aruncă pe canapea):* Te rog, cruță-mă! îți dau un diamant pentru fiecare oră pe care o pot petrece fără ei. Vrei să-mi împodobesc camerele cu toți oamenii ăştia? Sînt nişte ființe rele care-ți fac milă, care se îngrozesc cînd îmi scapă vreun cuvint cald din inimă, care strîmbă din nas şi cască gura, de parcă ar vedea un strigoi... Sînt toținişte scalvi ai unei singure marionete pe care o pot mînui mai uşor decît dîrlogii calului! Ce să fac cu oamenii aceştia, ale căror suflete se mişcă la fel cu maşinăria ceasului lor? Poate oare să-mi facă vreo bucurie o întrebare adresată lor, cînd ştiu dinainte ce-mi vor răspunde? Sau să schimb cîteva cuvinte cu ei, cînd n-au curajul să aibă altă părere decît mine? Nu mai vreau să-i văd! E plictisitor să călăreşti pe un cal care nu-şi muşcă niciodată zăbala. *(Se duce la fereastră.)*

SOPHIE: Dar pe prinț îl exceptați, lady? Cel mai frumos bărbat... cel mai înfocat amant... cel mai spiritual cap din toată țara lui!

[1] **Vechi joc de cărți, de origine spaniolă (n. r.).**

LADY *(se întoarce):* Pentru că este țara lui... şi numai un principat, Sophie, poate servi — cred eu — drept scuză... Spui că sînt invidiată. Sărmană făptură! Ar trebui mai degrabă să fiu compătimită! Dintre toți cei care se hrănesc din belşugul maiestății, favoritei îi este rezervată partea cea mai proastă, pentru că numai ea îl vede pe omul mare şi bogat cerşind... Cu talismanul măririi lui, el poate face într-adevăr să răsară ca din pămînt, asemeni unui castel din basme, toate fanteziile inimii mele. îmi poate pune pe masă toate .trufandalele aduse din țările răsăritului îndepărtit... schimbă pustiuri în paradisuri... face să țîşnească spre cer, în arcuri mîndre, fîntînile țării saLe=, sau poate istovi vlaga supuşilor săi într-**uri** jc« de artificii... Dar poate el porunci inimii lud să bată măreț şi cu înflăcărare alături de o inima măreață şi înflăcărată? Poate el să impunâ creierului său lipsit de fantezie un singur sentime at frumos ?Cu toată îndestularea simțurilor, inima mea flămnizeşte; şi la ce-mi folosesc mii de simțăminte alese, cînd eu nu fac altceva decît să sting patimi aprinse? **SOPHIE** *(o priveşte mirată):* De cîtă vreme vă slujesc, milady?

LADY: Pentru că începi abia astăzi să mă cunoşti? Este adevărat, dragă Spohie... i-am vîndut prințului onoarea; dar inima mi-am păstrat-o liberă... o inimă, buna mea Sophie, care mai este, poate, încă demnă de un bărbat... peste care aerul înveninat al curții n-a trecut, decît ca o aburire pe deasupra unei oglinzi... Crede-mă, draga mea, de mult aş fi ştiut s-o apăr

împotriva acestui biet prinț, dacă mi-aş fi putut înfrînge ambiția şi aş fi cedat întîietatea unei alte doamne de la curte.

SOPHIE: Şi inima aceasta s-a supus de bună voie ambiției?

LADY *(cu însuflețire):* Parcă nu s-a şi răzbunat? Nu se răzbună încă şi-acuma?... Sophie! *(Semnificativ, lăsînd să-i cadă mîna pe umărul Sophiei.)* Noi, femeile, nu putem decît să alegem între a stăpîni şi a sluji, dar cea mai mare bucurie, aceea a puterii, rămîne totuşi un biet subterfugiu, cînd ne este refuzată cealaltă bucurie mai mare, aceea de a fi sclavele unui bărbat pe care-l iubim.

SOPHIE: Un adevăr, milady, pe care aş fi*vrut să-l aud de la oricine dar nu de la domnia-voastră.

LADY: De ce? Nu se vede oare din felul copilăros în care purtăm sceptrul, că nu sîntem făcute decît pentru a fi ținute sub tutelă? N-ai văzut că uşurința asta capricioasă... că distracțiile astea nebuneşti n-aveau alt scop decît să amorțească dorințele năvalnice din sufletul meu?

SOPHIE *(se dă îndărăt plină de mirare):* Lady!

LADY *(mai însuflețită):* Potoleşte-mi-le pe acestea! Dă-mi omul la care mă gîndesc acum... pe care-l ador... care trebuie să fie al meu, Sophie, sau să mor. *(Emoționată.)* Fă-mă să aud din gura lui că lacrimile de iubire ne strălucesc mai frumos în ochi decît briliantele din păr *(cu aprindere)* şi-i voi arunca atunci prințului la picioare şi inima, şi principatul, ca să fug cu omul acesta, să fug în cea mai îndepărtată pustietate din lume...

SOPHIE *(o priveşte speriată):* Dumnezeule! Ce faceți? Ce-aveți, lady?

LADY *(consternată):* Păleşti? Am spus poate prea multe?... O, atunci lasă-mă să-ți ferec inima prin încrederea mea... ascultă mai departe... ascultă totul...

SOPHIE *(priveşte speriată împrejur):* Mi-e teamă, mi-lady... mi-e teamă că ştiu totul dinainte.

LADY: In legătură cu maiorul... Tu şi întreaga lume vă închipuiți că este o intrigă de curte... Sophie... nu roşi... să nu-ți fie ruşine de mine... legătura asta este opera... dragostei mele.

SOPHIE: Doamne! Presimțeam asta!

LADY: S-au lăsat amăgiți, Sophie... Prințul cel slab... curtezanul cel şiret, Walter... nerodul de mareşal... Fiecare dintre ei poate să jure că această căsătorie este mijlocul sigur de-a mă păstra pentru duce, de-a strînge legătura noastră şi mai mult. Da, mijlocul de-a o rupe, de-a frînge pentru totdeauna aceste cătuşe infamante!... Mincinoşi păcăliți! înşelați de o femeie slabă. Voi înşivă mi-a.duceți iubitul. Asta era tot ceea ce voiam... De-ndată ce-l voi avea... cînd va fi al meu... atuaei noapte bună pentru totdeauna, strălucire dezgustătoare...

S C E N A 2

Un bălrin camerist* al prințului, care aduce o casetă cu bijuterii. *Cei dinainte.

CAMERISTUL : Alteța sa serenissimă ducele vă prezintă omagiile sale şi vă trimite aceste briliante pentru nuntă. Tocmai au fost aduse de la Veneția.

LADY *(deschide caseta şi se dă îndărăt speriată):* Omule! Cît plăteşte ducele pentru pietrele astea?

CAMERISTUL *(cu privirea întunecată):* Nu-1 costă nici un ban.

LADY: Ce? Ai înnebunit? Nimic? *(In timp ce se îndepărtează un pas de el.)* îmi arunci o privire, de parcă ai vrea să mă străpungi... Nu-1 costă nimic aceste nestemate?

CAMERISTUL: Ieri au plecat spre America şapte mii de copii ai țării... ei sînt prețul tuturor acestor lucruri.

LADY *(lasă caseta brusc din mînă şi se plimbă prin salon; după o pauză, către camerist):* Ce ai? mi se pare că plîngi?

CAMERISTUL *(îşi şterge ochii şi rosteşte cu o voce înfricoşătoare, tremurînd din toate încheieturile):* Pietre prețioase, la fel cu acestea... am.şi eu cîțiva feciori printre ei.

LADY *(se întoarce, tremurînd, într-o parte, îl apucă de mînă):* Dar nici unul n-a fost silit?

CAMERISTUL *(rîde îngrozitor):* O, doamne!... Nu... .numai voluntari! Au ieşit cîțiva băieți mai îndrăzneți în fața frontului şi l-au întrebat pe colo-

ne]- cît ele scump vinde prințul perechea de oameni... Dar milostivul nostru suveran a ordonat să fie adunate toate regimentele în Piața Parăzii şi a pus să-i împuşte pe îndrăzneți. Am auzit pocnetul puştilor, am văzut creierii lor împroş-cmd ealdarîmul şi toată armata a strigat: „Ura! spre America!" **LADY** *(se prăbuşeşte pe canapea, îngrozită):* Dumnezeule!' Dumnezeule! Şi eu n-am aflat nimic? Şi eu n-am băgat de seamă nimic? **CAMERISTUL:** Da, milostivă doamnă, de ce v-ați dus călare la vânătoare de urşi cu stăpînul nostru, tocmai cînd s-a dat semnalul de plecare? Nu trebuia să pierdeți clipele acelea de neuitat, trebuia să auziți darabanele vestind că a sosit ceasul, într-un loc, cîțiva orfani priveau, plîngînd, Ia un tată încă în viață; în altă parte, o mamă ieşită din minți alerga să înfigă în baionetele soldaților copilul de la sîn; logodnicii erau despărțiți cu lovituri de sabie ; iar noi, bătrîni cu bărbi cărunte, stam cuprinşi de deznădejde şi, în cele din urmă, le aruncam pînă şi cîrjele noastre, ca să le ia cu ei în Lumea Nouă... Of, şi în tot timpul acesta răsunau darabanele, pentru ca atotştiutorul să nu audă rugile noastre... **LADY** *(se ridică adînc mişcată): la.* de aici pietrele astea... ele îmi aruncă în inimă sclipiri de iad... *(Mai blînd, către*

camerist.) Linişteşte-te, sărmane bătrîn. Se vor înapoia. îşi vor vedea din nou patria.

MERISTUL *(cu căldură şi voce sigură):* Asta doar cerul o ştie. Se vor înapoia! La poarta oraşului s-au mai întors o dată către noi şi au strigat: „Dumnezeu să vă aibă-n pază, neveste şi copii!... Trăiască părintele ţării noastre... Vom fi din nou aici, la judecata de-apoi!..." **DY** *(mergîndjle colo pînă colo, cu paşi mari):* Dezgustător! înspăimîntător!... Pe mine voiau să

[**7** — SchiHer — Teatru, val. I

mă convingă că au alinat toate lacrimile ţării... Groaznic, groaznic, mi se deschid ochii... Du-te... spune-i stăpînului tău... că-i vom mulţumi personal! *(Cameristul vrea să plece,* ***ea*** *îi aruncă o pungă cu buni în pălărie.)* Şi asta ia-o pentru că mi-ai spus adevărul...

CAMERISTUL *(» aruncă cu dispreţ îndărăt pe masă):* Puneţi-o aLături de celelalte. *(Iese.)*

LADY *(priveşte uimită în urma lui):* Sophie, fugi după el, întreabă-1 cum îl cheamă. îşi va recăpăta fiii. *(Sophie iese. Lady se plimbă gînditoare de colo pînă colo. Pauză. Către Sophie, care* ***se*** *întoarce.)* Nu s-a zvonit de curînd că focul a pustiit un oraş la frontieră şi că aproape patru sute de familii au rămas în sapă de lemn? *(Lady sună.)*

SOPHIE: De unde aţi aflat asta? Aşa este, şi cei mai mulţi dintre aceşti nenorociţi sînt acum robii creditorilor lor, sau se prăpădesc în galeriile mi-' nelor de argint ale prinţului.

UN SERVITOR *(intră):* Ce porunciţi, milady?

LADY *(îi dă bijuteriile):* Duceţi bijuteriile fără întîrziere în regiunea aceea!..'. Poruncesc să fie prefăcute imediat în bani şi preţul lor să fae împărţit între cele patru sute de familii pe care le-a sărăcit pîrjolul.

SOPHIE: Milady, gîndiţi-vă că prin asta vă puteţi atrage suprema dizgraţie!

LADY *(cu măreţie):* Să-mi împodobesc părul cu blestemul ţării lui? *(Face semn cu mîna servitorului; acesta iese.)* Sau vrei să mă prăbuşesc lâ pămînt, sub povara cumplită a unor astfel de lacrimi?... Du-te Sophie... E mai bine să porţi bijuterii false în păr şi să ai conştiinţa acestei fapte în inimă!

SOPHIE: Dar tocmai bijuteriile acestea! Nu puteţi să le daţi pe cele mai puţin frumoase? Nu, milady, e de neiertat.

LADY: Ce proastă eşti! In schimbul lor **voi** dobîndi, într-o singură clipă, mai multe briliante şi perle, decît vor fi purtat zece regi pe coroanele lor, şi mult mai frumoase...

SERVITORUL *(revine):* Maiorul von Walter...

SOPHIE *(se repede la lady):* Doamne! V-aţi schimbat la faţă...

LADT: Primul bărbat, de care mi-e teamă... Sophie...
Spune-i că nu mă simt bine, Eduard... Stai!
E bine dispus? Rîde? Ce spune? O, Sophie! Nu-i

aşa că arăt rău? **SOPHÎE:** Vă rog, milady...

SERVITORUL: Porunciți să-i spun că nu-1 primiți?

LADT *(bîlbîindu-se):* Spune-i că e bine venit. *(Servitorul iese.)* Sfătuieşte-mă, Sophie: Ce să-i vorbesc? Cum să-1 primesc? N-am să pot scoate nici un cuvînt... Va rîde de slăbiciunea mea... Are să... O, ce presimțire am... Mă părăseşti, Sophie?... Rămîi!... Ba nu! Du-te!... Rămîi totuşi!

(Maiorul străbate anticamera.)

SOPHIE: Veniți-vă în fire! Iată-1.

S C E N A 3 ***Ferdinand van Walter. Cei dinainte.***

FERDINAND *(cu o uşoară înclinare):* Stimată doamnă, dacă vă întrerup de la ceva...

LADY *(cu emoție vizibilă):* De la nimic, domnule maior, care să aibă mai multă însemnătate pentru mine.

FERDINAND: Vin din porunca tatălui meu... **LADY:** îi sînt îndatorată.

FERDINAND: Şi trebuie să vă anunț că ne vom căsători... Aceasta este solia tatălui meu.

LADY *(devine palidă şi tremură):* Nu a propriei voastre inimi?

FERDINAN"D: Miniştrii şi mijlocitorii nu obişnuiesc să întrebe **asta** niciodată. **LADT** *(cuprinsă <ie o nelinişte atît de mare. încît îi lipsesc cuvintde):* Şi dumneavoastră n-ați avea aimic altceva de adăugat? **FERDINAND** *(aruncînd o privire spre cameristă):* încă foarte multe, milady! **LADY** *(face Sophiei un semn, aceasta se îndepărtează):* Pot să vă ofer un loc pe canapeaua aceasta? **FERDINAND:** Am să fiu scurt, milady! **LADY:** Vă ascult. **FERDINAND:** Sînt un om de onoare. **LADY:** Pe care ştiu să-1 prețuiesc. **FERDINAND:** Un **caValer. LADY:** Cum nu există altul în tot ducatul. **FERDINAND:** Şi un ofițer.

LADY *(linguşitor):* Amintiți aici calități pe care le au şi alții. De ce tăinuiți altele mai mari, care vă fac să fiți unic? **FERDINAND** *(rece):* N-am nevoie de ele aici. **LADY** *(cu teamă mereu crescîndâ):* Cum trebuie să tălmăcesc această introducere? **FERDINAND** *(rar şi apăsat):* Ca un protest al onoarei, în cazul în care ați avea intenția să mă siliți a mă căsători cu dumneavoastră. **LADY** *(sărind în sus):* Ce înseamnă asta, domnule maior?

FERDINAND *(liniştit):* Limbajul inimii mele, al blazonului meu... şi al acestei spade.

LADY: Spada asta v-a dat-o prinţul.

FERDINAND: Statul mi-a dat-o prin mîna prinţului... inima mi-a dat-o dumnezeu... blazonul, o jumătate de mileniu.

LADY: Numele ducelui...

FERDINAND *(aprins):* Poate oare ducele să răstălmăcească legile omenirii, sau să-i hotărască acţîunile, aşa eum îşi bate monedele? Nici onoarea lui nu este nepătata, dar poate s-o cumpere cu bani. El poate să-şi arunce mantia de hermină peste propria-i dezonoare. Vă rog, să curmăm această discuţie, milady... Nu mai este vorba despre vise spulberate şi despre strămoşi, sau despre dragonul săbiei mele... sau despre părerea lumii. Sînt gata să calc peste toate acestea, dacă mă veţi convinge că răsplata nu este mai groaznică decît sacrificiul.

LADY *(cu durere, depărlîndu-se de el):* Domnule maior! Asta n-am meritat-o.

FERDINAND *(o- ia de mină):* Iertaţi-mă! Vorbim aici fără martori. împrejurarea care ne pune faţă în faţă... pentru prima şi ultima oară... mă îndreptăţeşte, mă constrînge să nu vă tăinuiesc sentimentele mele cele mai ascunse. Nu poate să-mi intre încap, milady, cum a fost în stare o doamnă atît de frumoasă şi de spirituală... calităţi pe care orice bărbat le-ar preţui... să se arunce în braţele unui prinţ, care nu e în stare s-o admire decît animalic — cînd această doamnă nu se ruşinează să-şi ofere şi inima unui bărbat.

LADY *(îl priveşte de sus, în faţă):* Vă rog să nu-mi as-cundeţi nimic!

FERDINAND: Spuneţi că sînteţi englezoaică. îngă-duiţi-mi... nu pot să cred că sînteţi englezoaică. Fiica născută liberă, a celui mai liber popor de sub soare[1] — care este prea mîndru, pentru a tămîia vreo virtute străină ■—• nu se poate vinde niciodată viciilor străine. Nu este cu putinţă să fiţi englezoaică... sau atunci inima acestei englezoaice trebuie să fie, fără îndoială, cu atît mai josnică, cu cît sîngele pulsează mai puternic şi mai viteaz în vinele Angliei.

■La vremea cînd Schiller a scris *Intriga, şi iubire* (1783), poporul englez era singurul care scuturase jugul feudal şi realizase revoluţia burgheza (n. r.).

LADY: Aţi "terminat?

FERDINAND: S-a.r putea jăspunde că este vanitate de femeie... pasiune... temperament... înclinaţie spre plăceri. De multe ori virtutea a supravieţuit onoa-rei. Multe din femeile care au intrat, spre ruşinea IOT, pe făgaşul acesta, au fost iertate mai apoi de lume, datorită faptelor lor alese şi au înnobilat astfel urîta meserie, dîndu-i un ţel măreţ. Dar din vina cui are loc această îngrozitoare secătuire a -ţării, cum n-a mai existat nicicînd? Am spus aceasta în numele ţării. Şi acum am isprăvit.

LADY *(bllnlă şi iu nobleţe):* Este pentru prima oară, Walter, că cineva îndrăzneşte să-mi adreseze astfel de cuvinte, şi dumneata eşti singurul om căruia îi răspund... Pentru faptul că-mi respingi mîna, te preţuiesc. Pentru faptul că-mi jigneşti inima, te iert. Dar că dumneata poţi gîndi cu adevărat aşa, asta nu pots-o cred. Cine se încumetă să adreseze astfel de insulte unei femei, căreia nu i-ar trebui mai mult de-o noapte pentru a-l distruge, acela îi atribuie un suflet mare, sau şi-a pierdut minţile... Pentru faptul că arunci asupra mea vina distrugerii ţării, să te ierte dumnezeu, care ne va pune odată faţă-n faţă, pe dumneata, pe mine şi pe prinţ. Dar ai azvîrlit o provocare englezoaicei din mine şi patria mea cere un răspuns la asemenea învinuire. **FERDINAND** *(se sprijină in sabie):* Sînt nerăbdător să-l aud.

*** Se referă la Măria Stuart. regina Scotiei (1542—1587) (n.r.)**

LADY: Ascultă, aşadar, ceea ce n-am încredinţat încă nimănui, în afară de dumneata, şi nu voi încredinţa niciodată altui om. Nu sînt, Walter, aventuriera care mă crezi. Aş putea să mă fălesc şi să spun: sînt de viţă princiară... din neamul nefericitului Thomas Norfolk, care s-a sacrificat pentru Măria a Scoţiei[1]. Tatăl meu, primul şambelan al regelui, acuzat de-a fi avut legături trădătoare cu Franţa, a fost condamnat printr-o sentinţă a Parlamentului şi a fost decapitat. Toate fcunurile noastre au revenit coroanei. Eu am fost izgonită din ţară. Mama a murit în ziua execuţiei. Eu — o fată de paisprezece ani — m-am refugiat în Germania, cu guvernanta mea... aveam doar o casetă de bijuterii... şi această cruce, moştenire de familie, pe care mi-a prins-o de gît, o dată cu ultima ei binecuvîntare, mama, pe patul morţii.

FERDINAND *(Rămîne pe gînduri şi o fixează pe lady cu o privire mai caldă.)*

LADY *(continuă din ce în ce mai emoţionată):* Bolnavă... fără nume... fără ocrotire şi avere... o orfană străină, astfel am sosit la Hamburg. Nu învăţasem nimic altceva, decît o brumă de franţuzească... să croşetez puţin şi să cînt la pian... în schimb mă pricepeam să mănînc din vase de aur şi argint, să dorm sub cuverturi de damasc, să fac, cu un singur gest al meu, să alerge zece servitori şi să primesc măgulirile celor mai puternici bărbaţi. Şase ani am vărsat lacrimi amare. Mi-am vîndut şi ultima agrafă de preţ... Guvernanta mea a murit... şi iată că soarta îl aduce pe ducele vostru la Hamburg. Tocmai mă plimbam pe malurile Elbei, priveam fluviul şi începusem în fantezia mea să mă întreb cine era mai adîncă: apa aceea sau suferinţa mea? Ducele m-a văzut, m-a urmărit, a aflat unde locuiesc... s-a aruncat la picioarele mele şi mi-a jurat că mă iubeşte. *(Se opreşte, adine emoţionată, apoi continuă cu voce plîngătoare.)* Toate imaginile copilăriei mele fericite s-au trezit atunci din nou în mine, cu perspectivele lor ademenitoare... mă ameninţa un

viitor fără bucurii, întunecat ca mormîntul... Inima mea tînjea după o inimă... mi-am dăruit-o inimii lui. *(Fugind de Ungă el.)* Acum, osîndeşte-mă!

FERDINAND ***foarte*** *mişcat aleargă după ea fi o opreşte):* Lady! O doamne! Ce aud? Ce am făcut? Groaznică îini pare nechibzuința mea. N-ai să mă poți ierta niciodată. **LADY** *(se reîntoarce* ***şi*** *după ce* ***a*** *încercat să se recu-leagă):* Ascultă mai departe. Prințul a izbutit să uimească tinerețea mea lipsită de apărare... dar smgele neamului de Norfolk s-a revoltat în mine. Tu,Emilie, o prințesă de sînge, îmi striga el, să ajungi acum metresa unui prinț? In sufletul meu, mîndria se lupta cu destinul, atunci cînd prințul m-a adus aici şi cînd înaintea ochilor mi s-a înfățişat cel mai înspăimîntător spectacol. Plăcerea celor mari din lumea asta este hiena cea mai nesățioasă, care-şi caută victimele cu lăcomie... Hiena aceasta pricinuise un prăpăd îngrozitor în această țară... despărțise logodnic de logodnică... rupsese chiar legămîntul sfînt al căsătoriei... în unele locuri distrusese fericirea paşnică a doi soți, în altele sădise în inimi neştiutoare germenul acestui flagel, iar copile de şcoală pe patul de suferință scuipau cu ură, rostind, printre blesteme şi crispările morții, numele corupătorilor lor... Am apărat mielul de tigru, am smuls prințului, într-o clipă de pasiune, un jurământ, astfel că aceste înfiorătoare sacrificii au trebuit să înceteze. **FERDINAND** ***($e-*** *plimbă foarte agitat prin salon):*

Destul, milady! Vă rog să încetați. **LADY:** Această tristă perioadă a făcut loc alteia şi mai triste. Curtea şi haremul erau pline de toate lepădăturile Italiei. Parizience uşuratice se jucau cu temutul sceptru şi poporul sîngera sub jugul capriciilor lor... Dar toate îşi pierdură influența. Le-am văzut căzînd în țărînă, în jurul meu, căci eu eram cea mai cochetă dintre toate. Am luat frînele din mîna tiranului, care se moleşea de voluptate în brațele mele... patria ta, Walter, a simțit pentru prima dată o mina umană şi s-a plecat încrezătoare la sînul meu. *(Pauză, în care timp îl priveşte înduioşată.)* 01 şi tocmai omul. care aş fi vrut să nu mă nesocotească, mă sileşte acum să mă laud şi să ard aripile virtuții mele tăinuite, lăsînd-o pradă flăcărilor admirației!... Walter, am deschis temnițele... am rupt sentințe de condamnare la moarte şi nu o dată am făcut ca îngrozitoarea veşnicie a osîndei la galere să aibă o limită. Am turnat, cel puțin, balsam alină-tor pe răni de nevindecat... am doborît în pulbere criminali atotputernici şi de multe ori am salvat cauza pierdută a nevinovăției, cu o lacrimă de curtezană... Ah, tinere, cît de plăcute erau toate acestea! Cu cită mîndrie putea inima mea să respingă orice acuzație rostită de obîrşia mea princiară!... Şi acum vine singurul om care mi-ar fi putut răsplăti toate acestea... bărbatul, pe care voia, poate, să mi-1 dăruiască ostenitul meu destin, ca o răscumpărare a suferințelor mele mai vechi... bărbatul pe care-1 şi îmbrățişasem în vis, cu dor arzător...

FERDINAND *(o întrerupe, profund mişcat):* Prea mult, prea mult! Asta este împotriva înțelegerii noastre, lady. Nu era vorba decît să te speli de acuzațiile ce ți se aduceau şi în schimb dumneata mă transformi pe mine într-un răufăcător. Cruța-ini... te conjur... cruța-mi mima, pe care o sfîşie acum ruşinea şi remuşcarea crudă...

LADY *(îi ține mînastrîns):* Acum ori niciodată! Multă vreme am ținut piept, vitejeşte... povara acestor lacrimi trebuie s-o simți pînă la capăt. *(Pe un ton cît se poate de afectuos.)* Ascultă, Walter... dacă o nefericită... atrasă fără putință de împotrivire spre tine... ți-ar dărui o inimă plină de dragoste arzătoare, neistovită... Walter!... şi dacă tu, atunci, mai rosteşti cuvîntul ce îngheață: onoare... dacă această nefericită... copleşită de sentimentul ruşinii ei... sătulă, **de** viciu... înălțată în chip eroic de către chemarea virtuții... s-ai arunca în brațele taîe... aşa *(îl îmbrățişexză ricgăleare fi solemnă),* dacă ar vrea să fie mîntuită prin tine,., redată pria tine cerului, sau... *(în-toreîndu-şi fața de la el,* <;« *voce înăbuşită şi trernu-rltcare)* sau dacă, pentru a fugi de chipul tău, dînd ascultare îngrozitoarei chemări a deznădejdii, s-ar scufunda în adîneurile şi mai groaznice ale viciului...

FERDINAND *(smulgîndu-se de Ungă ea, în cea mai cumplită, nelinişte sufletească):* Nu, pentru dumnezeu! nu pot să mai îndur... Lady, trebuie... Cerul şi păniîntul mă apasă... Trebuie să vă fac **o** mărturisire , lady!

LADY *(fugind de el):* Nu acum! Nu acum, pe tot ce ai mai sfînt... în această clipă îngrozitoare, în care inima mea sfîşiată îşi picură sîngele prin mii de răni... fie viață sau moarte... nu pot... nu vreau să ascult.

FERDINAND: Ba da, ba da, scumpa mea lady! Trebuie să ascultați. Ceea ce vă voi spune acum îmi va micşora vinovăția şi va încerca să dobîndească o iertare plină de căldură, pentru tot ce a fost în trecut... M-am înşelat asupra voastră, milady. Aşteptam, doream să vă găsesc demnă de dispreț. Am venit aici cu hotărîrea neclintită să vă jignesc şi să-mi atrag ura voastră... Am fi fost fericiți amîndoi, dacă gîndul meu s-ar fi împlinit! *(Tace o clipă, apoi continuă mai încet şi mai timid.)* Iubesc, milady... iubesc o fată de burghez... Luise Miller, fiica unui muzicant. *(Lady Milford îşi întoarce privirea de la el, palidă; el continuă mai însuflețit.)* Ştiu la ce mă expun; dar dacă înțelepciunea îi porunceşte pasiunii să tacă, cu atît mai tare vorbeşte datoria... Eu sînt vinovatul. Eu, cel dihtîi, am sfărîmat liniştea de aur a nevinovăției ei... i-am legănat inima cu speranțc nesăbuite şi am făeut-o, prin trădare, să cadă pradă patimei clocotitoare... îmi veți aminti desigur de rangul meu... de obîrşia mea... de principiile tatălui meu... dar iubesc. Speranța mea se înalță cu atît mai sus, cu cît natura s-a prăbuşit mai adînc, din cauza convenientelor. Hotărîrea mea şi prejudecata!... Vom vedea care din două,

m o d a sau o m e n i a , va cădea pe cîmpul de luptă. *(Lady Milford s-a retras între timp la celălalt capăt al camerei şi îşi ține fața acoperită cu amîndouă mîinile. El o urmează într-acolo.)* Voiați să-mi spuneți ceva, milady ?

LADY *(pe chipul ei se citeşte expresia celei mai puternice suferințe):* Nimic, domnule von Walter! Nimic, decît că vă distrugeți pe dumneavoastră înşivă şi pe mine şi pe-o a treia persoană.

FERDINAND: Pe-o a treia?

LADY: Nu putem fi fericiți împreună. Dar trebuie să cădem victime hotărîrii prea grăbite a tatălui vostru. Niciodată nu-mi va aparține inima unui bărbat care mi-a dat mîna numai din constrîngere.

FERDINAND: Din constrîngere, lady? Din constrîngere? Şi totuşi a dat-o? Puteți cere să vi se ofere o mînă fără să vi se dea şi inima? Ați putea răpi unei fete pe bărbatul care este totul pentru ea? Ați putea smulge un bărbat de lîngă ființa care este totul pentru el? Dumneavoastră, milady... acum o clipă încă englezoaica demnă de admirație... ați putea face dumneavoastră asta?

LADY: O voi face pentru că sînt nevoită. *(Cu gravitate şi energie.)* Pasiunea mea, Walter, cedează în fața duioşiei mele pentru dumneata. Onoarea mea însă n-o poate urma. Vestea căsătoriei noastre este acum pe buzele întregii țări. Toți ochii, toate săgețile ironiei sînt ațintite asupră-mi. Nicicînd dezonoarea nu va mai putea fi ştearsă, dacă unul dintre supuşii prințului mă respinge. Eiscută cu tatăl dumitale. Apără-te cît poți înai bine. Iar eu, -voi lupta folosind toate căile. *(Iese repede. Mcicrul rămîne mut fi înmărmurit. Pauză-, Apoi iese repede pe uşa principală.)*

S C E N A 4

C eameiă la muzicant acasă. Irliă
Miller, soția lui* şi *Luise.

MILLER *(rcpczindu-se în cameră):* Am spus-o eu de la bun început! **LUISE** *(se îndreaptă iule, cu teamă, către el):* Ce, tată? Ce?

MILLER *(aleargă ca un nebun de colo pînă colo):* Haina mea de gală... repede... trebuie s-o iau înainte... şi oeămaşă albă cu manşete! Mi-am închipuit eu de îndată! **LUISE:** Pentru dumnezeu! Ce? **SOȚIA LUI MILLER:** Ce s-a întîmplat? Ce este? **MILLER** *(azvîrle peruca în cameră):* Repede cu ea la frizer! Ce s-a întîmplat? *(Sărind în fața oglinzii.)* Barba iar mi-a crescut de un deget... Ce este? Ce să fie, mortăciune!... S-a dezlănțuit diavolul,

trăsni-te-ar să te trăsnească! **SOŢIA LUI MILLER:** Ia te uită! în capul meu trebuie
să se spargă toate. **MILLER:** în capul tău? Da, limbă afurisită, în capul
cui, dacă nu într-al tău. Azi dimineaţă, tu cu
iuncărul tău împieliţat... N-am spus-o eu chiar
atunci?... Wurm nu şi-a ţinut gura. **SOŢIA LUI MILLER:** Ei, asta-i'i De unde ştii? **MILLER:** De unde ştiu — uite! în faţa casei se-nvîr-
teşte un aprod al preşedintelui şi întreabă de
viorist. **LUISE:** Vai,
mori

MILLER: *Şi* tu, **cu** ochii tăi de viorea. *(Rîde cu răutate.)* Bine zice vorba veche: Cui i-a ouat dracul în casă, ăluia i se naşte o fată frumoasă... acum sînt şi eu sigur de asta.

SOŢIA. LTJI MILLER: De unde ştii că este vorba de Luiseî Poate că i s-a vorbit ducelui despre tine. Poate că vrea să te ia în orchestră.

MILLER *(sa repede să ia bastonul):* Inghiţi-te-ar iadul să te...! Orchestră!... Da, o orchestră în care să urli tu, codoaşo, in chip de soprană, iar dosul meu învineţit să închipuiască contrabasul. *(Se trînteşte în fotoliul său)* Dumnezeule din cer!

LUISE *(se aşază jos, palidă ca un mort):* Mamă! Tată! De ce mă cuprinde deodată frica?

MILLER *(sare din nou de pe scaun):* Nu mi-o pica vreo-dată-n mînă conţopistul? Nu mi-o pica în mînă? Pe lumea asta sau pe cealaltă... De nu i-oi zdrobi eu şi trupul şi sufletul, de nu i-oi înscrie pe ■piele cele zece porunci şi cele şapte rugi din Tatăl Nostru şi toate cărţile lui Moise şi ale profeţilor, ca să i se mai vadă vînătăile şi în ziua de-apoi...

SOŢIA LUI MILLER: Da, înjură numai şi fă gălăgie! Iţi închipui c-o să-1 sperii pe dracu cu asta! Ajută-ne, sfinte dumnezeule! Ce-i de făcut acum? Cui să-i cerem un sfat? Ce să facem? Tată Miller, vorbeşte odată! *(Aleargă tînguindu-se prin cameră.)*

MILLER: Am să mă duc chiar acum la ministru. Am să vorbesc eu cel dintîi... am să dau totul pe faţă. Tu ai ştiut-o înaintea mea! Ar fi trebuit să-mi atragi atenţia. Fata mai putea fi adusă pe calea cea bună. Mai era încă timp... dar nu!... Era acolo rost de învîrteală: era ceva de pescuit! Ai turnat gaz peste foc!... Acum vezi-ţi de pielea ta de codoaşă. Cum îţi aşterni, aşa vei dormi. Eu îmi iau fata în braţe şi fug cu ea peste graniţă!

S C E N A 5

Feidiit.an.Avon ***Walter*** **dă huma în cameră, sperîat ţi liră răsuflare.** ***Cei dinainte.***

FERDINAND: A fost ps aici tatăl meu? **LUISE** *(se ridică speriată):* Tatăl lui! '

Duianezeule atotputernic!

SOȚIA LUI MILLER *(îşi împreună mîi-* *T,"inile):* Preşedintele! S-a sfîrşit cu noi!) ***acelaşi*** **MILLER** *(rîde cu răutate):* Slavă domnu- **I** *timp*

lui! Slavă domnului! Bine am mai potrivit-o! /

FERDINAND *(se repede la Luise şi o slrînge cu putere în Iraţe)* ■■ A mea eşti, chiar de ne-ar sta împotrivă ceru] si iadul! **LUISE:** S-a sfîrşit cu mine... Vorbeşte... Ai rostit un

nume îngrozitor... Tatăl tău? **FERDINAND:** Nu-i nimic. Nu-i nimic. Am trecut

peste toate. Eşti din nou a mea. Şi eu sînt al tău. Lasă-mă să-mi vin în fire la pieptul tău. A fost o oră înspăirnîntătoare. **LUISE** :

Ce oră? Mă ucizi!

FERDINAND *(se dă îndărăt şi o priveşte semnificativ):* O oră, Luise, în care o făptură străină s-a aruncat între inima mea şi tine... în care dragostea mea a pălit în faţa conştiinţei mele... în care Luise a mea încetase de a mai fi totul pentru Ferdinand al ei...

LUISE *(Se lasă în fotoliu ascunzîndu-şi faţa în palme.)*

FERDINAND *(se îndreaptă spre ea grăbit, se opreşte mut, privind-o ţintă, apoi se îndepărtează brusc, cuprins de o mare tulburare):* Nu! Niciodată! Cu neputinţă, lady! Ceri prea mult! Nu-ţi pot jertfi această nevinovăţie... Nu, pe dumnezeul cel veşnic! Nu-mi pot călca jurămîntul, pe care ochiul acesta pătrunzător mi-1 aminteşte, ca un trăsnet al cerului... Lady, priveşte aici... pri-

Y **270 ' .**

veste aici şi tu, tată denaturat... Pot eu să sugrum acest îngeri* Pot eu să supun_ chinurilor iadului această inimă îngerească? *(Indreptîndu-se hotâ-rît spre ea.)* O voi duce în faţa tronului judecătorului lumii şi cel veşnic va spune dacă dragostea mea *e* o crimă. *(0 apucă de mînăşi-o ridică din fotoliu.)* Curaj, iubita mea!... Ai biruit! Mă înapoiez învingător din bătălia cea mai primejdioasă.

1TJISE: Nul Nu! Nu-mi ascunde nimic. Rosteşte sentinţa necruţătoare. Ai pomenit de tatăl tău? Ai pomenit de lady Milford? Fiori de moarte mă cuprind... se spune că se va căsători.

TERDINAND *(se aruncă ameţit la picioarele Luisei):* Cu mine, fiinţă nefericită.

LUISE *(după o pauză, cu voce potolită şi tremurătoare, dar cu o linişte care înspăimîntâ):* Ei bine... de ce să mă sperii?... Bătrînul din faţa ta mi-a spus-o adesea... n-am vrut să-1

cred. *(Pauză. Apoi se aruncă plîngînd în brațele lui Miller.)* Tată, fata ta se întoarce la tine... Iertare, tată!... Nu e de vină copilul tău că visul a fost atît de frumos şi... atît de groaznică deşteptarea.

MILLER: Luise! Luise!... O dumnezeule, şi-a pierdut cunoştința... Fata mea, sărmanul meu copil... Blestemat să fie ademenitorul. Blestemată femeia care le-a mijlocit apropierea!

SOȚIA LUI MILLER *(se aruncă plîngînd Ungă Luise):* Merit eu blestemul ăsta, fata mea? Dumnezeu să te ierte, domnule baron! Ce-a făcut mieluşelul ăsta de vrei să-1 sugrumi?

FERDINAND *(se repede dintr-un salt lingă ea, plin de hotărîre):* Vreau să rup urzeala intrigilor lui... vreau să frîng lanțurile de fier ale prejudecăţii... Vreau să aleg liber, ca un bărbat; să ameţească sufletele astea de gîngănii, cînd vor privi în sus la uriaşa operă a dragostei mele. *(Vrea să iasă.)*

LUISE *(se ridică, tremurînd dîn fotoliu şi-l urmează):* Rănui! Rămâi! Unde-vrei să te duci?... Tată... Manii... Ne părăseşte în clipa asta grea.

SOȚIA IU! MILLER *(aleargă după el, se agață de el):* Preşedintele va veni aici... O să ne chinuie copilul... o să ne chinuie şi pe noi... Domnule von Walter, ne părăsiți acum?

MILLEB *(rîde cu furie):* Ne părăseşte! Sigur! De ce nu?... Ea i-a dăruit totul! *(Apucîndu-l eu o mină pe maior, cu cealaltă pe Luise.)* Aşteaptă, domnule! Dacă vrei să părăseşti casa mea trebuie să treci peste fata asta... Dacă nu eşti un ticălos, aşteaptă mai întîi să vină tatăl dumitale aici... povesteşte-i cum te-ai furişat în inima ei, ademenitorule; sau, dacă nu *(aruneîndu-i-o pe Luise cu violență şi furie),* striveşte mai întîi, pentru dumnezeu, viermele acesta care se tîngnie, şi pe care dragostea pentru dumneata 1-a făcut de rîsul lumii!

FERDINAND *(se întoarce şi merge de colo pînă colo, dus pe gînduri):* E drept că puterea preşedintelui e mare... dreptul părintelui este un cuvînt cu înţelesuri largi... în faldurile lui, se poate ascunde cbiar şi crima, el poate să împingă lucrurile departe... departe!... Dar numai dragostea poate merge şi mai departe, pînă la ultima limită... Vino-ncoace, Luise! Dă-mi mîna. *(O apucă cu putere.)* Ţi-o jur, pe dumnezeul care nu mă va părăsi pînă la ultima suflare!... Clipa care va despărţi aceste două mîini va rupe şi legăturile dintre mine şi întreaga lume.

LUISE: Mi-e frică! întoarce-ţi ochii de la mine! Buzele tale tremură! Ochii tăi aruncă priviri îngrozitoare...

FERDINAND: Nu, Luise! Nu tremura! Nu nebunia vorbeşte în mine. Ci darul nepreţuit al cerului, hotărîrea luată în clipa supremă, cînd pieptul încătuşat se liberează doar printr-o sforțare neiriaip omenită... Te iubesc, Luise... Ve'i fi a mea, Luise... Acum mă duc la tatăl meu! *(Se îndepărtează grăbit şi -se ciocneşte de preşedinte.)*

S C E N A ti *Preşedintele*, urmat de

servitori. *Cei dinainte.*

PREŞEDINTELE *(inlrînd):* Iată-l! **TOȚI**
(Speriați.)
FERDINAND *(se dă cîțiva paşi îndărăt):* în casa nevinovăției.
PREŞEDINTELE: Unde fiul învață să dea ascultare tatălui?
FERDINAND: îngăduiți-mi această...
PREŞEDINTELE *(îl întrerupe; către Miller):* Dumneata eşti tatăl?
MILLER: Miller, muzicant al oraşului.
PREŞEDINTELE *(către soția lui Miller) :* Şi dumneata, mama?
SOȚIA LUI MILLER: Vai, da, mama.
FERDINAND *(către Miller):* Tată, du-ți fata de aici... e gata să leşine.
PREŞEDINTELE: Grijă zadarnică! Am s-o trezesc eu. *(Către Luise.)* De cînd îl cunoşti pe fiul preşedintelui?
LUISE: Fiul preşedintelui nu m-a interesat niciodată. Ferdinand von Walter vine pe la noi din noiembrie.
FERDINAND: Şi o adoră.
PREŞEDINTELE: Ți s-au făcut făgăduieli?
FERDINAND: Chiar acum cîteva clipe, cele mai solemne, înaintea lui dumnezeu.
PREŞEDINTELE *(furios, către fiul său):* îți voi spune eu cînd va veni clipa să-ți mărturiseşti nebunia. *(Către Luise.)* Aştept răspunsul.
LUISE: Mi-a jurat dragoste.
FERDINAND: Şi îşi va ține jurămîntul. **PREŞEDINTELE** : Iste neve ie să-ți poruncesc să taci?...
A.i primit jurămîntu]? **LUISE** *(duios)* ■■ l-am răspuns la fel.
FERDINAND *(cu voce hotărîlă):* Legămîntul a fost
pecetluit.
PREŞEDINTELE: Am să poruncesc să scoată ecoul afară de-aici. *(Malițios, către Luise.)* Şi ți-a plătit la fiecare întîlnire cu bani peşin?
LUISE *(alentă)* : întrebarea asta n-o prea înțeleg bine.
PREŞEDINTELE *(cu **un** rîs muşcător):* Nu? Ei, vreau să zic...Fiecare meserie este, cum se spune, brățară de aur... Şi dumneata, sper, nu ți-ai dăruit degeaba farmecele. Sau erai mulțumită doar cu faptul în sine-. Ai?
FERDINAND *(sare în sus, scos din fire):* Iadule! Ce-i asta?
LUISE *(către maior, cu demnitate şi indignare):* Domnule von Walter, vă redau libertatea.
FERDINAND: Tată! Virtutea impune respect, chiar dacă e îmbrăcată în zdrențe de cerşetoare.
PREŞEDINTELE *(rîde tare):* Nostimă pretenție! Nu cumva tatăl trebuie s-o respecte pe tîrfa fiului său!

LUISE *(se prăbuşeşte):* O! cerule!

FERDINAND *(vorbind deodată cu Luise, în timp ce ridică sabia asupra preşedintelui, dar lăsînd-o repede în jos):* Tată! Aveai dreptul cîndva să-mi ceri viata... Acum nu-ti mai sînt dator nimic... *(Vîrînd sabia în teacă.)* Polița datoriei filiale zace aici, ruptă îmbucăți...

MILLER *(care pînă acum a stat temător deoparte, cînd scrîşnind de furie, cînd clănțănind din dinți de frică):* Excelență... Copilul este rodul muncii părintelui... Să-mi fie cu iertare... Cine batjocoreşte copila, numind-o tîrfă, îl loveşte în față pe tată, şi... palmă pentru palmă... aşa se plăteşte la noi... să-mi fie cu iertare.

SOȚIA. LUI MIILLER-. Ajuta-ne, doamne Isuse Itris-toase!... Acum izbucneşte şi bătrînul... trăsnetul o să se abată asupra capetelor noastre.

PREŞEDINTELE *(care a ascultat numai pe jumătate)* ■■ Are de spus şi codoşul ceva?... Vorbim noi numai decît, codoşule.

MILLER: Să-mi t'ie cu iertare. Mă numesc Miller, dacă vreți să ascultați un adagio... cu codoşlîcuri nu mă ocup. Cîtă vreme curtea mai are destui oameni pentru asemenea treburi, nu e nevoie ca noi burghezii să ne ocupăm cu de-astea. Să-mi fie cu iertare !

SOȚIA LUI MILLER: Pentru numele lui dumnezeu, bărbate. îți ucizi nevasta şi copilul.

FERDINAND: Joci aici un rol, tată, în care ai fi putut renunța cel puțin la martori.

MILLER *(apropiindu-se mai mult, mai hotărît):* Să vorbim pe şleau. Să-mi fie cu iertare. Excelența voastră taie şi spînzură în țară. Dar asta e casa mea. Cînd voi veni vreodată să vă aduc o jalbă, cea mai supusă plecăciune; dar pe oaspetele necioplit îl dau pe uşă afară... Să-mi fie cu iertare.

PREŞEDINTELE *(palid' de furie):* Ce?... Ce însemnează asta? *(Se apropie de el.)*

MILLER *(se retrage încetişor):* Asta a fost numai aşa, părerea mea, domnule... Să-mi fie cu iertare.

PREŞEDINTELE *(izbucnind):* A! Ticălosule! îndrăzneala ta te va duce la închisoare... Repede, să vie cîțiva aprozi... *(Ies afară cîțiva din suită; preşedintele aleargă furios prin cameră.)* Tatăl la închisoare... mama şi tîrfa de fiică-sa la stîlpul infamiei 1 Brațul dreptății să vină în ajutorul mî-niei mele. Pentru această insultă, mi se cuvine o satisfacție cumplită. Astfel de canalii să-mi distrugă mie planurile şi să-1 ațîțe pe fiu împotriva tatălui, fără să-şi primească pedeapsa?... A! blestemaților! Nu mi se va stinge mînia, decît o dată cu distrugerea voastră; tot neamul vostru, tatăl, naola ŞL fiica, vor cădea jertfă răzbunării

mele crunte.,. **FERDINAND** *(înaintează între ei, calm şi hotărît):*

O, nu, totuşi nu! Fiți fără teamă! Sînt şi eu aici.

(Către preşedinte, cu supunere.) Nu te pripi, tată! Dacă ț.ii la pielea dumitale, fără violențe!... Mai este un colțişor în inima mea, unde cuvîntul tată n-a răsunat încă... Nu încerca să răzbați pînă acolo! . '

PREŞEDINTELE: Nemernicule! Taci! Nu-mi ațîța mî-nia şi mai mult! **MILLER** *(îşi revine din stupoarea care-l paralizase):*
Vezi de fată, nevastă! Eu mă duc la duce... Croitorul curții... Dumnezeu m-a inspirat... Croitorul curții învață flautul cu mine. Nu pot să dau greş. Ducele, mă va ajuta. *(Vrea să iasă.)*
PREŞEDINTELE: La duce, spui? Ai uitat că eu sînt pragul peste care trebuie să sari sau de care să-ți frîngi gîtul?... La duce, netotule?... Să te duci la duce atunci cînd vei zace îngropat de viu, într-o temniță zidită sub pămînt la o adîncime de un turn şi în care s-au adunat laolaltă noaptea şi iadul, în care sunetul şi lumina nu pot răzbate. Atunci să-ți zornăi lanțurile şi să boceşti: Prea multe au căzut pe capul meu !

S C E N A 7 ***Aprozii judecății, cei dinainte***

FERDINAND *(se repede la Luise, care-i cade leşinată în brațe):* Luise! Ajutor! Salvați-o! A doborît-o spaima.
MILLER *(Apucă bastonul, îşi pune pălăria pe cap şi stă gata de atac.)* **SOȚIA LUI MILLER** *(Se aruncă în genunchi la picioarele preşedintelui.)*
PREŞEDINTELE *(către aprozi, arătîndu-lc decorația de pe piept) ;* Puneți mîna pe ei, în numele ducelui!... Dă-te la o parte de Ungă tîrfă, băiete... Leşinată sau nu... cînd va avea un inel de fier în jurul gîtului, va fi trezită cu lovituri de pietre.
SOȚIA LUI MILLER: îndurare, excelență! îndurare! îndurare!
MILLER *(o ridică cu violență):* îngenunchc în fața lui dumnezeu, bocitoare nemernică şi bătrînă, nu în fața... mişeilor, că doar tot trebuie să merg la închisoare.
PREŞEDINTELE *(îşi muşcă buzele):* S-ar putea să te înşeli, ticălosule. Mai sînt şi spînzurători care aşteaptă. *(Către aprozi.)* E nevoie să vă mai poruncesc o dată?
APROZII *(Se reped spre Luise.)*
FERDINAND *(mîniat sare în sus şi se aşază în fața ei):* Cine vrea să aibă de-a face cu mine? *(Trage sabia cu teacă cu tot şi se apără cu minerul.)* îndrăzniți numai s-o atingeți, dacă v-ați dat şi căpățîna cu simbrie justiției. *(Către preşedinte.)* Păzeşte-te şi dumneata! Nu mă sili să merg mai departe, tată!

PREŞEDINTELE *(către aprozi, amenințător):* Laşilor, dacă țineți la pîinea voastră...

APROZII *(Se reped din nou la Luise.)*

FERDINAND: Ei drăcie. îndărăt, vă spun!... încă o dată! Fie-vă milă de voi. Nu mă împinge la desperare, tată!

PREŞEDINTELE *(scos din fire, către aprozi):* Aşa vă faceți datoria, nemernicilor?

APROZII *(Se luptă şi mai îndîrjit.)*

FERDINAND: Dacă totuşi trebuie să fie aşa *(în timp ce scoate sabia şi răneşte cîțiva dintre ei)* atunci, justiție... îți cer iertare!

PREŞEDINTELE *(mînios):* Vreau să văd dacă voi simți şi eu sabia asta. *(O apucă el însuşi pe Luise, o ridică în sus cu forța şi o predă unui aprod.)*

FERDINAND *(rîds* CE *amărăciune):* Tată! Tată! Ce ironie muşcătoare arunci **ui** față dumnezeirii, care şi-a cunoscut atît de prost oamenii, încît a făcut din călăidesâvărşiți nişte miniştri ticăloşi.

PREŞEDINTELE *(c&ire ceilalți):* Luați-o de aici!

FERDINAMD: Tată, va sta la stîlpul infamiei, dar împreună cu maiorul, fiul preşedintelui!... Ții să vezi şi asta?

PREŞEDINTELE: Spectacolul o să fie cu atît mai caraghios... luați-o de aici!

FERDINAND: Tată! Voi arunca sabia mea de ofițer la picioarele fetei. Ții să vezi şi asta?

PREŞEDINTELE: Pe şoldul tău, s'abia s-a obişnuit să stea la stîlpul infamiei... Luați-o, luați-o de aici! Ați auzit ce-am poruncit...

FERDINAND *(dă un aprod la o parte, o apucă pe Luise cu un braț, eu celălalt ridică sabia asupra ei):* Tată! Mai înainte de a-mi vedea soția dezonorată o străpung cu sabia. Vrei să mai vezi şi asta?

PREŞEDINTELE: Străpunge-o, dacă tăişul săbiei tale e bine ascuțit.

FERDINAND *(îi dă drumul Luisei şi priceşte mînios spre cer):* Doamne atotputernice, eşti martor. Nici o cale omenească n-a rămas neîncercată... Trebuie să le încerc acum pe cele drăceşti... Duceți-o la stîlpul infamiei, între timp *(către preşedinte, corbindu-i încet la ureche)* eu voi povesti în tot oraşul cum poate ajunge cineva preşedinte.

PREŞEDINTELE *(ca locit de trăsnet):* Ce-nseamnă asta?... Ferdinand! Dați-i drumul fetei. *(Aleargă după maior.)*

A C T U L A L T R E I L E A

S C E N A 1

Un salon, la preşedinte acasă. Intră *preşedintele* şi *secretarul Wurm*

PREŞEDINTELE: Afurisită treabă.

WURM: Aşa cum am bănuit, stăpîne. Constrîngerea îi îndîrjeşte totdeauna pe exaltaţi, dar nu-i converteşte niciodată.

PREŞEDINTELE: îmi pusesem toată nădejdea în lovitura asta. Credeam că dacă fata va fi dezonorată, el, ca ofiţer, va trebui să-şi ia îndărăt cuvîntul dat.

WURM.- Perfect. Dar trebuia să izbutiţi a o dezonora.

PREŞEDINTELE: Şi totuşi... dacă-mi reamintesc acum totul, cu sînge rece... Nu trebuia să mă las intimidat... a fost o ameninţare, pe care n-ar fi tradus-o în faptă niciodată.

WURM: Să nu vă închipuiţi una ca asta. Odată dezlănţuită, pasiunea nu se dă îndărăt de la nici o nebunie. îmi spuneaţi că domnul maior a dezaprobat întotdeauna sistemul dumneavoastră de guvernare; o cred. Principiile pe care le-a adus cu sine de prin universităţi nu le-am înţeles nici- .

odată. Ce irost au fantasmagoriile astea despre măreția sufletească şi noblețea personală, la o curte unde suprema înțelepciune este să ştii să te faci, la momentul potrivit, şi mare şi mic. Este piea tînăr şi prea înflăcărat ca să se mulțumească cu drumul încet şi întortochîat al intrigii şi nimic nu-i va întărită mai mult setea de glorie, iecît ceea ce este aventuros şi măreț. **PREŞEDINTELE** *(necăjit):* Dar cum ar mai putea oare această constatare înțeleaptă să îndrepte lucrurile ?

WURM: Ea va arăta excelenței voastre care e rana şi, poate, şi care e leacul. Unui astfel de caracter... îngăduiți-mi să v-o spun... n-ar fi trebuit niciodată să-i faceți mărturisiri şi, în nici-un caz, să vi-1 faceți duşman. Pe el îl scîrbesc mijloacele prin care dumneavoastră v-ațiridicat. Poate numai faptul că vi-e fiu 1-a făcut pînă acum pe trădător să tacă. Dați-i prilejul să se scuture de aceasta, atît cît îi îngăduie legea! Faceți-1 să creadă, prin atacuri repetate împotriva pasiunii lui, că sînteți un părinte lipsit de duioşie şi atunci se va trezi în el patriotul. Da, chiar numai ciudata fantezie de-a putea aduce justiției o jertfă atît de neobişnuită l-ar putea împinge să-şi doboare el însuşi părintele.

PREŞEDINTELE: Wurm... Wurm... Mă împingi pe marginea unei prăpăstii îngrozitoare.

WURM: Vreau să vă trag înapoi, excelență. Pot să vă vorbesc deschis?

PREŞEDINTELE *(în timp ce se aşază):* Ca un osîndit, tovarăşului său de osîndă.

WURM: Atunci iertați-mă... Mi se pare că preşedinția o datorați abilității omului de curte; de ce nu-i încredințați acestei abilități şi grijile părinteşti. Mi-aduc aminte cu cîtă prietenie l-ați atras cîndva pe predecesorul vostru să joace o partidă de pichet şi cum ați petrecut apoi la el acasă o jumătate din noapte, îneeînd-o în binefăcătorul vin de Burgundia. Era tocmai noaptea în care trebuia să explodeze bomba aceea uriaşă şi să-1 arunce în aer pe omul nostru... De ce ați dezvăluit fiului dumneavoastră cine îi e duşmanul? Niciodată n-ar f i trebuit să afîe ca eu ştiu ceva despre povestea lui de dragoste. Ar fi trebuit să şubreziți legătura dinspre partea fetei şi să vă păstrați inima fiului dumneavoastră. Ați fi jucat rolul generalului înțelept, care nu atacă pieptiş trupele duşmane, ci le străpunge prin flancuri. **PREŞEDINTELE:** Cum se putea face asta? **WURM:** în modul cel mai simplu... şi partida încă ||| nu e definitiv pierdută. Uitați un timp că sînteți tată. Nu vă puneți mintea cu o pasiune, pe care orice împotrivire nu poate decît s-o întărească. Lăsați-mă pe mine să încălzesc cîtva timp, chiar la focul ce-o mistuie, viermele care o va roade. **PREŞEDINTELE:** Sînt curios să aflu ce-o să faci.

WURM: Ar însemna că nu prea ştiu să citesc în sufletele oamenilor, dacă domnul maior nu este la fel de cumplit în gelozie, ca şi în dragoste'. Fă-ceţi-1 s-o bănuiască pe fată... pe drept sau pe nedrept. O fărîmă de drojdie ajunge, ca să dea naştere unei fermentaţii distrugătoare. **PREŞEDINTELE:** Dar de unde să iau fărîma asta? **WURM:** Am ajuns la partea principală... înainte de toate, stăpîne, spuneţi-mi limpede ce se va întâmpla dacă refuzul maiorului se prelungeşte... în ce măsură socotiţi că e nevoie, să puneţi capăt romanului cu fata de burghez şi să înfăptuiţi căsătoria cu lady Milford? **PREŞEDINTELE:** Mai întrebi, Wurm?... Dacă se strică partida cu lady Milford, toată influenţa mea este primejduită, iar dacă îl silesc pe maior, îmi pun capul în primejdie. **WURM** *(cu vioiciune):* Atunci fiţi bun şi ascultaţi... Pe domnul maior îl prindem în plasă cu un şiretlic. împotriva fetei **voiri** recurge la toată autoritatea domniţi voastre. Ii dictăm un bilet de dragoste către » a treia persoană şi, cu iscusinţă, îl facem să «adă în **mina** maiorului.

PREŞEDINTELE: Năstruşnică idee! Ca şi cum ea va accepta **atît** de uşor să-şi semneze propria sentinţă de moarte.

WURM: O **va** face, dacă îmi daţi mînă liberă. Cunosc această inimă bună, sub toate aspectele. Nu are decît două slăbiciuni pe unde putem da asaltul asupra conştiinţei ei... Tată-său şi maiorul. Ultimul nu poate fi luat în consideraţie; dar cu atît mai uşor ne putem face jocul cu muzicantul.

PREŞEDINTELE: Cum adică?

WURM: Din cele ce mi-a povestit excelenţa voastră despre scena din casa muzicantului, nimic nu va f i mai uşor decît să-1 ameninţăm cu un proces, în care îşi poate pierde capul. Favoritul şi păstrătorul sigiliului este în oarecare măsură chiar umbra maiestăţii. Jignirile aduse celui dintîi sînt şi ofense aduse celui din urmă... Arătîndu-i astfel, cu dibăcie, ce-1 aşteaptă, voi izbuti cel puţin să-1 bag în sperieţi pe bietul tîlhar.

PREŞEDINTELE: Totuşi... lucrurile nu trebuie să meargă prea departe.

WURM: Cîtuşi de puţin... numai atît cît este nevoie ca familia să ajungă la ananghie. îl băgăm, aşadar, pe muzicant la răcoare, fără multă zarvă... Pentru a-1 speria şi mai mult, am putea s-o închidem şi pe nevastă-sa... Vom vorbi despre o învinuire gravă, despre ghilotină, despre închisoare pe viaţă. **Şi** condiţia eliberării lui va fi doar scrisoarea fetei.

PREŞEDINTELE: Bine! Bine! Bine! înţeleg!

WURM: Ea îşi iubeşte părintele... aproape cu patimă, aş putea spune. Viaţa lui e în primejdie... Sau cel puţin libertatea lui... **0** va mustra conştiinţa că ea a dat cel dintîi prilej pentru aceasta...

iirsposib Uitate a de a se căsători cu maiorul... în sfîrşit, ameninţarea judecării ei, şi asta o iau asupra mea... nu poate să dea greş... trebuie să cadă în **cuTsă.**

PREŞEDINTELE: Dar fiu] meu?' N-o să bănuiască în**dată** ceva? N-o să fie şi mai furios?

WURM: Bizuiţi-vă pe mine, stăpîne... Mama şi tatăl Luisei nu vor **fi** eliberaţi, pînă cînd nu vor **fi** jurat să nu scoată nici un cuvînt despre toată îutîmplarea şi să întărească înşelăciunea.

PREŞEDINTELE: Un jurămînt? la ce poate servi un juiămînt, nătărăule?

WURM: Pentru noi, stăpîne, la nimic. Pentru aceşti oameni, la orice... Şi acum să vedeţi ce frumos ne vom atinge amîndoi scopul, pe calea aceasta... Fata va pierde dragostea maiorului şi faima virtuţii ei. Tatăl **şi** mama vor mai lăsa **din** pretenţii, şi, înmuiaţi cu desăvîrşire în urma unor astfel de încercări, vor sfîrşi prin a recunoaşte că este un act de îndurare din parte-mi, dacă mă voi arăta gata să-**i** răscumpăr fetei reputaţia, căsătorind u-mă cu ea.

PREŞEDINTELE *(rîde, dînd din cap):* Da, mă dau bătut, banditule! Urzeala e de-o fineţe drăcească. Elevul **îşi** întrece maestrul... Acum, întrebarea este către cine trebuie adresat biletul? Cu cine o compromitem?

WURM: Neapărat cu cineva care are totul de cîştigat sau de pierdut de pe urma hotărîrii fiului dumneavoastră.

PREŞEDINTELE *(după ce a stat pe gînduri):* Nu-1 **văd**
decît pe mareşalul curţii. **WURM** *(dă din umeri):* De bună seamă că n-ar **fi**
tocmai pe gustul meu, dacă aş fi Luise Miller. **PREŞEDINTELE:** Şi de ce nu? N-ar fi de mirare! O
garderobă splendidă... un aer îmbălsămat de
*„Eau It miile jleur^*[1]
[1] şi de mosc... pentru fiecar^ vorbă megliioabă pe care o rosteşte, are cîte un pumn de diicaţi... şi toate astea să nu poată oare corupe, pînă în cele din urmă, delicateţea unei tiiie burgheze? O, bunul meu prieten, gelozia iu. cunoaşte atîtea scrupule! Trimit după mareşal. *(Sună.)*

WlIRM: lai eu, cită vreme excelenţa voastră va îngriji de acestea şi de arestarea lui Miller, mă voi duce să compun scrisorica de dragoste.

PREŞEDINTELE *(îndreptîndu-se spre masa de scris):* Pe care mi-o vei aduce sus, ca s-o citesc de îndată ce va fi gata. *(Wurm iese, preşedintele se aşază să scrie: cirul intră cameristul, se scoală şi-i inmî-nează o hîrtic.)* Acest mandat de arestare

trebuie dus fără întîrziere la tribunal... cineva să se ducă să-l cheme la mine pe mareşalul curții.

CAMERISTUL: Chiar acum a sosit cu trăsura.

PREŞEDINTELE: Cu atît mai bine... dar, autoritățile trebuie să ia măsuri de precauție: comuni-că-le să nu se-ntîmple cumva vreun scandal.

CAMERISTUL: Prea bine, excelență!

PREŞEDINTELE: Ai înțeles? în perfectă linişte!

CAMERISTUL: Prea bine, excelență! *(Iese.)*

S C E N A 2 *Preşedintele* şi *mareşalul curții.*

MAREŞALUL *(foarte grăbit):* Doar *en passant*[2], dragul meu!... Cum îți merge? Cum te simți? Astă-seară se prezintă marea operă *Dido*... cel mai superb joc de artificii... Un oraş întreg în flăcări... Ai să vii să-1 vezi arzînd? Nu?

[1] **Apă dntr-o mie de flori. (In limba rrancezS in original) (n. *r.).* ' In treacăt (In limba franceză in original) (n. r.).**

PREŞEDINTELE: Am destule jocuri de artificii **în** propria mea casă, care ar putea să-mi arunce **în** ae-r toata strălucirea. Vii tocmai ia timp, dragă maresale, să-mi dai un sfat, să mă ajuți într-o chestiune, care poate să ne înalțe sau să ne distrugă pe arnîndoi. Stai jos!

MAREŞALUL: Nu mă băga în sperieți, scumpul meu.

PREŞEDINTELE: Cum spuneam... Să ne înalțe sau să ne distrugă. Cunoşti proiectul meu în legătură cu maiorul şi cu lady Milford. Înțelegi, de asemeni, cît de necesar a fost pentru a asigura norocul nostru, al amîndurora. Totul se poate prăbuşi, Kalb. Ferdinand al meu nu vrea.

MAREŞALUL: Nu vrea... nu vrea... am şi auzit vorbin-du-se despre asta prin tot oraşul. Mariajul este pe buzele tuturor.

PREŞEDINTELE: Ş-ai să treci în fața întregului oraş, drept un palavragiu. El iubeşte pe altcineva.

MAREŞALUL: Glumeşti. Ce, asta e o piedică?

PREŞEDINTELE: Pentru încăpățînatul ăsta, una de neînvins.

MAREŞALUL: Să fie oare atît de nebun, încît să dea cu piciorul norocului? Ai? **PREŞEDINTELE:** întreabă-**1** pe el şi vezi ce o să-ți răspundă.

MAREŞALUL: Dar, *mon dieu*[1] / în definitiv ce-ar putea să răspundă? **PREŞEDINTELE:** Că vrea să dezvăluie întregii lumi crima prin care ne-am ridicat noi... că vrea să dea în vileag scrisorile şi chitanțele noastre false... Că vrea să ne arunce sub tăişul justiției... asta

poate să răspundă. **MAREŞALUL:** Nu eşti în toate minţile?

PREŞEDINTELE: Asta a şi răspuns. Toate astea a vrut să le traducă în faptă. Pînă acum abia l-am putut opri, prin cea mai mare umilire a mea.

[1] **Dumnezeule! (In limita franceză in original) (n. r.).**

Ei, ce părere ai despre una ca asta?

.YIAREŞiLlTL *(cu o rnuiră bleaga):* Mintea ine a refuza să creadă.

PREŞEDINTELE: Asta ar **fi,** cum ar fi. Dar, în acelaşi timp, **spionii** mei îmi aduc vestea că von JBock este fata să ceară mîna ladyei Milford.

MAREŞALUL: Simt că turbez. Cine zici? Von Bock, zici? Ştii oare că sîntem duşmani de moarte? Şi ştii de ce?

PREŞEDINTELE: Aud asta pentru prima oară.

MAREŞALUL: Dragul meu! **Ai** să afli şi ai să sări în sus de mînie... dacă-ţi mai aduci aminte de balul curţii... acum aproape douăzeci şi unu de ani... ştii doar, balul la care s-a dansat primul dans englezesc, atunci cînd **i**-au căzut contelui von Meerscliaum **pe** domino picături de ceară fierbinte din candelabrul cel mare... ei, doamne, cred că-ţi mai aminteşti de asta!

PREŞEDINTELE: Cine ar putea uita aşa ceva?

MAREŞALUL: Ei, vezi! Atunci a pierdut prinţesa Ama-lia, în vîrtejul dansului, o jartieră... S-a dat, cum era firesc, alarma peste tot... von Bock şi cu. mine mai eram pe atunci camerieri de onoare ...ne-am tîrît prin toată sala de bal, să căutăm jartiera... în sfîrşit o zăresc eu... von Bock observă... se repede la ea... mi-o smulge din mîini... auzi dumneata... o duce prinţesei, şi-mi suflă de sub nas, fericit, mulţumirile ei... Ce zici? **PREŞEDINTELE:** Ce impertinent!

MAREŞALUL: îmi suflă mulţumirile... Am crezut că leşin. O astfel de răutate nu se mai pomenise... în sfîrşit îmi iau inima în dinţi, mă apropii de alteţa sa şi spun: „Graţioasă doamnă! Von Bock a avut fericirea să poată înmîna alteţei voastre serenissime jartiera, dar cel care a zărit-o cel dintîi se bucură în tăcere şi nu spune nimic."

PREŞEDINTELE: Bravo, mareşale ! Bravissimo!

MAREŞALUL: Şi nu spune nimic... Dar n-am să-i uit asta lui von Bock, pînă în ziua de-apoi... linguşitor infam şi slugarnic!... Şi asta încă n-a fost dc-ajuns... In momentul in care ne-am aruncat amîndoi pe parchet, după jartieră, von Bock mi-a şters toată pudra de pe partea dreaptă a coafurii şi m-a nenorocit pentru tot restul balului. **PREŞEDINTELE** :. Ăsta e omul care se va căsători cu lady Milford şi va deveni primul personaj Ia curte.

MAREŞALUL: Îmi vîri un cuţit în inimă. Cum va deveni? Cum va deveni? Şi de ce tocmai el? La ce e nevoie de asta?

PREŞEDINTELE : Pentru că Ferdinand al meu nu vrea şi altul nu se găseşte.

MAREŞALUL: Şi nu cunoşti nici un mijloc, ca să-l convingi pe maior?... Fie oricît de straniu, de desperat!... Pentru a-l înlătura pe odiosul von Bock, ce mijloc ar putea să ne pară acum atît de dezgustător, încît să nu fie binevenit?

PREŞEDINTELE: Nu cunosc decît un singur mijloc şi acesta atîrnă doar de dumneata.

MAREŞALUL: Atîrnă de mine? Şi care anume?

PREŞEDINTELE: Să-l despărţim pe maior de iubita lui.

MAREŞALUL: Să-l despărţim pe maior? Ce vrei să spui cu asta?... Ce am eu de făcut?

PREŞEDINTELE : Totul va fi cîştigat, în clipa în care-l vom face să bănuiască pe fată...

MAREŞALUL: ..: că fură, asta vrei să spui?

PREŞEDINTELE: O! nu! Cum ar putea crede el una ca asta?... Că mai este încurcată cu un altul.

MAREŞALUL: Şi cine să fie acest altul?

PREŞEDINTELE: Ar trebui să fii dumneata, baroane.

MAREŞALUL: Să fiu eu? Eu? Dar e nobilă?

PREŞEDINTELE: De ce-ar fi nevoie de asta? Ce idee! E fata unui muzicant.

MAREŞALUL: Burgheză aşadar? Nu se prinde... Ai?

PREŞEDINTELE: De ce nu se prinde? Prostii! Cine oare, în lumea întreagă, s-ar sinchisi să întrebe o pereche de obrăjori rumeni şi bucă la li despre arborele lor genealogic?

MAREŞALUL: Dar gîndeşte-te, un om căsătorit! Şi reputaţia mea]a curte?

PREŞEDINTELE: Asta este altceva. Iaită-măl Nu ştiarr^.., pînă. acum că pentru dumneata are mai multă'.;, însemaătate să fii un om ca moravuri neîntinate, decît unul cu influenţă. Să încheiem discuţia.

MAREŞALUL: Fii înţelegător, baroane. Nu asta am vrut să spun.

PREŞEDINTELE *(glacial):* Nu... nu! Ai perfectă dreptate. M-am săturat. Las totul baltă. Lui vonBock îi urez să ajungă prim-rninistru. Mai este loc sub soare. Voi cere ducelui să-mi primească demisia.

MAREŞALUL: Şi eu? Dumitale îţi convine! Dumneata ai studii! Dar eu... *mon dieul...* Ce mă fac, dacă alteţa sa mă concediază?

PREŞEDINTELE: Ai să fii o glumă răsuflată — moda din anul trecut.

MAREŞALUL; Te conjur, scumpul meu, nepreţuitul meu! Renunţă la ideea asta! Fac orice!

PREŞEDINTELE: Vrei să împrumuţi numele dumitale pentru un *rendez-cous,* pe care să ţi-l dea în scris această Miller?

MAREŞALUL: Doamne! îl împrumut!

PREŞEDINTELE: Şi să laşi scrisoarea să-ţi cadă undeva, astfel ca ea să ajungăsub ochii maiorului.

MAREŞALUL: Am s-o las să-mi cadă din buzunar, de pildă la paradă, ca din întîmplare, scoţînd batista.

PREŞEDINTELE: Şi ai să joci, faţă de maior, rolul iubitului ci?

MAREŞALUL: *Mort de ma vie!* Am să-i arăt eu lui, am să-1 fac eu pe mucosul ăsta să-i piară pofta să mai jinduiască la amorurile mele.

PREŞEDINTELE: Atunci totul e în regulă. Scrisoarea trebuie să fie ticluită chiar astăzi. Vei veni spre

seară ca să ţi-o dau şi să ne-nţelegem asupra tuturor amănuntelor.

MAREŞALUL: îndată ce voi termina cela şaisprezece vizite, care sînt de cea mai mare *imporlance.* Iartă-mă, dacă trebuie să plec imediat, *(lese.)*

PREŞEDINTELE *(sună):* Mă bizui pe şiretenia dumi-tale, maresale.

MAREŞALUL *(strigă din anticameră):* Ah! *mon dieu!* Mă cunoşti doar.

S C E N A 3

Preşedintele* şi *MV urm.

WURM: Muzicantul şi cu nevasta lui au ajuns cu bine şi fără cea mai mică zarvă la închisoare. Binevoieşte excelenţa voastră să citească acum scrisoarea?

PREŞEDINTELE *(după ce a citit-o):* Minunat! Minunat, secretare! şi mareşalul s-a prins... O otravă ca asta ar putea preface chiar şi sănătatea în lepră purulentă... Acum, repede la tatăl ei, să-i propunem ce-avem de propus, apoi să-i vorbim fetei cu toată căldura. *(Ies amîndoi prin două uşi diferite.)*

S C E N A 4

O cameră în locuinţa lui Miller. *Luise* şi *Ferdinand.*

LUISE: Te rog, încetează. Nu mai cred că vor veni zile fericite. Toate speranţele mele s-au spulberat.

FERDINAND: în schimb ale mele au crescut. Tatăl meu este furios. Va îndrepta toată artileria lui împotriva noastră. Mă va sili să mă port ca un

fiu denaturat. Nu mai sm obligaţia datoriei filiale. Furia, şi desperarea mă vor constrînge să dau în vileag taina întunecată a

crimei sale. Fiul îşi va da tatăl pe mîna călăului... Primejdia a ajuns la culme... şi trebuia să fi ajuns la culme, pentru ca iulirea. mea ss îndrăznească acest salt uriaş... Ascultă, Luise... 0 idee, mare şi îndrăzneață ca pasiunea mea, îşi face loc în sufletul meu... Tu, Luise, şi eu, şi dragostea... toate acestea la un loc, nu cuprind ele oare cerul întreg? Mai e nevoie şi de un al patrulea lucru? **LUISE:** Opreşte-te! na mai rosti nici un cuvînt! Pălesc cînd mă gîndesc la cele ce vrei să spui. **FERDINAND:** Nu mai avem nimic de aşteptat de la lume. De ce să-i cerşim aprobarea? De ce să ne primejduim soarta, cînd nu avem nimic de cîş-tigat şi cînd putem pierde totul? Nu vor luci ochii aceştia la fel de duios, fie că se oglindesc în Rin, fie că se oglindesc în Elba sau în Marea Baltică? Patria mea este acolo unde mă iubeşte Luise a mea. Urma paşilor tăi lăsată pe nisipul unor pustiuri sălbatice are mai multă însemnătate pentru mine chiar decît catedrala oraşului meu natal. 0 să ne lipsească oare măreția oraşelor? Oriunde-am fi, Luise, soarele care răsare şi apune e acelaşi... Priveliştí în fața cărora pălesc şi cele mai strălucite străduințe ale artei. Şi chiar de nu vom mai putea să slujim lui dumnezeu în nici un templu, în schimb înfiorarea nopții ne va umple de îneîntare, luna schimbătoare ne va predica pocăință, iar catapeteazma înstelată a cerului se va ruga cu noi. Şi de-ar fi să nu mai găsim cuvinte să ne spunem dragostea? Un zîmbet al Luisei mele mi-ar fi de ajuns pentru veacuri, şi visul care se numeşte viața se va stinge mai înainte ca eu să fi ajuns să înțeleg această lacrimă.

LUISE: Şi im ai mai cunoaşte nici o altă îndatorire decît dragostea ta?

FERDINAND *(îmbrâțişînd-o):* Liniştea ta îmi este mai sfîrită decît orice.

LUISE *(foarte serios):* Atunci taci şi lasă-mă... Tatăl meu n-are altă avere decît această unică fiică... el, care împlineşte mîine şaizeci de ani... şi asupra căruia se va abate fără îndoială răzbunarea preşedintelui.

FERDINAND *(o întrerupe repede):* Şi el ne va însoți. Nu te împotrivi, iubirea mea. Mă duc să preschimb în bani tot ce am de preț,să încasez anumite sume în numele tatălui meu. E îngăduit să jefuieşti un bandit; oare comorile lui nu sînt plătite cu sîngele patriei? Cînd va bate ceasul unu, după miezul nopții, se va opri aici o trăsură. Urcați cu toții în ea. Fugim.

LUISE:" Urmăriți de blestemul tatălui tău?... Un blestem, nesocotitule, care, rostit chiar de ucigaşi, tot se împlineşte... un blestem pe care răzbunarea cerească îl ascultă, chiar atunci cînd e rostit de gura hoțului tras pe roată, un blestem care ne va urmări pe noi, fugarii, nemilos ca un strigoi, de la un țărm la altul? Nu, dragul meul Dacă numai printr-o

crimă te mai pot păstra, atunci am încă destulă tărie să te pierd.

FERDINAND *(rămîne nemişcat şi murmură întunecat):* Adevărat?

LUISE: Să te pierd! 0, gîndul acesta e atît de înspăi-mîntător... că străpunge spiritul nemuritor şi face să pălească obrazul îmbujorat al bucuriei... Ferdinand! Să te pierd!... Totuşi, nu poţi pierde decît ceea ce a fost al tău şi inima ta aparţine lumii tale... Năzuinţa mea era un sacrilegiu şi, îngrozită, renunţ la ea.

FERDINAND *(cu figura crispată şi muşcîndu-şi buza de jos):* Renunţi la ea?

19* **291**

LUISE: Nu! Uită-te ("a mine, Walterl Nu scrîşni atît de amarnic. Vine! îngăduie-mi ca prin exemplul meu. să-ţi întăresc curajul care se stinge. Lasă-mă să fiu eroina acestei clipe... Să-i redau unui tata fiul fugar... Să renunţ la o legătură care ax tulbura relaţiile sociale şi ar zdruncina legile obişnuite ale unei orînduiri eterne... Eu sînt vinovata. Ce dorinţe îndrăzneţe, nesăbuite, a zămislit inima mea. Nenorocirea îmi este pedeapsa, dar Ia'să-mi măcar iluzia dulce, care mă mîngîie, că jertfa e a mea... Vrei să-mi răpeşti această plăcere?

FERDINAND *(Distrat şi furios, a pus mîna pe o vioară şi a îmercat să cînte... acum îi smulge coardele, sparge instrumentul de podea şi izbucneşte într-un rîs zgomotos.)*

LUISE: Walter! Dumnezeule din ceruri! Ce-nseamnă asta?... Fii tare... Clipa asta cere stăpînire... este clipa despărţirii. înima ta, scumpul meu Walter, o cunosc. Fierbinte ca viaţa este dragostea ta şi nemărgintă ca infinitul... Dăruieşte-o unei alte femei, mai nobile şi mai demne... şi ea se va putea socoti printre cele mai fericite femei. *(I nghiţindu-şi lacrimile.)* Pe mine n-ai să mă mai vezi... Fetiţa vanitoasă şi înşelată îşi va plînge durerea între ziduri singuratice, nimănui nu-i va păsa de lacrimile ei... Pustiu şi fără viaţă este viitorul meu... Totuşi, mă voi pleca din cînd în cînd peste buchetul ofilit al trecutului. *(In timp ce-i întinde mîna tremurînd, cu faţa întoarsă de la el.)* Rămîi cu bine, domnule von Walter.

FERDINAND *(tresare, ieşind din toropeală):* Eu fug, Luise. Tu nu vrei, aşadar, să mă urmezi?

LUISE *(s-a aşezat în fundul încăperii şi-şi acoperă faţa cu mîinile):* Datoria îmi dictează să rămîn şi să sufăr.

FERDINAND: Şarpe, minţi. Altceva te retine aici.

JJUISE *(CU expresia celei mai adinei suferinţe sujle-tefti):* Rămîi cu bănuiala asta... poate că astfel vom suferi mai puţin.

FERDINAND: Alegi o datorie rece, în locul dragostei înflăcărate!... Şi tu crezi că povestea asta mă poate orbi?... Vreun iubit te ține legată şi vai de tine şi de el, dacă bănuiala mea se adevereşte. *(Pleacă repede.)*

S C E N A 5

LUISE *(singură, rămîne cîtăva vreme încă nemişcată şi mută în fotoliu; în cele dinurmâ se scoală,înaintează şi priveşte cu teamă împrejur):* Unde-or fi zăbovind părinții mei?... Tata mi-a făgăduit că se va întoarce în cîteva minute şi au trecut de atunci cinci ore îngrozitoare... Dacă vreo nenorocire i s-a... Dar ce simt?... De ce mi-e răsuflarea atît de grea? *(In momentul acesta, intră Wurrn în cameră şi se opreşte în fund, fără ca Luise să-l observe.)* Nu-i nimic adevărat... Nu-s decît fantasmele înfiorătoare ale sîngelui meu înfierbîntat... Cînd sufletul e cuprins de spaimă, ochii nu mai văd decît stafii, în toate colțurile.

S C E N A 6 ***Luise* şi**

secretarul Wurm.

WURM *(vine mai aproape):* Bună seara, domnişoară.

LUISE: Dumnezeule! Cine-i acolo? *(Se întoarce, îl observă pe secretar şi se dă speriată îndărăt.)* Groaznic ! Groaznic! Iată, că presimțirile mele pline de nelinişte se adeveresc din nefericire. *(Către secretar, cu o privire disprețuitoare.)* îl căutați cumva pe preşedinte? Nu mai e aici.

WURM: Domnişoară, pe dumneavoastră **vă** caut. **LUISE:** Atmei mă mir că nu **v**-a.ți dus în Piața Publică.

WURM: D« ce tocmai acolo?

LUISE: Să vă luați mireasa de la stîlpul infamiei. **WURM:** Domnişoară Miller, mă bănuiți pe nedrept... **LUISE** *(îşi înăbuşe răspunsul, care-i stătea pe buze):*

Cu ce vă pot fi de folos? **WURM:** Via trimis de tatăl dumneavoastră. **LUISE** *(consternată):* De tatăl meu?... Unde e tatăl

meu?

WURM: într-un loc, în care ar fi vrut **să** nu fie. **LUISE** : Pentru dumnezeu! Mă apasă o presimțire rea...

Unde e tatăl meu? **WURM:** în turn, dacă țineți neapărat **să** ştiți. **LUISE** *(privind spre cer):* Şi asta! Şi asta încă... în

turn? De ce în turn? **WURM:** Din ordinul ducelui. **LUISE:** Al ducelui?

WURM: Care pentru ofensa adusă maiestății sale, în persoana locțiitorului său...

LUISE: Cum? Cum? Dumnezeule atotputernic...

WURM: A hotărît să dea o pedeapsă exemplară.

LUISE: Asta mai lipsea doar! Sigur, sigur, în inima mea mai era şi altcineva, în afară de maior... care nu trebuia uitat... Ofensa adusă maiestății... Pronie cerească! Mîntuieşte-mă! întăreşte-mi credința care se clătină... Şi Ferdinand?

WURM: Are de ales între lady Milford sau dezmoş-tenirea şi blestemul.

LUISE: îngrozitoare libertate de-a alege! Şi totuşi... totuşi este mai fericit. Nu are un tată pe care să-1 poată pierde. De fapt este un blestem destul de mare să n-ai tată. Tatăl meu acuzat de les-maiestate... iubitul meu are de ales între lady Milford sau blestem şi dezmoştenire... într-adevăr, minunat! O ticăloşie desăvîrşită este şi ea, în felul ei, o desăvîrşire... Desăvîrşire? Nu! Pentru asta mai lipseşte ceva... Unde e mama? **WDRM:** închisă la torcătorie.

LTJ2£E *(cu un zîmhet îndurerat):* Cu asta s-a umplut paharul! **E** plin, şi acum eu aş fi liberă, desprinsă de orice îndatoriri... şi de lacrimi... şi de bucurii... Nu mai am nevoie să fiu prevăzătoare... Doar nu mai am de ce... *(Tăcere dureroasă.)* Mai aveți poate vreo noutate? Vorbiți. Acum pot să aud orice.

WUKM: Cele ce s-au întîmplat, le ştiți.

LTJISE: Deci trebuie să aflu ce va urma? *(Iarăşi pauză, în care îl măsoară pe secretar de sus pînă jos.)* Sărmane! Ai o tristă îndeletnicire, care nu poate să-ți aducă fericire. E groaznic să-i faci pe oameni nenorociți, dar şi mai groaznic este să le-o şi anunți... să le-o povesteşti, să faci pe cucuveaua, să fii de față cînd inima însîngerată zvîcneşte înfiptă în sulița de fier a silniciei şi cînd creştinii se îndoiesc pînă şi de dreptatea lui dumnezeu... Cerul să mă păzească! Chiar de ți-ar plăti cu un butoi de aur fiecare picătură pe care o vezi căzînd din sudoarea spaimei lor... tot n-aş vrea să fiu în pielea dumitale... Ce se mai poate întîmpla?

WU'RM: Nu ştiu.

LUISE: Nu vreți să ştiți! Această solie, care se ascunde de lumina zilei, se teme şi de sunetul cuvintelor, dar în tăcerea de mormînt care s-a-ntins pe fața dumitale întrezăresc strigoiul... Ce a mai rămas?... Spuneați adineauri că ducele vrea să dea o pedeapsă exemplară? Ce înțelegeți prin „exemplară"?

WURM: Nu mă mai întrebați.

LUISE: Ascultă, omule! Ți-ai făcut ucenicia la un călău. Cum te-ai pricepe altfel să mînuieşti cu atîta îndemînare fierul, mai întîi încet şi prevăzător, de-a lungul încheieturilor care trosnesc, şi apoi să te joci cu inima, care palpită, amenințîiid-o cu lovitura de giație? **Ce** soartă îl aşteaptă te tata!... Parcă s-ar ascund* moartea îndărătul vorbelor pe eare **Le** rosteşti rîzînd : oare ce-mi mai tăinuieşti? Spâne! Vreau să primesc deodată lovitura ucigaşă. Ce-**1** aşteaptă pe tata?

WURM: Un proces de les-maiestate.

LUISE: Asta ee mai e?... Eu sînt o fată neştiutoare, nevinovată, înțeleg prea puțin îngrozitoarele voastre cuvinte latineşti. Ce înseamnă „proces de les-maiestate"?

WURM: O judecată, care poate aduce viața sau moartea.

LUISE *(cu hotărîre):* Bine, îți mulțumescl *(Se duce repede într-o cameră lăturalnică.)*

WURM *(rămine uimit):* Ce înseamnă asta? Vrea poate nebuna?... Drace! Doar n-o să... Fug după ea... Răspund de viața ei. *(Se pregăteşte s-o urmeze.)*

LUISE *(se întoarce, înfăşurată într-o mantie):* Ierta-ți-mă, domnule secretar. Trebuie să încui casa.

WURM: Şi încotro atît de grăbită?

LUISE: La duce. *(Vrea sâ iasă.)*

WURM: Cum? încotro? *(O opreşte speriat.)*

LUISE; La duce. N-a'i auzit? Chiar la acel duce, care vrea să hotărască viața sau moartea tatălui meu... Nul Nu, el nuvrea,el trebuie să-**1** osîn-dească, pentru că aşa vor cîțiva nelegiuiți; el, ducele, nu contribuie la întreg procesul de les-maiestate, decît cu maiestatea şi cu semnătura lui princiară.

WURM *(izbucnind în rîs)':* La duce...

LUISE: Ştiu de ce rîzi... dar nici nu vreau să găsesc acolo îndurare... Doamne 'fereştel Nimic decît dezgust... Numai dezgust pentru strigătele mele. Mi s-a spus că mai marii lumii nu ştiu încă ce înseamnă mizeria... Şi nici nu vor să afle. Vreau să-i arăt eu ce înseamnă mizeria... Vreau să i-o zugrăvesc, cu toate zvîrcolirile morții... vreau să-i urlu, cu sunete ce pătrund pînă-n măduva oaselor ce este mizeria... şi dacă i s-o zbîrli nărui pe cap, din cauza asta, am să-i strig, în sfîrşit, la ureche, că, în ceasul morții, horcăie chiar şi cei care au ajuns zei pe pămînt şi că judecata de apoi îi cerne cu aceeaşi sită pe regi şi pe cerşetori. *(Vrea să, iasă.)*

URM *(cu răutate, sub masca prieteniei):* Du-te, hai du-te! E cel mai înțelept lucru pe care-1 poți face. Te sfătuiesc să mergi la el şi îți dau cuvîntul meu că ducele va fi binevoitor. **UISE** *(se opreşte brusc):* Ce spuneți?... Mă sfătuiți să mă duc? *(Se întoarce repede.)* Hm! La urma urmei ce vreau să fac? Trebuie să fie ceva îngrozitor, dacă omul ăsta mă sfătuieşte s-o fac... De unde ştii că ducele se va purta cu bunăvoință? **URM:** Pentru că, probabil, n-o va face pe

degeaba. **UISE:** N-o va face pe degeaba? Ce preț poate să ceară pentru un simplu gest de omenie? **WURM:** Frumoasa solicitantă este un preț destul de mare.

LUISE *(rămîne încremenită, apoi cu vocea sugrumată):* Dumnezeule!

WURM: Pentru a salva un tată, vreau să nădăjduiesc că nu veți găsi prea ridicat acest tarif, care **e** cît se poate de modest.

LUISE *(mergînd de colo pînă colo, scoasă din fire):* Da! Da! E adevărat! Mai marii voştri se baricadează... Se baricadează împotriva adevărului, îndărătul propriilor lor vicii, ca îndărătul săbiilor heruvimilor... Atotputernicul să-ți vină într-ajutor, tată! Fiica ta poate să moară pentru tine, dar să păcătuiască nu.

WURM: Asta va fi ceva nou pentru bietul bătrîn părăsit. „Luise a mea — mi-a spus el — m-a do-borît la pămînt. Luise a mea mă va ridica." Mă grăbesc, domnişoară, să-i duc răspunsul. *(Se preface că pleacă.)*

LUISE *(aleargă după el, îl opreşte):* Stai! Stai! Răbdare! Ce grăbit **e** diavolul ăsta, cînd **e** vorba să-i scoată **pe** oamenii din minți!... Eu l-am doborît la pămtnt. Eu trebuie să-1 ridic. Vorbeşte! Dă-mi unsfat! Ce pot să fac! Ce trebuie să fac?

WURM: Există numai o singură cale.

LUISE: Caie anume?...

WURM: Şi tatăl dumneavoastră o doreşte...

LIfISE:Şi tatăl meu? Care e calea asta?

WURM: Uşoară pentru dumneavoastră.

LIÎISE: Nu cunosc alta mai grea decît dezonoarea.

WURM: Să-**1** liberați pe maior, dacă vreți.

LUISE: De dragostea lui? Rîdeți de mine? Vreți ca eu să hotărăsc asupra unui lucru care mi-a fost impus?

WURM: Nu e vorba de asta, dragă domnişoară. Maiorul trebuie să dea, el cel dintîi, îndărăt şi **de** bunăvoie.

LLTSE: Nu va face. asta.

WURM: Aşa se pare. Dar credeți că ar fi căutat un refugiu la dumneavoastră, dacă nu i l-ați fi oferit?

LUISE: Pot să-**1** silesc să mă urască? **WURM:** Vom încerca. Luați loc! **LUISE** *(surprinsă):* Omule, ce-ai de gînd? **WURM:** Luați loc! Scrieți! Iată pana, hîrtia şi cerneala.

LUISE *(se aşază foarte neliniştită):* Ce trebuie să scriu.? Cui trebuie să-i scriu? **WURM:** Călăului tatălui dumitale.

LUISE: Ah! Te pricepi să pui sufletele la caznă. *(Apucă pana.)* **WURvi** *(dictează):* „Nobile domn..." **LUISE** *(Scrie cu mîna tremurînd.)*

WURM: „Trei zile chinuitoare au şi trecut... au şi

trecut... şi nu ne-am văzut." **LUISE** *(se opreşte, pune pana jos):* Cui îi adresez scrisoarea? **WURM:** Călăului tatălui dumitale. **LUISE:** O, dumnezeule!

\

WTORM: „Vina e a maiorului... a maiorului, care ma păzeşte toată ziua cu ochi **de** Argus."

LUISE *(sare în sus):* **E** o ticăloşie nemaipomenită! Pentru cine e scrisoarea asta?

WURM: Pentru călăul tatălui dumitale.

LUISE *(frîngîndu-şi mîinile, merge de colo pînă colo):* Nu! Nu! Nu! Asta e tiranie! **0,** doamne, pedep-seste-i pe oameni cum se cuvine, cînd te mînie, dar de ce mă striveşti sub aceste două grozăvii? De ce trebuie să aleg între moarte şi ruşine? De ce pui pe acest vampir nemilos să mă chinuiască?... Faceți ce vreți. N-am să scriu asta niciodată.

WURM *(îşi ia pălăria):* Cum vreți, domnişoară. Totul atîrnă de dumneavoastră.

LUISE: Atîrnă de mine, spui? Du-te, om fără suflet! Spînzură un nevinovat deasupra prăpastiei iadului, cere-i ceva, huleşte-l pe dumnezeu şi în-treabă-l apoi dacă-i place!... O, tu ştii prea bine că inima noastră e strîns încătuşată de pornirile ei fireşti... Acum mi-e totuna! Dictează mai departe. Nu mă mai gîndesc la nimic. Mă supun iadului, care mă învinge cu înşelăciune. *(Se aşază pentru a doua oară.)*

WURM: „Care mă păzeşte toată ziua cu ochi de Argus..." Ați scris?

LUISE: Mai departe! Mai departe!

WURM: „Ieri, preşedintele a fost la noi acasă. Era atît de caraghios să-l vezi pe bietul maior luptînd ca să-mi salveze onoarea."

LUISE: O, frumos, frumos! Minunat!... Mai departe.

WURM: „Mi-am găsit scăparea într-un leşin... într-un leşin... ca să nu izbucnesc în rîs."

LUISE: O, doamne dumnezeule!

WURM: „Dar în curînd nu voi mai putea să mă prefac... nu voi mai putea... numai, de-ar fi chip să scap..."

UISE *(se cpr&şte, se scoală, merge în sus şi în jos, cu capul plecai, ca şi cum ar căuta ceva pe jos: apoi se aşata **din** nou, scrie mai departe):* „Să scap." **WURM** :„Mtine e deserviciu... pîndeşte-l cînd pleacă de la mine şi vino la locul hotărît..." Ați scris ^hotărît"...? **LUISE** : Am scris totul.

"**WURM:** „La locul hotărît, la a dumitale iubitoare... Luise". **LUISE:** Acum mai lipseşte doar adresa. **WURM:** „Domnului mareşal al curții, von Kalb". **LUISE**: Sfinte dumnezeule! Un nume tot atît de străin urechilor mele, pe cît sînt rîndurile acestea de străine inimii mele. *(Se scoală şi priveşte îndelung la cele scrise; în sfîrşit, le întinde secretarului, vorbindu-i cu o v~oce slabă, tot mai stinsă.)* Iat-o, domnule. Depun acum în mîinile dumneavoastră numele meu cinstit... pe Ferdinand... întreaga bucurie a vieții mele... Am rămas o cerşetoare. **WURM:** O, nu! Nu deznădăjduiți, dragă domnişoară. Vă compătimesc din suflet. Poate... cine ştie?... Aş putea trece, totuşi, peste anumite lucruri... zău aşa **I** V-o jur. Mi-e milă de dumneavoastră. **LUISE** *(îi aruncă o privire pătrunzătoare):* Opreşte-te, domnule. Eşti pe cale să-ți doreşti ceva îngrozitor. **WURM** *(încercînd să-i sărute mîna):* Să ne închipuim că acel „ceva" e mîna aceasta drăgălaşă...De ce, dragă domnişoară? **LUISE** *(hotărît şi pe un ton care înspăimîntâ):* Pentru că te-aş sugruma în noaptea nunții şi apoi m-aş lăsa, cu dragă inimă, trasă pe roată. *(Vrea să plece, dar se întoarce repede.)* Am isprăvit acum, domnule? îi este îngăduit porumbiței să zboare? **WURM**: încă un fleac, domnişoară! Trebuie să mergeți cu mine şi să jurați pe sfîntul agneț că veți recunoaşte aceste rînduri ca scrise de bunăvoie. **LUISE**- Doamne! Dumnezeule! Trebuie să pecetluieşti cu sigilul tău, uneltirile iadului?

(Wurm o trage după el.)

ACTUL AL PATRULEA

SCENA 1

UA salon la preşedinte acasă. *Ferdinand von Walter,* cu o scrisoare deschisă în mînă, intră ca o furtună pe uşă; pe altă uşă intră un *camerist.*

FERDINAND: Mareşalul n-a fost pe aici?

CAMERISTUL: Domnule maior, domnul preşedinte întreabă.de dumneavoastră.

FERDINAND: Mii de trăsnete! Eu întreb dacă n-a fost mareşalul pe aici.

CAMERISTUL: Excelența sa este sus la masa de joc.

FERDINAND; în numele iadului, excelența sa să poftească aici **1**

(Cameristul iese.)

SCENA 2

FERDINAND *(singur, citeşte în grabă scrisoarea, stînd cînd nemişcat, cînd agitîndu-se furios):* E cu neputință! Cu neputință! Chipul acela îngeresc nu

poate ascunde *o* inimă atît de perfidă... Şi totuşi! Daci s-ar coborî toți îngerii şi-ar sta chezaşi pentru nevinovăția ei... dacă s-ar aduna laolaltă cerul şi pămintul, creația şi creatorul ei, şi ar jura cu toții că e nevinovată... e totuşi scris de mîna ei... 0 înşelăciune nemaipomenită, monstruoasă, cum n-a văzut încă lumea!... De aceea se împotrivea cu atîta îndîrjire să fugă!... De aceea ...O, dumnezeule! acum m-am trezit, acum mi s-au desluşit toate!... De aceea a renunțat, cu atîta eroism, la dragostea mea, şi cît pe ce era să mă-nşele şi pe mine cu prefăcutul ei chip îngeresc. *(Merge cu paşi repezi prin cameră, apoi stă din nou locului pe gînduri.)* Să-mi pătrundă atît de adînc în suflet!... Să răspundă fiecărui simțămmt îndrăzneț, fiecărei tresăriri cît de sfioase, delicate, fiecărei clocotiri cîl de înflăcărate... să-mi înțeleagă sufletul din vibrația delicată, aproape de neperceput, a unui sunet... să ştie eît prețuieşte fiecare lacrimă de-a mea... să mă urmeze pe culmile prăpăstioase ale pasiunii, să mă întîmpine înainte de fiecare cădere amețitoare... Doamne! Doamne!... Şi toate astea, să nu fie nimic altceva decît prefăcătorie... prefăcătorie? O, dacă minciuna poate îmbrăca atît de uşor haina adevărului, cum de nu s-a întîmplat să se strecoare, pînă acum, prin minciună, vreun diavol chiar şi-n împărăția cerurilor? Cînd i-am descris cît de primejdioasă e iubirea noastră, cu cîtă convingătoare falsitate a pălit, perfida! Cu cîtă triumfătoare demnitate a doborît la pă-mînt ironia cinică a tatălui meu şi doar, în clipa aceea, se simțea vinovată... Ce? N-a trecut ea pînă şi prin încercarea cea mai grea, cu care se poate dovedi adevărul... prefăcuta a căzut leşinată. Ce grai să mai vorbeşti acum, suflete? Şi cochetele leşină. Cu ce te vei mai apăra tu, nevinovăție... Şi desfrînatele leşină. Doar ştia cît de mult înseamnă ea pentru mine. Mi-a văzut întreg sufletul. Cînd primul sărut mi-a îmbujorat obrajii, inima mi s-a oglindit toată în ochi... Şi ea n-a simțit oare nimic? A simțit poate numai că se poate bucura de dibăcia ei?... Şi cînd, în nebunia fericirii mele, credeam că voi cuprinde, o dată cu ființa ei, cerul întreg, puneam în acelaşi timp frîu dorințelor mele celor mai năvalnice, în sufletul meu, nu mai aveam alt gînd decît veşnicia şi pe ea... Dumnezeule ! Atunci n-a simțit nimic? N-a înțeles nimic altceva, decît că încercarea ei izbutise? Nimic altceva... decît că farmecele îi erau măgulite? Moarte şi răzbunare! Nimic, decît doar că mă înşelase?

S C E N A 3 ***Mareşalul curții şi Ferdinand.***

MAREŞALUL *(intră cu paşi mărunţi):* Ţi-ai manifestat dorinţa, dragul meu...

FERDINAND *(mormăind pentru sine):* Cum i-aş mai frînge gîtul, ticălosul! *(Tare.)* Domnule mareşal, scrisoarea asta trebuie să-ţi fi căzut din buzunar, la paradă... şi, din fericire, *(cu un rîs răutăcios)* eu am fost acela care am găsit-o.

MAREŞALUL: Dumneata?

FERDINAND-. Printr-o întîmplare hazlie. înţelege-te, dacă poţi, cu providenţa!

MAREŞALUL: Vai, cum m-am speriat!

FERDINAND: Citeşte! Citeşte! *(îndepărtîndu-se de mareşal.)* Chiar dacă nu sînt bun ca iubit, poate că mă pricep mai bine ca mijlocitor. *(In timp ce mareşalul citeşte, el se apropie de perete şi ia două pistoale.)*

MAREŞALUL *(aruncă scrisoarea pe masaşi dă să plece):* Ei, drăcie!

FERDINiKD *fii aduce înapoi de braţ):* Răbdare, dragă domnule mareşal. Mi se pare că ai aflat veşti bune. «ni cer răsplata, pentru ceea ce am găsit. *(liaitita pistoalele.)*

MAREŞALUL *(se dă. îndărăt încremenit):* Fii înţelegător, scumpule.

FERDINAND *(cu voce puternică, înfricoşătoare):* Mai mult dccLt e nevoie, ca să trimit o secătură ca tine pe lumea cealaltă! *(li dă cu sila un pistol, scoţînd în acelaşi timp o batistă.)* Ţine batista asta!... O am de la iubita mea.

MAREŞALUL: La o distanţă de o batistă? Ai înnebunit? Ce-ţi trece prin minte?

FERDINAND: Prinde capătul ăsta, îţi spun! Altfel ai să ocheşti prost, laşule!... Cum tremură, fricosul! Ar trebui să-i mulţumeşti lui dumnezeu, **laşule,** că îţi intră şi ţie în sfîrşit ceva în cap. *(Mareşalul vrea s-o ia la sănătoasa.)* încetişor! Să-mie fie cu iertare. *(Trece înaintea lui **şi** zăvo-răşte uşa.)* **MAREŞALUL**: Aici în cameră, baroane? **FERDINAND;** Crezi că meriţi să facă cineva un drum cu tine pînă la metereze?... Dimpotrivă, detunătura va fi cu atît mai puternică, şi aceasta va fi primul răsunet pe' care îl vei trezi în lume... Ocheşte!

.**MAREŞALUL** *(îşi şterge fruntea):* Şi vrei să-ţi primejduieşti astfel viaţa dumitale preţioasă — dumneata un tînăr cu atîtea speranţe de viitor?

FERDINAND: Ocheşte, îţi spun. Nu mai am ce căuta pe lumea asta.

MAREŞALUL: în schimb eu am, prea stimate.

FERDINAND: Tu, caraghiosule? Cum, tu? Crezi că ai ce căuta, fiindcă slujeşti ca manta de vreme rea acolo unde nu se prea înghesuie oamenii adevăraţi? Fiindcă te lungeşti de şapte ori şi te scurtezi de şapte ori într-o singură clipă, ca fluturele ţintuit eu un ac? Fiindcă ţii socoteala de eîte ori se duce într-un anumit loc stăpînul tău şi fiindcă eşti calul de bătaie al glumelor sale? Te voi purta şi eu, la fel, cu mine, ca pe un animal rar; Ai să joci în urletele celor blestemaţi, ca o maimuţă dresată, ai să faci sluj şi aport, ai să înveseleşti cu scamatoriile tale de curtean pe cei condamnaţi la veşnică deznădejde.

MAREŞALUL: Orice porunciţi, domnule! Tot ce vreţi... Numai, lăsaţi la o parte pistoalele.

FERDINAND: Frumos mai arată amărîtul ăsta! Stă aici ca o ocară adusă celei de-a şasea zi a crea-ţiunii! Ai zice că vreun editor din Tiibingen a încercat să imite creaţia însufleţită a atotputernicului!... Păcat numai, cu adevărat păcat, de dramul de creier care vegetează fără nici un folos în această căpăţînă stearpă. Dramul ăsta ar fi ajutat maimuţei să se transforme în om deplin, pe cînd aşa nu este decît o simplă fărîmă de raţiune... Şi cu ăsta să împart eu inima ei? Monstruos ! Absurd ! Cu un caraghios, care mai degrabă poate să dezveţe pe cineva de păcat, decît să-1 ispitească.

MAREŞALUL: O! Mulţumescu-ţi ţie doamne! începe să glumească.

FERDINAND: Să-1 las în plata domnului! Să aibă şi el parte de îngăduinţă, care cruţă omida! întilnin-du-1, îţi vine să ridici din umeri şi să admiri înţeleaptă orînduire a cerului, care pe unele făpturi Ie ospătează din drojdia vinului şi cu toate resturile care pregătesc prînzul corbului pe furcile spinzu-rătorii şi ospăţul curteanului în mocirla celor auguşti... Pînă la urmă te minunezi de straşnica prevedere a proniei cereşti, care a lăsat, pînă şi în lumea spiritelor, păianjeni şi vipere purtătoare de venin... Dar *(în timp ce-1 apucă din nou furia)* de floarea mea să nu se atingă gîngăniile, altfel le strivesc *(înşfâcîndu-l pe mareşal şi zgîlţîindu-l fărămilâ),* de nu se va alege nimic de ele.

MAREŞALUL *(oftînd încet):* O, dumnezeule! De-aş **scapi** de aici! Să fiu la o mie de mile de aici, la Bicetre, Ungă Paris, numai nu împreună cu el!

FEBDINAND: Ticălosule! Şi dacă cumva nu mai e neprihănită? Ticălosule! dacă cumva te-ai înfruptat din ceea ce eu am.adorat? *(Mai furios.)* Dacă te-ai desfătat

acolo unde eu mă simțeam zeu? *(Deodată tace, apoi cu o voce amenințătoare.)* Atunci ar fi mai bine pentru tine, ticălosule, să te ascunzi în fundul iadului decît să înfrunți în ceruri mînia mea. Cît de departe ai mers **cU** fata? Mărturisește!

MAREŞALUL: Dă-mi drumul! Am să mărturisesc totul!

FERDINAND: o ! să trăiești cu fata asta trebuie să fie mai fermecător decît să făurești cu altele visele cele mai minunate... Dacă ar vrea s-o pornească pe căi greșite, atunci ar fi în stare să nimicească sufletul și să prefacă virtutea în voluptate. *(Indreptînd pistolul spre inima mareşalului.)* Cît de departe ai mers cu ea? Spune, sau trag!

MAREŞALUL: N-a fost nimic... Absolut nimic. Ai răbdare numai o clipă. Ai fost înșelat.

îERDINAND: îmi mai amintești asta, nemernicule? ... Cît de departe ai mers? Mărturisește, sau te omor.

MAREŞALUL: *Mon dieul* Dumnezeule! Spun totul... Dar ascultă-mă... Tatăl... propriul, adevăratul tată al...

FERDINAND *(mai furios):* Ți-a aruncat fata în brațe? Şi cît ai mers de departe cu ea? Mărturisește, sau te ucid!

MAREŞALUL: Ai înnebunit! Nu asculți nimic! N-am văzut-o niciodată. N-o cunosc. Nu știu absolut nimic despre ea.

FERDINAND *(dîndu-se îndărăt):* N-ai văzut-o? N-**O** cunoști? Nu știi nimic despre ea?... Luise este pierdută din cauza ta: și tu te lepezi de ea de trei ori într-o singură răsuflare? Piei, ticălos nerușinat! *(li dă o lovitură cu pistolul şi-l împinge afară din cameră.)* Praful de pușcă n-a fost inventat pentru lepădături ca tine.

SCENA 4

FERDINAND *(după o lungă tăcere, în cursul căreia fața lui oglindește un gînd îngrozitor):* Pierdută! da, nefericita!... Pierdut și eu! **Şi** tu! Da! Pe dumnezeu cel atotputernic! dacă sînt eu pierdut, ești și tu!... judecător al lumii! nu mi-o cere îndărăt! Luise e a mea. **Ți**-am lăsat o lume întreagă în schimbul ei, am renunțat la tot restul creației tale minunate. Lasă-mi-o mie... Judecător al lumii! Milioane de suflete suspină cerîndu-ți ajutorul... îndreaptă-ți într-acolo ochii îndurării... Judecător al lumii, lasă-mă pe mine singur! *(In timp ce-şi împreună mîinile cu o expresie de*

groază.) Oare să se lăcomească bogatul, atotputernicul creator, la un suflet care, pe deasupra, e şi cel mai nenorocit din toate cîte le-a creat!... Fata e a mea. Eu, care eram odinioară dumnezeul ei, acum sînt demonul ei! *(Uilîndu-se țintă într-un colț, cu o expresie cumplită în priviri.)* Legat pentru veşnicie, împreună cu ea, de roata blestemului... cu ochii înfipți în ochii ei... cu părul zbîrlit alături de părul ei... şi gemetele noastre înăbuşite, contopite într-unui singur... şi să-i spun din nou cuvinte duioase, şi să-i cînt jurămintele ei... Doamne! Doamne! Această căsătorie te îngrozeşte... dar e pe veci! *(Vrea să plece **în** grabă. Intră preşedintele.)*

20* 307

S C E N A 5

Prețediniele* şi *Ferdinand.

FERDINAND *fdlndu-se îndărăt):* O!... Tata!

PREȘEDINTELE: Bine că ne întîlnim, fiule. Vin să-ți aduc o veste plăcută şi care te va uimi, dragul meu. Vrei să stăm jos?

FERDINAND *(îl priceşte țintă un timp):* Tată! *(Mer-gînâspre el, foarte mişcat şi luîndu-i mîna.)* Tată! *(Sărutîndu-i mîna, cade în genunchi în fața lui.)* O, tatăl meu!

PREŞEDINTELE: Ce-i cu tine, fiule? Ridică-te. Mîna îți arde, tremuri.

FERDINAND *(cu emoție violentă, pătimaşă):* Iartă-mă că am fost nerecunoscător, tată! Sînt un nemernic! Nu mi-am dat seama de bunătatea ta! Aveai față de mine gîndurile cele mai părinteşti! **0!** aveai un suflet, care presimțea viitorul... acum e prea tîrziu... Iertare! Iertare! Dă-mi binecu-vîntarea, tată!

PREŞEDINTELE *(simulează o mutră nevinovată):* Ridică-te, fiule! Nu înțeleg ce vrei să spui.

FERDINAND: Această Miller, tată. **0,** tu cunoşti o-mul... Furia dumitale a fost atunci atît de justificată, atît de nobilă, atît de caldă şi părintească... Numai că înfierbîntarea ta de părinte a greşit drumul!... Această Miller...

PREŞEDINTELE: Nu mă chinui, fiule. îmi blestem asprimea! Am venit să-ți cer iertare...

FERDINAND: Să-mi ceri mie iertare?... Blestemul să cadă asupra-mi! împotrivirea dumitale a fost adevărata

înțelepciune. Asprimea dumitale a fost milă cerească... Această Miller, tată...

PREŞEDINTELE: Este o fată nobilă, drăguță... îmi retrag bănuiala mea pripită... Şi-a dobîndit stima mea.

FERDINAND *(sare, iesindu-şi din fire):* Ce? Şi dumneata?... Tatăl Şi dumneata?... Nu-i aşa, tată, o făptură ca ea— nevinovăția însăşi... Şi este atît de omeneşte s-o iubeşti pe fata aceasta!

PREŞEDINTELE: Spune mai bine: E crimă să n-o iubeşti.

•

FERDINAND: Nemaipomenit! Monstruos!... Şi dumneata, care ştii să pătrunzi, de obicei, atît de bine sufletele. Ba, mai mult, o priveai cu ochi plini de ură! Ipocrizie fără seamăn... Această Miller, tată...

PREŞEDINTELE: Este demnă să fie fata mea. Virtutea ei prețuieşte cît noblețea, iar frumusețea ei este aur curat. Principiile mele se înclină în fața dragostei... A ta să fie!

FERDINAND *(fuge din cameră agitat):* Asta mai trebuia!... Adio, tată! *(Iese.)*

PREŞEDINTELE *(mergîtid după el):* Stai! Stai! Unde fugi? *(Iese.)*

SCENA 6

Un salon splendid la lady Milford acasă. *Lady Milford* şi *Sophie* intră.

LADY: Aşadar, ai văzut-o? O să vină?

SOPHIE: într-o clipă. Era încă în rochie de casă şi se grăbea să se schimbe.

LADY: Nu-mi vorbi nimic despre ea... taci... tremur ca o răufăcătoare, cînd mă gîndesc că am s-o văd pe fericita ale cărei simțăminte seamănă atît de înspăimîntător cu ale mele... Şi cum a primit invitația?

SOPHIE: Părea uluită; a căzut pe gînduri, m-a privit cu ochi mari şi a tăcut. Mă pregătisem să-i ascult scuzele, cînd, cu o privire care m-a mirat foarte mult, mî-a răspuns aşa: „Stăpîna dumitale îmi porunceşte să fac tocmai ceea ce voiam eu să-i cer maiie".

LADY ***(barte neliniştită):*** Lasă-mă, Sophie. Compă-tirneşte-mă. Dacă nu este decît o femeie obişnuiți, trebuie să roşesc, iar dacă este mai mult decît atît, nu-mi rămîne altceva decît să-mi pierd curajul.

SOPHIE: Dar, milady... Nu aceasta e starea sufletească cu care se primeşte o rivală. Nu uitați cine sînteți. Chemați în ajutor originea voastră, rangul, puterea voastră. Ar trebui ca, alături de înfățişarea voastră mîndră, să stea o inimă şi mai mîndră.

LADY *(distrată):* Ce tot sporovăieşti acolo, prostufo?

SOPHIE *(răutăcios):* Sau poate să fie oare simplă în-tîmplare că tocmai astăzi strălucesc pe dumneavoastră cele mai prețioase briliante? Să fie oare întîmplare, că tocmai astăzi v-ați îmbrăcat cu rochia cea mai elegantă... că anticamera mişună azi de ofițeri de gardă şi de paji şi c-o aşteptați pe fata de burghez în salonul princiar al palatului vostru?

LADY *(umblînd de colo pînă colo, plină de amărăciune):* La naiba! Nu pot suferi ca femeile să aibă ochi atît de pătrunzători pentru slăbiciunile altor femei!... Dar cît de jos, cît de jos trebuie să fi căzut, pentru ca- o ființă ca ea să-mi citească în suflet.

UN CAMERIST *(intră):* Mamzel Miller!...

LADY *(către Sophie):* Pleacă! Depărtează-te! *(Amenințător, întrucît aceasta şovăie.)* Pleacă! îți poruncesc! *(Sophie pleacă. Lady dă ocol o dată salonului.)* Bine! M-am înfierbîntat. Sînt aşa cum doream. *(Către camerist.)* Mamzel poate să intre.

(Cameristul iese. Ea se trînteşte pe canapea, cu un aer distins şi nepăsător.)

S C E N A 7

***Luise Miller* intră timidă şi se opreşte Ia mare distanță de *lady Milford,* care s-a întors cu spatele şi o observă cu atenție în oglinda din față. După o pauză.**

LUISE: Stimată doamnă, aştept ordinele dumneavoastră.

LADY *(se întoarce cu fața către Luise şi dă numai din cap, rece şi rezervat):* Aa! eşti aici?... Fără îndoială, domnişoară... domnişoara... cum îți spune?

LUISE *(oarecum jignită):* Tatăl meu se numeşte Miller şi domnia-voastră ați trimis după fata lui.

LADY: Aşa e! Aşa e! Mi-aduc aminte... sărmana fiică a vioristului, despre care era vorba deunăzi. *(După o pauză, pentru sine.)* Foarte interesantă, totuşi nu chiar o frumusețe... *(Tare, către Luise.)* A-propie-te, copila mea! *(Din nou pentru sine.)* Ochi care sînt obişnuiți să plîngă... Cît de mult îmi plac ochii aceştia! *(Din nou tare.)* Mai a-proape... mai aproape... iubită copilă, am impresia că ți-e teamă de mine.

LUISE *(de sus, cu un ton hotărît):* Nu, milady. Dispreţuiesc părerea lumii.

LADY *(pentru sine):* Ia te uită!... chiar şi această încăpăţînare o are de la el. *(Tare.)* Mi s-a vorbit de dumneata, domnişoară. Se pare că ai învăţat cîte ceva şi că ştii să te porţi... Ia, să vedem. Vreau să cred tot ce mi s-a spus... şi n-aş vrea, pentru nimic în lume, să-mi închipui că protectorul care te-a recomandat cu atîta căldură, m-a minţit.

LUISE: Cu toate acestea nu cunosc pe nimeni, milady, care şi-ar fi putut da osteneala să-mi caute o protectoare.

LADY *(înţepat):* Osteneală pentru protejată, sau pentru protectoare?

LUISE: Nu înţeleg, stimată doamnă.

LADY: Mai **multă** perfidie decît s-ar putea bănui sub această înfăţişare nevinovată. Te numeşti Luise? Şi cîţi ani ai, dacă-mi dai voie să te întreb? **LUISE:** Şaisprezece.

LADY *(se ridică repede):* Acum înţeleg. Şaisprezece ani! Prima zvîcnire a pasiunii. Primul sunet argintiu face să vibreze coardele unui clavir încă neatins... Nimic nu poate fi mai ademenitor... Ia loc; îţi vreau binele, fată dragă... Şi el iubeşte pentru prima oară... Şi e oare de mirare că razele aceloraşi zori se întîlnesc? *(Foarte prietenoasă şi luînd-o de mînă.)* Rămîne cum am hotărît, vreau să-ţi făuresc fericirea, draga mea... Nimic altceva, nimic altceva decît o dulce visare vremelnică. *(Bălîni-o pe obraji.)* Sophie, camerista mea se mărită. Tu ai să-i iei locul... Şaisprezece ani! Nu poate să ţină mult!

LUISE *(îi sărută respectuos mîna):* Vă mulţumesc pentru această favoare, milady, ca şi cum aş primi-o.

LADY *(schimbînd tonul şi înfuriinduse):* Ia te uită, nobila doamnă! De obicei fetele de seama dumitale se socotesc fericite, cînd îşi găsesc un stăpîn... Ce ai de gînd să faci, drăguţa mea? Sînt cumva degetele astea prea delicate pentru muncă? Oare obrăjorii ăştia frumuşei te fac atît de trufaşă? **LUISE:** Chipul meu, stimată doamnă, îmi aparţine tot atît de puţin ca şi originea mea. **LADY;** Ori poate crezi că o să dureze o veşnicie? Sărmană făptură, cine ţi-a vîrît asta în cap... fie el cine o fi... v-a tras pe sfoară pe amîndoi. Obrajii ăştia nu sînt poleiţi cu aur. Ceea ce îţi arată oglinda drept aur masiv şi etern nu este decît o pojghiţă subţire, care mai curînd sau mai tîrziu se va lua pe degetele adoratorului tău... . Ce-o să ne facem atunci?

LUISE: Să-1 compătimim pe adoratorul care a cumpărat un diamant, numai pentru că era montat în aur!

LADY *(ca şi cum riâ i-ar fi auzit răspunsul):* O fată de vîrsta ta are întotdeauna două oglinzi în faţa ei, pe cea adevărată şi pe adoratorul ei... Bunăvoinţa unuia înfrumuseţează sinceritatea brutală a celeilalte. Una arată o ciupitură de vărsat. „Nici vorbă de aşa ceva — spune celălalt — este doar o gropiţă graţioasă." Voi, copii prostuţi, credeţi ce vă arată oglinda, numai în măsura în care se potriveşte cu spusele adoratorului şi tot alergaţi de la una la cealaltă, pînă cînd nu mai ştiţi ce v-a spus fiecare... De ce mă priveşti aşa mirată?

LUISE: Iertaţi-mă stimată doamnă... Eram gata să deplîng acest minunat şi strălucitor rubin, care nu trebuie să afle că stăpîna lui predică cu atîta asprime împotriva vanităţii.

LADY *(roşind):* Nu schimba vorba! Ce altceva decît speranţele pe care ţi le dă înfăţişarea ta ar putea să te împiedice să primeşti o situaţie, ca aceea de care ţi-am vorbit, singura în care poţi deprinde purtări alese, în care poţi cunoaşte lumea — singura care te poate dezbăra de prejudecăţile burgheze.

LUISE: Şi de inocenţa mea burgheză, milady?

LADY: Naivă obiecţie! Nici cel mai neruşinat ticălos nu îndrăzneşte să ne propună un lucru jignitor, dacă nu-1 încurajăm noi înşine. Arată-te aşa cum eşti. Poartă-te cu cinste şi demnitate şi voi fi chezaşă că tinereţea ta este în stare să înfrunte orice ispită.

LUISE: Ingăduiţi-mi, stimată doamnă, să îndrăznesc a sta la îndoială în privinţa asta. Palatele anumitor doamne sînt adeseori lăcaşul celor mai desfrînate petreceri. Cine ar crede că fata bietului viorist e în stare de eroism... de eroismul de a se arumca în mijlocul molimei, deşi se înfioară la gînxhil că s-ar putea molipsi? Cine şi-ar putea închipui, fie chiar numai în vis, că lady Milford ţine necontenit alături de ea' un scorpion al propriei sale conştiinţe, că risipeşte o mulţime de bani, doar pentru satisfacţia de a se putea îmbujora de ruşine în fiecare clipă? Vorbesc deschis, doamna... Ar fi o plăcere pentru dumneavoastră prezenţa mea, în clipa în care aţi porni în întîmpinarea vreunei plăceri? Aţi fi în stare s-o înfruntaţi la întoarcere?... O, mai bine lăsaţi să ne despartă o lume întreagă... lăsaţi să curgă mări între noi... Luaţi seama milady, pot veni ore de trezire, clipe de oboseală... viermii remuşcării pot să vă roadă inima şi atunci... ce chin pentru dumneavoastră să citiţi pe faţa servitoarei voastre liniştea senină cu care inocenţa obişnuieşte să

răsplătească inimile curate. *(Se dă un pas înapoi.)* încă o dată, doamnă, vă rog să mă iertați.

LADY *(mergînd de colo pînă colo foarte agitată):* îmi vine greu să-mi spună asta mie! Şi cu atît mai mult cu cît are dreptate. *(Apropiindu-se de Luise şi privind-o fix în ochi.)* Copila mea, n-ai să mă poți înşela. Simplele păreri nu pledează atît de călduros. Aceste maxime ascund un interes mai puternic, care te face să-ți pară atît de odios serviciul la mine... care îți înfierbîntă vorba, şi pe care *(amenințător)* trebuie să-l aflu.

LUISE *(calmă şi cu noblețe):* Şi dacă l-ați afla? Şi dacă, printr-o lovitură disprețuitoare de picior, ați trezi vietatea neînsemnată, pe care creatorul a mai înzestrat-o, pentru apărarea ei, şi cu un ac?... Nu mă tem de răzbunarea voastră, lady... Biata păcătoasă, aşezată pe butucul blestemat al călăului, îşi bate joc de pieirea lumii. Durerea mea e atît de mare, încît nici măcar sinceritatea n-o mai poate spori. *(După o pauză, inarte serioasă.)* Vreți să mă smulgeți din țărîna obîrşiei mele. Nu vreau să aflu cauzele acestei bunăvoințe ciudate. Vreau numai să întreb ce-ar putea-o determina pe milady să mă creadă o proastă, care roşeşte de originea ei. Ce-o îndreptățeşte să-şi închipuie că-mi poate făuri fericirea fără să ştie mai întîi dacă vreau să primesc această fericire din mîinile ei?... Am renunțat la veşnica năzuință de-a cunoaşte bucuriile lumii. I-am iertat norocului graba lui... de ce-mi aduceți aminte din nou de această grabă... Dacă însăşi divinitatea îşi ascunde strălucirea de privirea muritorilor, pentru ca nici cel mai înalt dintre serafimi să n-o pizmuiască... de ce vor oamenii să se arate în acelaşi timp şi cruzi şi îndurători?... Cum se face milady, că fericirea voastră, atît de lăudată, cerşeşte mizeriei invidie şi admirație? Fericirea voastră simte atît de nebuneşte nevoia de-a privi deznădejdea mea?... Oh! lăsați-mă mai bine să fiu oarbă, ca să mă împac cu soarta mea atît de crudă... Şi gîngania se simte nespus de fericită în stropul ei de apă, de parcă s-ar afla într-o împărăție a cerurilor, dar aceasta numai pînă în clipa în care află despre oceanul pe care saltă navele şi balenele... Vreți să mă ştiți fericită? *(După o pauză, apropiindu-se brusc de lady şi întrebînd-o pe neaşteptate.)* Oare dumneavoastră sînteți fericită, milady? *(Aceasta se îndepărtează repede, uimită, dar Luise o urmează şi-i pune mîna la inimă.)* Inima voastră e şi ea părtaşă la veselia care vă înconjoară? Şi dacă în clipa asta ar trebui să schimbăm rolurile, să

schimbăm o inimă cu alta şi o soartă cu alta... şi dacă v-aş întreba, în nevinovăţia mea copilărească... dacă v-aş întreba, să-mi spuneţi cu mîna pe conştiinţă... v-aş întreba ca pe mama mea... m-aţi sfătui oare să fac schimbul?

LADY *(adina mişcată, aruncîndu-se pe canapea):* De necrezut! De neînţeles! Nu, fetiţo! Nu! Această măiet ie nu e născocită de tine şi e prea pătrunsă de suflu tineresc pentru ca s-o fi putut învăţa de la un tată. Să nu mă minţi. Desluşesc aici învăţătura altuia...

LUISE *(pricind-o ţintă şi pătrunzător în ochi):* E de miiare, milady, că abia acum vă trece prin minte acest altul, cînd adineauri vă gîndeaţi la o situaţie pentru mine.

LADY *(sare în sus):* Peste puterile mele! Ei bine! Fiindcă tot n-o scot la capăt cu tine! îl cunosc... Ştiu totul... ştiu mai multe decît aş vrea să ştiu. *(Se opreşte brusc, apoi cu o violenţă care creşte încetul cu încetul pînă la furie.)* Dar îndrăzneşte, nefericite. îndrăzneşte să-1 măi iubeşti încă, să mai fii iubită de el... Ce spun?... îndrăzneşte doar să te mai gîndeşti la el, sau ca el să-ţi închine vreun gînd... Sînt puternică, nefericite, cumplită... ţi-o jur! Vei fi pierdută!

LUISE *(cu hotărîrc):* Fără scăpare, milady, de îndată ce l-aţi sili să vă iubească.

LADY: Te-nţeleg... dar n-am nevoie să mă iubească. Voi înfrînge această pasiune înjositoare, am să-mi înfrînez inima şi am s-o distrug pe a ta... Am să arunc între voi stînci şi prăpăstii, am să străbat cerul vostru, ca o furie: numele meu vă va înspăi-mînta clipele de dragoste, aşa cum un strigoi îi înspăimîntă pe răufăcători; vreau ca frumuseţea tâ tînără şi înfloritoare să se ofilească, să ajungă ca o mumie, sub îmbrăţişările lui... Nu va fi al meu... dar nici al tău nu va fi... să ştii, nefe-ricito! E şi asta o fericire, să poţi distruge fericirea cuiva.

LUISE: O fericire, pe care nu v-o îngăduiţi prea des, milady. Nu' vă defăimaţi propria inimă. Nu vă cred în stare să prefaceţi ameninţările în fapte. „ Nu sînteţi capabilă să chinuiţi o fiinţă care nu v-a făcut alt .rău decît ca a avut simţăminte asemănătoare cu ale voastre... Dar vă iubesc pentru această izbucnire, milady.

LADY *(care între timp s-a recules):* Unde sînt? Ce-i cu mine? Ce-am lăsat să se vadă? Şi cui*i-am îngăduit să vadă?... O, Luise, suflet nobil, mare, divin. Iartă-mi furia. N-am să-ţi clintesc nici un fir de păr, copila mea. Doreşte! Cere! Am să te port pe braţe, am să fiu

prietena ta, sora ta... Eşti săracă... Uite... *(Scoţîndu-şi cîteva briliante.)* Am să vînd bijuteriile astea... am să-mi vînd rochiile, caii şi trăsura...Totul să fie'al tău, dar renunţă la el!

LUISE *(dîndu-se îndărăt cu uimire; pentru sine):* îşi bate joc de o deznădăjduită, sau cu adevărat nu e părtaşă la această mîrşăvie?... A! Atunci aş mai putea încă să par o eroină şi să fac din neputinţa mea un merit. *(Stă o clipă pe gînduri, apoi se apropie de lady, îi apucă mîna şi o priveşte ţintă şi semnificativ.)* Luaţi-1, milady!... Renunţ de bunăvoie la bărbatul care a fost smuls cu căngile iadului din inima mea însîngerată... Poate că nici nu ştiţi, milady, dar aţi împiedicat fericirea a doi îndrăgostiţi, aţi smuls una de lîngă alta două inimi pe care dumnezeu le unise; aţi nimicit o fiinţă la care el ţinea, ca şi la dumneavoastră ; o fiinţă pe care atotputernicul o crease pentru a fi fericită, ca şi dumneavoastră; o fiinţă care-1 adora întocmai ca şi dumneavoastră şi care nu-1 va mai adora de-acum înainte... lady! Ultima zvîrcolire a gîzei strivite cere atotştiutorului răzbunare... şi el nu va rămîne nepăsător, cînd sînt ucise sufletele ocrotite de mîinile lui! Acum este al vostru. îl puteţi lua, milady! Alergaţi în braţele lui! Tîrîţi-1 înaintea altarului... Dar nu uitaţi că în sărutul vostru nupţial se va strecura spectrul unei sinucigaşe... Dumnezeu va fi îndurător... Nu găsesc altă scăpare! *(Fuge afară.)* **SCENA 8**

LADY MLLFOFD *(singură, stă consternată fi mîniată, cu privirea aţintită asupra uşii pe care a fugit Luise Miller; în cele din urmă se trezeşte din uimire):* Ce-a fost asta? Ce s-a întîmplat? Ce-a spus săimana fată?... Şi acum, încă, o dumnezeule, îmi sfîşie urechea cuvintele îngrozitoare care mă condamnă: „II puteţi lua, milady!"... Pe cine, fiinţă nefericită!? Pe cel care-mi va fi dăruit de horcăitul tău din clipa morţii... moştenire îngrozitoare, darul desperării tale! Dumnezeule! Dumnezeule ! Atît de tare am decăzut?... Atît de repede m-am prăbuşit din înălţimea mîndriei mele, încît aştept, înfometată, fărîmiturile pe care mi le va arunca mărinimia unei cerşetoare, în ultimele clipe de agonie?... „II puteţi lua, milady!" Şi avea un ton, şi mi-a aruncat o privire cînd **a** spus-o!... Ah! Emilie! Pentru asta ai trecut peste limitele ce-ţi erau îngăduite ca femeie? Era nevoie să pui pentru asta în joc splendidul nume de englezoaică, pentru ca pomposul edificiu al gloriei tale să se prăbuşească în faţa virtuţii superioare a unei fete de burghez care a fost părăsită?... Nu,

orgolioasă nefericită! Nu!... Emilie Milford poate să roşească... dar să fie umilită? Asta niciodată. Şi eu am tăria să renunț. *(Mer-gînd cu paşi maiesluoşi de colo pînă colo.)* Ascun-de-te acum, femeie slabă, care suferi!... Pieriți, vise de iubire, duioase, aurii... Mărinimia să-mi fie acum singura călăuză!... Aceşti doi îndrăgostiți vor fi pierduți, sau dacă nu, Milford va trebui să-şi înfrîngă dorința şi să dispară din inima prințului! *(După o pauză, cu vioiciune.)* S-a făcut... A fost înlăturată îngrozitoarea piedică!... toate legăturile între mine şi duce au fost rupte, mi-am smuls din inimă dragostea aceasta pătimaşă!... Mă refugiez în brațele tale virtute!... Primeşte-o pe Emilie, fiica ta plină de căință... Ah! Cît de bine mă[1] simt! Cît de liniştită, cît de înălțată mă simt deodată!... Maiestuoasă ca un soare care apune, vreau să cobor astăzi de pe culmea măririi mele, splendoarea-mi să piară odată cu dragostea mea, nimic altceva să nu mă urmeze în acest mîndru surghiun, decît inima. *(Ducîndu-se hotărîtâ la măsuța de scris.)* Şi voi face acest lucru fără întîrziere... Chiar în clipa aceasta, ca nu cumva farmecul celui drag să reînvie lupta sîngeroasă din inima mea. *(Se aşazâ şi începe să scrie.)*

SCENA 9

Lady, un camerist, Sophie,* apoi *mareşalul curții* la urmă *un servilor.

CAMERISTUL: Mareşalul curții, von Kalb, aşteaptă în anticameră cu o comunicare din partea ducelui.

LADY *(în dîrdora scrisului):* O să fie buimăcit, caraghiosul de duce! Desigur! Ideea este destul de năstruşnică, pentru a face țeasta-i serenissimă să plesnească!... Linguşitorii curteni vor fi cuprinşi de amețeală... întreaga țară o să fiarbă...

CAMERISTUL şi **SOPHIE:** Mareşalul curții, milady...

LADY *(se întoarce spre ei):* Cine? Ce?... Cu atît mai bine! Aceste creaturi sînt făcute anume pentru a purta samarul. Să fie binevenit!

CAMERISTUL *(Iese).*

SOPHIE *(apropiindu-se îngrijorată):* Dacă nu mi-ar fi teamă, milady, că sînt indiscretă... *(Lady scrie mai departe, Infierbîntată.)* Tînăra Miller a trecut în goană prin anticameră, ca ieşită din minți... V-ați aprins la față? Vorbiți singură. *(Lady continuă să scrie.)* Mă îngrozesc. Ce s-o fi întîmplat?

MAREŞALUL (*intră, face mii de plecăciuni în spatele ladyei Milfordşi, întrucît ea nu-l observă, se apropie, se opreşte îndărătul fotoliului, încearcă să-i apuce poala rochiei şi depune un sărut pe marginea ei; a-poi în şoaptă, timid):* Alteţa sa serenissimă...

LADY *(presărînd nisip pe scrisoare, apoi în timp ce-o citeşte în fugă):* Mă va acuza de cea mai neagră ingratitudine... Eram o fiinţă părăsită. M-a scos din mizerie... din mizerie?... îngrozitor schimb... încheie-ţi socotelile, seducătorule **I** Dogoarea ruşinii mele veşnice ţi le plăteşte cu dobîndă cămă-tărească.

MAREŞALUL *(după ce s-a învîrlit zadarnic în jurul ladyei Milford):* Milady pare că este *distraite*... Va trebui sămi iau singur îndrăzneala. *(Foarte tare.)* Alteţa sa serenissimă mă trimite s-o întreb pe milady, dacă astăseară se va juca Vaux-hall sau o comedie germană?

LADY *(se scoală rîzînd):* Una din două, îngerul meu... Intre timp prezintă-i la desert, ducelui dumitale, această scrisoare. *(Către Sophie.)* Tu, Sophie, porunceşte să se înhame caii la trăsură şi adună toţi oamenii în salonul acesta...

SOPHIE *(pleacă consternată):* O, dumnezeule, ce presimţirii Ce-o să se mai întîmple?

MAREŞALUL: Sînteţi *eşofală,* distinsă doamnă?

LADY: Cu atît mai sincere vor fi rîndurile mele... Ura! Domnule mareşal! Rămîne loc vacant, clipă prielnică pentru mijlocitori. *(Mareşalul aruncă o privire nehotărîtă asupra scrisorii.)* Citeşte, citeşte!... doresc să cunoască conţinutul scrisorii nu numai ducele.

MAREŞALUL *(citeşte; între timp servitorii casei se adună în fund):* „Prea stimate domn! Nu mai pot fi legată printr-o înţelegere, pe care dumneata ai rupt-o în mod atît de uşuratic. Iubirea mea era condiţionată de fericirea ţării dumitale. Trei ani a durat înşelătoria. Mi-a căzut vălul de pe

ochi. Urăsc dovezile de înaltă bunăvoinţă, din care picură lacrimile supuşilor... Dăruiţi-vă dragostea, pe care eu n-o mai pot împărtăşi, ţării voastre, care plînge, şi învăţaţi de la o străină ce înseamnă mila pentru poporul vostru german. Intr-o oră voi fi dincolo de frontieră. J o h a n n a N o r f o l k "

TOŢI SERVITORII *(murmură uluiţi):* Dincolo de frontieră?

MAREŞALUL *(pune scrisoarea speriat pe masă).* Ferească dumnezeu, buna şi distinsa mea doamnă! Ar însemna că celui care va duce această scrisoare i s-a urît cu viaţa, tot astfel ca şi celui care a scris-o.

LADY: Asta ţi-e grija, nepreţuitu-le!... Din păcate ştiu că tu şi cei de teapa ta vă sufocaţi, atunci cînd vă faceţi rugăciunea de seară, numai gîndin-du-vă **la** ce au

făcut alții!... Sfatul meu ar fi să puneți scrisoarea într-o plăcintă de iepure, şi astfel alteța sa serenissimăo va găsi în farfurie...

MAREŞALUL: *CieU*[1] Ce îndrăzneală! Mai chibzuiți, mai gîndiți-vă, ce dizgrație vă aşteaptă, lady!

LADY *(se întoarce către servilorimea adunată şi rosteşte cele ce urmează, cu cea mai adîncă emoție):* Sînteți uluiți, oameni buni, şi aşteptați plini de teamă dezlegarea enigmei?... Veniți mai aproape, dragii mei!... Mi-ați slujit cu credință şi din inimă, ați privit mai des în ochii mei decît în punga mea; dorința voastră cea mai arzătoare a fost ascultarea, şi mîndria voastră... semnul recunoştiinței melel... Gîndul că mi-ați slujit cu credință trebuie să fie legat totodată şi de amintirea umilinței mele! Tristă soartă, care a vrut ca cele mai negre zile ale mele să fie totodată şi cele mai fericite zile ale voastre! *(Cu lacrimi în ochi.)* Vă dau drumul, dragii mei... Lady Milford numai există **şi** Johanna de Norfolk este prea săracă pentru a vă plăti ce vă datorează... Vistiernicul meu **vă** va împărți ce se mai găseşte în caseta mea... Palatul acesta îi rămîne prințului. Cel mai sărac dintre voi va pleca totuşi mai bogat de-aici decît stăpîna voastră. *(Le întinde mîinile pe care le sărută toți pe rînd, cu pasiune.)* Vă înțeleg, dragii mei... Rămineti cu bine! Rămîneți pentru totdeauna cu bine. *(îşi stăpîneşte emoția, care a cuprins-o.)* Aud că trage trăsura la scară. *(Se smulge, vrea să iasă, mareşalul se repede înaintea ei.)* Ființă nenorocită, tot mai eşti aici?

MAREŞALUL *(care a privit în acest timp biletul cu o figură descompusă):* **Şi** biletul să-l dau alteței sale princiare, chiar în augustele sale mîini?

LADY: Da, nefericitule! In augustele sale mîini şi să' spui augustelor sale urechi că, întrucît nu mă pot duce la Loretto[2], desculță, am să muncesc cu ziua, pentru a mă spăla de ruşinea de a fi fost stăpîna lui. *(Iese în grabă. Ceilalți se împrăştie foarte emoționați.)*

---

1 **Cerule! (In limba franceza în original) (n. r.). 21 — Schiller — Teatru. v»l. I 321**

2 **Oraş din Italia,restit pentru pelerinajele făcute la biserica Madonei fn. r.).**

ACTUL AL CINCILEA

SCENA 1

O cameră ii Miller acasă. Amurg. *Luise* şade mut nemişcată în colţul cel mai întunecat al camerei, cu capul lăsat pe braţ. După o pauză lungă şi apăsătoare, intră *Miller* cu un felinar, cercetează cu teamă încăperea fără să observe pe *Luise,* apoi işi pune pălăria pe masă şi Iasă felinarul din mînă.

MILLER: Nici aici nu e, nici aici. Am cutre.ierat toate străzile, am fost pe la toți cunoscuții, am întrebat la toate porțile oraşului. Copila mea n-a fost văzută nicăieri! *(După o scurtă pauză.)* Răbdare, biet tată nenorocit! Aşteaptă pînă se va lumina de ziuă. Poate îți vei vedea atunci odorul ieşind deasupra apei... Doamne! Doamne! Am îndumnezeit-o oare prea mult pe copila aceasta?... Pedeapsa e prea aspră! Ceresc părinte, aspră! Nu vreau să cîrtesc, ceresc părinte, dar e nespus de grea pedeapsa. *(Se prăbuşeşte, copleşit de durere, pe un scaun.)*

LUISE *(din colțul ei):* Aşa e bine, sărmane bătrîn!

învațfi-te din vreme să renunți!

MILLER ***(sere de pe scaun):*** Aici ești, copila mea? Tu ești? Dar de ce stai singură și pe-ntuneric?

LUISE : Totuși nu sînt singură. Cînd se face întuneric în jurul meu, atunci se ivesc cei mai plăcuți oaspeți.

MILLER: Domnul să te aibă în paza lui! Dar numai mustrarea de conștiință se împacă bine cu bufnițele. Păcatele și spiritele rele se tem de lumină.

LUISE: **Și** veșnicia, tată, care vorbește de-a dreptul sufletului!

MILLER: Copilă! Copilă! Ce vorbe sînt astea?

LUISE *(se ridicași înaintează):* Am dus o luptă grea. Tu știi, tată. Domnul mi-a dat putere. Lupta s-a sfîrșit. Tată, se spune despre noi femeile că sîntem slabe și gingașe. Să nu mai crezi una ca asta! Ne cutremurăm în fața unui păianjen, dar fantoma întunecoasă a morții o strîngem în brațe, glumind. Asta s-o știi de la mine, tată. Luise a dumitale e veselă.

MILLER: Ascultă, fiica mea! Aș fi vrut să plîngi cu hohote. Aș fi fost fericit.

LUISE.- Ah! Cît aș vrea să-**1** păcălesc, tată! Cît de mult vreau să-**1** înșel pe tiran! Dragostea e mai și-reată decît răutatea, și mai îndrăzneață... Asta n-a știut-o bărbatul născut într-o zodie nenorocoasă. O! ce vicleni sînt, cîtă vreme nu-și pierd capul; dar de îndată ce li se aprinde inima, se prostesc nelegiuiții... A crezut oare că-și va putea pecetlui înșelăciunea cu un jurămînt? Jurămintele, tată, îi leagă într-adevăr pe cei vii, dar, în clipa morții, se desface chiar și legătura de fier a sfintelor taine. Ferdinand o să vadă cine a fost Luise a lui. Vrei dumneata să ai grijă de scrisoarea asta, tată? Vrei să fii atît de bun?

MILLER: Adresată cui, fiica mea?

LUISE: Ciudată întrebare! Infinitul și inima mea, amîndouă laolaltă, sînt prea mici, pentru a cuprinde un singur gînd pentru el... Cui oare aș putea să-i scriu? **MILLER** *(neliniștit):* Ascultă, Luise! Eu rup pecețile scrisorii.

LUISE: Cum vrei, tață!... dar asta nu te va lămuri. Literele zac înșirate pe hîrtie, ca niște cadavre reci și prind viață numai pentru ochii dragostei.

MILLER *(citește):* „Ești trădat, Ferdinand!... **0** mi-șelie fără seamăn a frînt legătura inimilor noastre, iar un jurămînt groaznic mi-a legat limba. Tatăl tău a pus iscoade pretutindeni. Totuși, iubitule, dacă ai curaj, cunosc un al treilea loc, unde nici un jurămînt nu te mai leagă și unde nu poate pătrunde nici un spion." *(Miller tace și-o privește cu gravitate drept în ochi.)*

LUISE: De ce mă privești astfel? Citește pînă la capăt.

MILLER: „Dar trebuie să ai destul curaj, ca să mergi pe o uliță întunecoasă, unde nu vei avea altă lumină decît pe Luise a ta și pe Dumnezeu... Trebuie să fii însuflețit numai de dragoste, cînd vei veni, să lași în urmă toate speranțele și

dorințele tale clocotitoare; n-ai nevoie decît de inima ta. Dacă primeşti, atunci porneşte la drum cînd clopotul din turnul Carmelitelor va bate a douăsprezecea lovitură! Dacă ți-e teamă... să nu mai vorbeşti niciodată de bărbăția ta, căci o fată s-a dovedit mai tare." *(Miller lasă scrisoarea din mină, priveşte drept înainte lung şi îndurerat; în cele din urmă se întoarce către Luise şi-o întreabă cu voce stinsă şi frîntă.)* Şi care este acest al treilea loc, fata mea?

LUISE: Nu-l cunoşti? într-adevăr, nu-l cunoşti, tată? ...Ciudat! Acest loc e descris în aşa fel, încît poate fi găsit. Ferdinand îl va găsi.

MILLER: Hm! Vorbeşte lămurit!

LUISE: în această clipă nu găsesc nici un nume frumos pentru el. Nu trebuie să te sperii, tată, dacă îți voi da unul urît. Acest loc... Ah, de ce nu i-a găsit dragostea un nume! L-ar fi găsit pe cel mai frumos. Locul al treilea, dragă tată... dar să mă laşi să vorbesc pînă Ia capăt... locul al treilea este mormântul.

MILLER *(se îndreaptă spre un fotoliu, clătinîndu-se):* Doamne, dumnezeule!

LUISE *(se apropie de el şi îl sprijină):* Nu, tată! Ace-ştia-s doar fiorii de groază pe care îi trezeşte acest cuvînt. Alungă-i, şi în fața privirilor tale iți va apare un pat nupțial peste care dimineața îşi aşterne covorul său de aur, iar primăverile îşi întind ghirlandele lor multicolore. Numai un păcătos a putut să insulte moartea cu bocetele lui, înfățişînd-o ca pe un schelet; moartea este un tînăr senin şi binevoitor, strălucitor, aşa cum este zugrăvit zeiil dragostei, dar nu atît de şiret... un geniu tăcut şi îndatoritor, care oferă brațul sufletului, acestui pelerin istovit, pentru a-l trece peste prăpastia timpului, şi apoi, deschizîn-du-i castelul de basm al splendorii eterne, îl salută prietenos şi dispare.

MILLER: Ce ai de gînd, fata mea? Vrei să-ți iei viața? **LUISE:** Nu vorbi astfel, tată. Este oare un păcat să părăsesc o lume care nu vrea să mă primească şi să mă grăbesc spre un loc pe care tot nu-l voi putea ocoli?

MILLER: Sinuciderea, copila mea, este lucrul cel mai îngrozitor!... Singurul de care nu te mai poți căi, pentru că moartea se confundă cu însăşi crima.

LUISE *(se opreşte împietrită):* îngrozitor!... Dar n-o să se petreacă chiar atît de repede. Vreau să mă arunc în rîu, tată, şi, în timp ce mă voi cufunda, am să implor mila atotputernicului.

MILLER: Asta înseamnă că vrei să te căieşti de furtul săvîrşit, îndată ce ştii că lucrul furat a fost pus la adăpost. Copila mea! Copila mea! Ia seama să nu-ți bați joc de dumnezeu, tocmai atunci cînd ai mai multă nevoie de el. O! rău ai ajuns! Ai încetat să te mai rogi, şi milostivul nu-şi mai întinde mîna ocrotitoare asupră-ți.

LUISE: A iubi este oare un sacrilegiu, tată?

MILLER: Dacă îl iubeşti pe dumnezeu, nu vei iubi niciodată pe altcineva pînă la sacrilegiu... M-ai gîrbovit, draga mea, m-ai adus aproape de mor-mînt... Nu vreau totuşi să-ți fac inima şi mai grea... Am spus adineauri ceva, fiica mea. Credeam că sînt singur. M-ai auzit: de ce aş mai păstra taina? Tu ai fost idolul meu. Ascultă. Luise, dacă mai este loc în inima ta pentru dragostea tatălui tău... Ai fost totul pentru mine! Şi tu nu mai risipeşti acum doar ce-i al tău. Iar mie unul nu-mi va folosi la nimic. Vezi, părul meu începe să încărunțească. încetul cu încetul, vine vremea cînd noi, părinții, începem să ne bucurăm de roadele celor sădite în inimile copiilor noştri. Oare tu, Luise, îmi vei înşela nădejdile? Vrei oare să fugi, luînd cu tine toată averea şi bunurile tatălui tău?

LUISE *(îi sărută mîna cu cea mai vie emoție):* Nu, tată! Mă despart de lume ştiind cît de datoare îți sînt şi te voi răsplăti însutit în viața veşnică.

MILLER: Ia seama să nu greşeşti socotelile, copila mea! *(Foarte grav şi solemn.)* Oare ne vom mai întîlni acolo?... Iată cum păleşti!... Luise, îți dai singură seama că nu te voi putea ajunge din urmă pe lumea cealaltă, pentru că nu pornesc într-acolo atît de grăbit ca tine. *(Luise, cuprinsă de groază, se repede în brațele lui. El o strînge cu putere la piept şi continuă cu voce rugătoare.)* Ah! fata meal fata mea! Copilă îngenuncheată, sau poate chiar pierdută! Ține bine minte cuvîn-tul greu al tatălui! Eu nu pot veghea asupra ta! Pot să-ți smulg cuțitul din mînă, dar tu te poți omorî şi cu o andrea. Te pot feri de otravă, dar tu te poți sugruma cu un şirag de perle. Luise...

Luise... singurul Jucru pe care pot să-1 fac e să-ți arăt primejdia. Vrei să ajungi pînă acolo, încît iluzia ta înşelătoare să te părăsească tocmai în clipa cînd vei trece pe îngrozitorul pod care leagă timpul de veşnicie? Te vei încumeta oare să apari în fața tronului atotştiutorului, strigîn-du-i minciuna: „Doamne, pentru tine sînt aici", în timp ce ochii tăi vinovați îşi vor căuta idolul?... Dar dacă acest idol efemer al închipuirii tale, acum vierme ca şi tine, se va încolăci atunci la picioarele judecătorului tău, şi-ți va dezminți încrederea ce-o ai în el, în clipa asta de şovăială, şi te va pune să-ți îndrepți speranțele înşelate către îndurarea cea veşnică... ce vei face atunci? *(Mai energic, mai tare.)* Ce vei face atunci, copilă nefericită?... *(O ține mai strîns, o priveşte o clipă împietrit şi pătrunzător, apoi se depărtează repede de ea.)* Nu mai ştiu nimic... *(Cu mîna dreaptă ridicată.)* Dumnezeule drept, nu mai răspund de acest suflet! Fă ce vrei! Ia asupră-ți, de dragul zveltului tău maior, o asemenea jertfă, care-i va face pe diavoli să tresalte de bucurie, iar pe îngerii tăi ocrotitori să se îndepărteze de tine... Du-tc! Ia asupră-ți toate păcatele, ia-1 şi pe acesta, cel din urmă, cel mai groaznic, şi dacă povara îți pare încă

prea uşoară, atunci s-o întregească blestemul meu! Iată un cuţit... străpunge-ţi inima şi *(plîngînd tare şi vrînd să fugă afară)* pe aceea a tatălui tău!

LUISE *(se ridică în grabă şi aleargă după el):* Stai! Stai! O, tată! Uite cum duioşia poate avea mai multă putere decît furia tiranilor!... Ce să fac? Nu pot! Ce trebuie să fac?

MILLER: Dacă sărutările maiorului tău sînt mai fierbinţi decît lacrimile tatălui tău... mori!

LUISE *(după un zbucium chinuitor, cu oarecare ho-tărîre):* Tată, uite mîna mea! Vreau... Doamne! Doamne! Ce fac? Ce vreau... Tată, jur... Vai mie, vai! Orice aş face, tot vinovată sînt... Fie, tată... Ferdinand... Domnul ne vede de sus I lată: distrug ultima lui amintire. *(Rupe scrisoarea.)*

[J.LLER *(6e aruncă de gitul ei în culmea fericirii):* Asta e fata meal Ridică-ţi privirea... Te-ai lepădat de un iubit, dar l-ai făcut fericit pe tatăl tău! *(O îmbrăţişează rîzînd şi plîngînd.)* Copila meal Copila mea! E cea mai frumoasă zi din viaţa mea! Dumnezeu ştie cum oi fi ajuns eu, păcătosul, să-mi fie hărăzit un astfel de îngeri... Luise a mea, comoara mea!... O doamne, mă pricep puţin în ale dragostei, dar înţeleg şi eu că e un chin... să renunţi.

UISE: Dar să plecăm din aceste locuri, tată... Să fugim din oraşul în care tovarăşele mele de joc vor rîde pe socoteala mea şi în care bunul meu nume s-a dus pentru totdeauna... să plecăm, să plecăm repede, departe de locul unde îmi vorbesc atîtea amintiri ale fericirii pierdutei Să plecăm, dacă este cu putinţă...

1ILLER: Oriunde vrei copila mea. Pîinea domnului nostru creşte peste tot şi... va îngriji el să am auditori pentru vioara mea, pretutindeni. Da! să lăsăm lucrurile în voia lor... Voi pune pe strune povestea suferinţei tale şi voi cînta balada unei fiice, care, pentru a-şi cinsti tatăl... şi-a înfrînt inima... Vom cerşi cu această baladă din uşă în uşă şi pomana va fi mai dulce din mîinile celor care vor plînge ascultînd.

SCENA 2

Aceiaşi. Ferdinand.

LUISE *(îl observă cea dintîi pe Ferdinand şi se aruncă, strigînd, de gîtul lui Miller):* Doamne! Iată-ll Sînt pierdută!

MILLER: Unde? Cine?

LUISE *fantă, fol&rcînd capul, spre maior şi se strînge mai tare Ungă talăl ei):* El! Chiar el! întoarce-te şi priveşte,tată 1 A venit să mă omoare!

MILLER *(il zăreşte, se trage brusc îndărăt):* Cum? Dumneata aici, domnule baron?

FERDINAND *(seapropie încet, se opreşte in faţa Luisei şi-o fixează eu c privire scrutătoare: după o pauză):* Conştiinţă luată prin

surprindere, îți mulțumesc! Mărturisirea ta e îngrozitoare, dar e nemijlocită şi adevărată şi'mă scuteşte să te mai chinuiesc... Bună seara, Miller!

MILLER: Pentru numele lui dumnezeu! Ce doriți, domnule baron? Ce vă aduce aici? Ce înseamnă prezența dumneavoastră neaşteptată?

FERDINAND: Mi-amintesc de o vreme cînd fărîmițai ziua în secunde, cînd dorul de a mă vedea se atîrnă de greutățile pendulei, care mergea prea încet şi cînd aşteptai cu nerăbdare emoția clipei în care trebuiam să sosesc. Cum se face că prezența mea te miră acum?

MILLER: Pleacă, pleacă, domnule baron!... Dacă a mai rămas o licărire de omenie în inima dumitale, dacă nu vrei s-o ucizi pe aceea pe care pretinzi c-o iubeşti, fugi, nu mai zăbovi nici o clipă. Fericirea a dispărut din casa mea, de cînd ai pus piciorul aici. Dumneata ai adus suferința sub acoperişul meu, unde de obicei nu sălăşiuia decît bucuria. Tot nu eşti mulțumit? Vrei să mai scormoneşti în rana pe care nefericita dumitale prietenie a făcut-o singurei mele copile? **FERDINAND:** Părinte ciudat, am venit să-i aduc fiicei tale o veste mare.

MILLER: Poate nădejdi noi, ca s-o cuprindă iarăşi desperarea? Crainic al nenorocirii, pleacă! în privirea dumitale se citeşte gîndul cu care vii. **FERDINAND:** în sfîrşit, se întrezăreşte ținta speranțelor mele. Lady Milford, cea mai îngrozitoare piedică din calea iubirii noastre, a fugit chiar în clipa aceasta din țară. Tata îmi încuviințează alegerea. Soarta renunță să ne mai prigonească. Steaua norocului nostru se înalță... Am venit să-mi țin cuvîntul dat şi să-mi conduc logodnica la altar.

MILLER: îl auzi, fata mea? Auzi cum îşi bate joc de speranțele tale înşelate. în adevăr, domnule baron! Bine-i stă seducătorului să mai glumească pe seama victimei lui.

FERDINAND: Crezi că glumesc? Jur că nu. Cuvintele mele sînt tot atît de adevărate ca şi dragostea Luisei mele şi vreau să le respect cu aceeaşi sfințenie cu care .şi ea îşi respectă jurămintele. Nu cunosc ceva mai sfînt pe lume... Tot te mai îndoieşti? Roşeața bucuriei nu-i îmbujorează încă obrajii frumoasei mele soții! Ciudat! Se vede treaba că aici n-are preț decît minciuna, din moment ce adevărul nu mai este crezut. Vă îndoiți de spusele mele? Atunci credeți în mărturia aceasta scrisă? *(li aruncă Luisei scrisoarea adresată mareşalului).*

LUISE *(O desface şi se prăbuşeşte, palidă ca un cadavru.)*

MILLER *(fără să observe ce se petrece, către maior):*

Ce înseamnă asta, domnule baron? Nu vă înțeleg de loc.

FERDINAND *(îl conduce către Luise):* Ea m-a înțeles, însă, cu atît mai bine.

MILLER *(îngenunche lingă ea):* Ah, doamne, fiica mea!

FERDINAND: Palidă ca moartea! Abia acum îmi place fiica ta! Niciodată n-a fost atît de frumoasă preacinstita şi curata-ți

fiică... Cu chipul acesta de . moartă... Sufletul judecății de apoi, care şterge lustrul de pe orice minciună, a şters şi spoiala, cu care această prefăcută i-a înşelat chiar şi pe îngerii luminii! Este chipul ei cel mai frumos! Şi-i pentru prima oară că îşi arată adevăratu-i chip! Vreau să-'l sărut! *(Vrea să se îndrepte către ea.)*

MILLER: îndărăt! Pleacă! Nu lovi în inima mea de părinte, tinerei N-am putut s-o apăr de dezmierdările tale, dar pot s-o apăr de jignirile tale.

FERDINAKD: Ce vrei, bătrîne încărunțit de ani? Cu tine n-am nimica. Nu te amesteca într-un joc care este, fără doar şi poate, pierdut... sau poate eşti mai deştept decît te-am crezut? Ori poate o ajuți pe fiica ta în uneltirile ei de dragoste, cu înțelepciunea celor şaizeci de ani ai tăi şi poate că ți-ai înjosit venerabilul cap coliliu, făcînd pe mijlocitorul? Dacă nu este aşa, sărmane bătrîn, culcă-te şi mori... Mai ai timp... mai ai încă timp să adormi în această dulce amețeală, spu-nîndu-ți: Am fost un tată fericit! De vei întîrzia o clipă, vei azvîrli vipera asta otrăvitoare înapoi în iad, unde-i este locul, blestemînd şi darul şi pe cel care ți 1-a făcut, şi vei coborî în mormînt, purtînd pecetea sacrilegiului. *(Către Luise.)* Spune nenorocito! Ai scris tu scrisoarea aceasta?

MILLER *(căutînd să-i atragă atenția Luisei):* Pentru numele lui dumnezeu, copila mea! Nu uita! Nu uita!

LUISE: Ah, scrisoarea asta, tată!

FERDINAND: A căzut în mîini nepotrivite? Bine-cuvîntată fie întîmplarea aceasta: nici cea mai subtilă inteligență nu putea să orînduiască lucrurile mai bine, şi în ziua aceea a fost mai presus decît duhul tuturor înțelepților... întîmplare, spun? Există o providență chiar atunci cînd mor vrăbiile, de ce n-ar exista şi cînd e vorba să dai jos masca de pe chipul unui diavol? Vreau un răspuns! Ai scris tu scrisoarea aceasta?

MILLER *(încet, către Luise, conjurînd-o):* Fii tare, fii tare, fiica mea! încă un singur da şi ai învins totul.

FERDINAND: Nostim! Nostim! Şi tatăl a fost înşelat! Pe toți ne-a înşelat. Uită-te la ea, neruşinata, pînă şi limba se împotriveşte să se supună ultimei ei minciuni! Jură pe dumnezeul cel adevărat, de care te temi! Ai scris tu scrisoarea aceasta?

LUISE *(după o luptă chinuitoare, în care s-a înțeles cu tatăl ei din priviri, rosteşte hotărît, definitiv):* Eu am scris-o.

FERDINAND *(se opreşte speriat):* Luise!... Nu! Jur pe viața mea! Minți! Şi cei nevinovați recunosc, pe scaunul de tortură, nelegiuiri pe care nu le-au făptuit. Te-am luat prea repede! Nu-i aşa?... Luise?... Ai recunoscut numai pentru că te-am întrebat prea aspru?

LUISE: Am recunoscut adevărul.

FERDINAND: Nu, îți spun! Nu! Nu! N-ai scris tu. Nu-i scrisă de mîna ta... şi chiar dac-ar fi aşa... de ce să fie oare mai greu să imiți scrisul cuiva, decît să corupi inimile? Mărturiseşte-mi adevărul, Luise... mai bine, nu, taci! Ai fi în stare să spui da, şi atunci aş fi pierdut. **0** minciună, Luise!... O minciună... O! dacă ai putea să născoceşti vreuna, dacă ai putea să mi-o arunci în față cu chipul tău nevinovat de înger, să-mi înduplеci urechea şi ochiul, chiar de-ar fi să-mi înşeli amarnic inima! O, Luise! Orice adevăr ar putea să dispară atunci din lume, o dată cu aceste şoapte, iar cauza adevărată şi-ar pleca din clipa aceea gîtu-i țeapăn, într-o reverență curtenitoare! *(Cu voce timidă, tremurătoare.)* Ai scris tu scrisoarea aceasta?

LUISE: Jur pe dumnezeu! Pe dumnezeul cel adevărat! Da!

FERDINAND *(după o pauză, cu expresia celei mai adînci dureri):* Femeie, femeie! Chipul ce stă acum în fața mea!... Chiar de-ar făgădui chipul acesta plăcerile raiului, totuşi n-ai găsi nici un cumpărător, nici măcar în împărăția celor din neamul blestemaților, osîndiți la caznele iadului... Ai ştiut tu, Luise, ce însemnai pentru mine? Nu e cu putință! Nu! Tu n-ai ştiut că erai totul pentru mine! Totul! E **im** Biet cuvînt disprețuit, dar e mai cuprinzător decît veşnicia; înăuntrul Iui îşi desavîrşesc calea sisteme cosmice!... Totul! Şi să te joci cu el în chip atît de nelegiuit... **0,** e înspăimîrîtător!

LUISE: Am mărturisit, domnule von Walter. M-am condamnat singură. Plecați acum! Părăsiți casa în care ați fost atît de nenorocit!

FERDINAND: Bine! Bine! Doar sînt liniştit... Dar şi despre înfiorătorul ținut pustiit de ciumă, se spune că e liniştit... liniştit sînt şi eu. *(După ce a stat cîtca timp pe gînduri.)* încă o rugăminte, Luise, cea din urmă! îmi arde capul cuprins dc fierbințeală. Simt nevoia să mă răcoresc... Vrei să-mi pregăteşti un pahar de limonada? *(Luise iese.)*

SCENA 3

***Ferdinand* şi *Miller*. Amîndoi se plimbă o vreme, fără să vorbească, fiecare într-un capăt al camerei**

MILLER *(se opreşte în sfîrşit şi-l priveşte pe maior cu ■ o expresie tristă):* Dragă domnule baron, oare suferința voastră va fi mai mică dacă vă mărturisesc că vă plîng din inimă?

FKRDINAND ·T.asă nstfl Millprl (

paşi.) Miller, nu-mi mai aduc bine aminte, cum am ajuns în casa dumitale? în ce împrejurare?

MILLER: Cum se poate, domnule maior? Ați vrut să luați lecții de flaut cu mine... Nu vă mai amintiți?

FERDINAND *(repede):* Am văzut-o pe fiica dumitale. *(Cîleva clipe de pauză.)* Nu te-ai ținut de cuvînt, prietene. Ne-am înțeles

să am linişte în clipele mele de singurătate. M-ai înşelat, mi-ai vîndut scorpioni. *(Văzînd mişcarea lui Miller.)* Nu te speria, bătrîne! *(II îmbrăţişează.)* Tu nu eşti vinovat!

MILLER *(ştergîndu-.şi ochii):* Numai dumnezeu atotştiutorul poate cîntări acest lucru!

FERDINAND *(mergînd din nou de colo-colo, frămînlat de gînduri negre):* Ciudat, neînchipuit de ciudat se joacă dumnezeu cu noi. De fire subţiri şi nevăzute atîrnă adeseori greutăţi înspăimîntătoare. Dacă ar şti omul că din mărul acesta i se trage moartea! Hm! Dacă ar şti! *(Pornind iar de colo pînă colo, apucînd apoi cu putere mîna lui Miller.)* Omule! îţi plătesc cam scump cele cîteva biete lecţii de flaut... Şi nici măcar tu nu cîştigi... pierzi şi tu... pierzi poate totul. *(Indepărlîndu-se de Miller, cu inima strînsâ.)* Flaut blestemat, mai bine nu m-aş fi gîndit niciodată la tine!

MILLER *(caută să-şi ascundă emoţia):* Intîrzie prea mult cu limonada. Cred că ar fi mai bine să mă duc să văd de ce întîrzie atîta, dacă nu mi-o luaţi în nume de rău...

FERDINAND: Nu-i nici o grabă, dragă Miller. *(Mur-murînd pentru sine.)* Mai ales pentru părintele ei... Stai... Dar ce voiam să te întreb? Da! Luise este singurul dumitale copil? în afară de ea, mai ai alţi copii?

MILLER *(cu căldură):* Nu mai am nici unul în afară de ea, domnule baron... nici nu-mi doresc. Ea poate să umple din plin inima unui părinte. Tot ce-a fost iubire în mine am revărsat asupra ei.

FERDINAND *(cu emoţie puternică):* Aa! Du-te mai bine şi vezi de limonada, dragul meu Miller.

(Miller iese.)

S C E N A 4

FERDINAND *(singur):* Singurul copil... Simţi tu asta, criminalule? Singurul, ucigaşule! Auzi, singurul! Miller n-are, în lumea asta mare a lui dumnezeu, nimic altceva decît vioara sa şi singurul...

Vrei să i-1 i&peşitî?.,. Să i-1 răpeşti? Să-i răpeşti unui cerşetor xiltima lăţcaie? Să-i azvîrli paraliticului la picioare cîrja sfărîmată? Cum? Am eu inimă s-c Fac?... Şi cînd va alerga spre căminul lui, neiăbdător să-şi soarbă singura-i bucurie din priviri Le copilei lui şi va intra în casă, iat-o... floarea... zace ofilită... moartă... strivită, de bună seamă ultima, singura, neasemuita lui nădejde... Ah! Şi cum stă tatăl în faţa ei; în juru-i, natura întreagă parcă-şi ţine răsuflarea, iar privirile lui încremenite rătăcesc în van prin nemărginirea pustie, căutîndu-1 pe dumnezeu, dar nu-1 mai pot afla şi atunci se întorc pustiite... Doamne! Doamne! Dar şi tatăl meu nu are decît unsingur fiu... unicul fiu... dar

nu singura-i bogăție... *(După o pauză.)* Dar cum? Ce pierde oare? Copila, care făcea din cele mai sfinte sentimente de dragoste un joc de păpuşi, va putea oare să-şi fericească tatăl? Nu-i cu putință, nu-i cu putință! Ar trebui mai degrabă să-mi mulțumească pentru că strivesc nă-pîrca, înainte de a-şi muşca şi părintele.

S C E N A 5 *Miller* care se

înapoiază. *Ferdinand*

MILLER: 0 va aduce-ndată, domnule baron! Sărmana copilă, stă afară şi plînge de se omoară. In limonada aceea veți bea şi lacrimi.

FERDINAND: Bine ar fi să-mi dea numai lacrimi!... Pentru că mai adineauri am vorbit despre muzică, Miller... *(Scoțînd o pungă.)* ...Ți-am rămas dator.

MILLER: Cum? Ce? Lăsați, domnule baron! Drept cine mă luați? Păstrați-vă banii. Nu mă ofensați şi de-o vrea domnul, ne-om mai vedea.

FERDINAND: Cine poate să ştie asta? Ia banii. Sîn-tem supuşi morții.

MILLER *(rîzind):* Cît despre asta, domnule baron, n-am nici o grijă în ce vă priveşte.

FERDINAND: într-adevăr! uneori însă există această primejdie... N-ai auzit niciodată să moară tineri... fete şi băieți, copii în care să-ți poți pune nădejdea, pe care se întemeiau iluziile părinților înşelați... Ceea ce nu face mustrarea de conştiință şi bătrînețea poate adesea să facă un trăsnet... Nici Luise a dumitale nu este nemuritoare.

MILLER: Dumnezeu mi-a dat-o!

FERDINAND: Ascultă... îți atrag atenția că nu este nemuritoare. Fata asta e lumina ochilor dumitale, eşti legat de ea trup şi suflet. Fii prevăzător, Miller! Numai un judecător desperat pune totul pe o singură carte. Negustorul care îşi încarcă toată averea pe o singură corabie e un cutezător... Ascultă, gîndeşte-te că te-am prevenit... Dar de ce nu primeşti banii?

MILLER: Cum, doamne, toată punga asta mare? La ce se gîndeşte înălțimea voastră?

FERDINAND: La datoria mea... Iată! *(Aruncă pe masă punga, din care sar cîteva monede de aur.)* Nu pot să vă las într-o veşnică mizerie.

MILLER *(întristat):* Sfinte dumnezeule, ce-i asta? Nu sună a bani de argint. *(Se apropie de masă şi exclamă îngrozit.)* Cum, pentru numele lui dumnezeu, domnule baron! Ce aveți de gînd? Ce faceți, domnule baron? Dar ştiu că sînteți distrat! *(împreunîndu-şi mhnile.)* Aici sînt... sau poate sînt eu vrăjit... sau, să mă bată dumnezeu! Mîna mea pipăie aur

adevărat, aurul binecuvîntat, galben şi sunător... Nu, satană! Nu mă vei prinde cu asta!

FERDINAND: Ai băut vin nou sau vechi, Miller? **MILLER** *(cu grosolănie):* Ei drăcie! Ia te uită!... Aur! **FERDINAND:** Ei! Şi ce-i cu asta? **MILLER:** Blestemat să fie... Vreau să spun... Doamne Isuse Hristoase... aur!

FERDINAND: Asta e într-adevăr ceva ciudat.

MILLER *(după un timp de tăcere, se îndreptă către el, mişcat):* înălțimea voastră, eu sînt un om simplu şi cumsecade; **poate** vreți să mă înhămați la vreo ticăloşie.,, căci atîlia hani, dumnezeu mi-e martor, nu se pot cî.ştiga printr-o muncă dreaptă şi cinstită...

FERDINAND *(mişcat):* Fii liniştit, iubite Miller! Banii i-ai meritat de mult şi nu vreau — ferească sfîntul—• să-ți cumpăr conştiința cu asta.

MILLER *(sărind în sus, ca un nebun):* Aşadar, sînt ai mei! Ai mei! cu voința şi buna ştiință a lui dumnezeu, ai mei. *(Ieşind pe uşă, în goană, strigă.)* Nevastă! Fată! Victorie! Veniți! *(țntor-cîndu-se.)* Dar, cerule! Cum de m-arn trezit deodată cu toată averea asta înspăîmîntătoare? Cum am cîştigat-o? 0 merit? Ai?

FERDINAND: N-ai cîştigat-o prin lecțiile tale de muzică, Miilor... Cu banii ăştia îți plătesc... *(înfiorat, tace)* îți plătesc *(după o pauză, cu durere)* cele trei luni de vis fericit ale fiicei tale.

MILLER *(îi ia minaşi i-o slrînge cu putere):* Domnule! Dacă ați fi un oarecare burghez umil... *(repezit)* şi fiica mea nu v-ar iubi... aş înjunghia-o. *(Se apropie din nou de bani, apoi abătut.)* Dar aşa, eu am totul şi dumneavoastră nimic, aşa că va trebui să vă înapoiez toată această bucurie?

FERDINAND: Cît despre asta, nu te nelinişti, prietene! Eu plec, şi în țara în care am de gînd să mă stabilesc, aceste efigii nu au nici o valoare.

MILLER *(în timp ce stă cu privirea ațintită asupra banilor, îneîntat):* Rămîn aşadar ai mei? Da? îmi pare însă rău că plecați... Dar, să vezi cum am să mă port de-acum încolo! Cum am să mă umflu-n pene! *(îşi pune pălăria şi aleargă de colo-colo prin cameră.)* 0 să dau lecții de muzică numai în centru, o să fumez doar țigări din cele mai bune, şi să mă ia dracul dac-o să mai stau la teatru la galerie... *(Vrea să plece.)*

FERDINAND: Stai liniştit! Taci! Şi ia-ți banii! *(Apăsat.)* Taci numai astă-seară încă şi, de dragul meu, să nu mai dai lecții de muzică de-aici înainte.

MILLER *(plin de bucurie, îl apucă cu putere de haină, vorbindu-i fi mai înflăcărat):* Domnule! Fiica mea! *(Dîndu-i drumul.)* Nu banul face pe om!... Nu banul... Mi-e totuna, dacă mănînc cartofi sau fazan: totul e să fiu sătul; iar haina asta va fi totdeauna bună, dacă nu se străvede lumina soarelui

prin mîneca ei. Pentru mine astea sînt fleacuri. Doar fata să aibă noroc: să aibă tot ce-şi doreşte...

FERDINAND *(îi taie vorba repede):* Taci! Taci!...

MILLER *(mereu mai aprins):* Să învețe franțuzeşte la perfecție, să danseze menuet şi să cînte, să-i meargă vestea: şi să poarte o bonetă, ca fiicele consilierilor de la curte şi „turnel", cum i se spune: să se vorbească despre fiica vioristului, cale de patru poşte împrejur...

FERDINAND *(li apucă mîna cu o mişcare bruscă):* încetează! încetează! Pentru numele lui dumnezeu, taci odată! Mai țînc-ți gura numai astăzi! E singura dovadă dc recunoştință pe care ți-o cer!

S C E N A 6 . ***Aceiaşi,***

***Luise* cu limonada.**

LUISE *(cu ochii înroşiți de pllnsşi cu vocea tremurătoare, în timp ce-i aduce maiorului paharul pe o farfurie):* Să-mi spuneți dacă nu vă place.

FERDINAND *(ia paharul, îl pune pe masă şi se întoarce brusc către Miliar):* A. eram cît p-aci să uit!... Pot să te rog ceva, dragă Miller? Vrei să-mi faci un serviciu? **MILLER:** Şi o mie pentru unul! Ce doriți?...

FERDINAND: Sînt aşteptat la masă. Din nenorocire, sînt foarte prost dispus. Mi-e cu neputință să merg acolo. Vrei să te duci pînă la tatăl meu să-1 rogi să mă scuze? **LUISE** *(se sperie şi intervine repede):*
Pot să mă duc
eu.

MILLER: La preşedinte?

FERDINAND: Nu chiar la el. Transmiți mesajul unui valet din anticameră! Pentru recunoaştere, iată ceasul meu!... Mă găseşti aici, cînd te întorci. Să aştepți răspunsul!

LUISE *(foarte speriată):* N-aş putea să mă duc eu?

FERDINAND *(către Miller, care vrea să plece):* Stai, încă ceva! Iată o scrisoare adresată tatălui meu, care mi-a fost adusă o dată cu invitația la masă chiar în seara asta... poate că e vorba de treburi grabnice... o predai împreună cu cealaltă.

MILLER: Bine, domnule baron!

LUISE *(se agață de el, cuprinsă de teamă):* Dar, tată, aş putea foarte bine să fac eu toate astea.

MILLER: E întuneric beznă, nu te poți duce singură, copila mea. *(Iese.)*

FERDINAND: Luise, luminează-i tatălui tău drumul! *(în timp ce Luise îl însoţeşte pe Miller cu felinarul, el se apropie de masă şi aruncă otravă în paharul cu limonada.)* Da, să moară şi ea! Trebuie să moară! Puterile supreme mă aprobă, dîndu-şi groaznicul consimţămînt, răzbunarea cerului se învoieşte şi ea, îngerul păzitor o părăseşte.

S C E N A 7

***Ferdinand* şi *Luise. Luise* se întoarce încet cu felinarul, îl pune jos şi se aşază de partea cealaltă a scenei, cu ochii în pămînt şi privind numai din cînd în cînd, pe furiş şi timid, spre el. *Ferdinand* stă în colţul opus al scenei şi priveşte ţintă înainte. Începutul scenei este precedat de o tăcere adîncă.**

LUISE: Dacă aţi vrea să mă acompaniaţi, domnule von Walter, aş cînta o bucată la clavir. *(Deschide clavirul.)*

(Ferdinand nu-i dă nici un răspuns. Pauză.)

LUISE: îmi datoraţi şi o revanşă la şah. Vreţi să jucăm o partidă, domnule von Walter? ***(Din nou pauză.)***

LUISE: Domnule von Walter, portvizitul pe care vi l-am făgăduit cîndva... am început să-1 brodez... Nu vreţi să vedeţi modelul?

(Iarăşi pauză.)

LUISE: O, sînt atît de nenorocită!

FERDINAND *(păstrînd atitudinea de pînă acum):* Asta ar putea să fie adevărat!

LUISE: Nu e vina mea, domnule von Walter, că nu izbutesc să vă distrez.

FERDINAND *(rîde, aparte cu o expresie jignitoare):* Ce eşti tu vinovată de modestia mea stupidă?

LUISE: Am ştiut eu că nu ne vom înţelege în clipa asta. De aceea m-am şi speriat, trebuie s-o mărturisesc, de îndată ce l-aţi trimis pe tata de acasă: . Domnule von Walter, mi se pare că această clipă va fi deopotrivă de grea pentru amîndoi... Dacă aţi vrea să-mi îngăduiţi, m-aş duce şi i-aş chema aici pe cîţiva din cunoscuţii mei.

FERDINAND: O, sigur că da, du-te. Am să mă duc şi eu imediat să-i invit pe cîţiva dintre ai mei.

LUISE *(îl priveşte neft#lărtt&):* Domnule von Walter...

FERDINAND ***(foirU sarcastic):*** Pe onoarea meal E cea mai înţeleaptă idee pe care o poate avea un om în situaţia asta. Vom face din acest duet plictisitor o distracţie mondenă şi ne vom răzbuna de capriciile dragostei, cu ajutorul cîtorva galanterii.

LUISE: Sînteți bine dispus, domnule von Walter.

FERDINAND: Nu se poate mai bine; să rîdă copiii de mine pe stradă, şi alta nu! Nu! într-adevăr, Luise, pilda ta e demnă de urmat... trebuie să învăț de la tine. Tare zănatici mai sînt cei care vorbesc de dragoste eternă. Mereu acelaş lucru devine plicticos, numai variația dă farmec plăcerii... Fie, Luise! Te urmez! Vom trece din aventură în aventură, ne vom tăvăli din mocirlă în mocirlă... Tu într-o parte... eu în alta... poate că-mi voi putea regăsi, în vreun bordel, liniştea pierdută... Poate că, după ce vom fi trăit din plin vesela aventură, ne vom întîlni din nou într-o zi, arătîndu-ne uimirea şi totodată bucuria — două schelete putrezite — recunoscîndu-ne, ca în comedii, după aerul de familie, de care nu te poți lepăda, iar scîrba şi ruşinea vor înfăptui o armonie pe care dragostea cea mai gingaşă n-a putut s-o înfăptuiască.

LUISE: O, Ferdinand Ferdinand! Eşti nefericit. Vrei să şi meriți acest lucru?

FERDINAND *(murmurînd îndîrfit printre dinți):* Sînt nefericit? Cine ți-a spus? Femeie, eşti prea decăzută pentru a-ți mai putea da seama singură... Cum poți tu să cîntăreşti simțămintele altuia? Nefericit, ai spus?... Ha! Cuvîntul ăsta ar putea să-mi trezească furia, chiar de aş zăcea în mormînt! Trebuia să fiu nefericit, ştia ea bine. Moarte şi blestem! A ştiut-o si totuşi m-a trădat... Uite, viperă! asta era singura ta posibilitate de-a obține iertarea... Eşti pierdută prin această mărturisire... Pînă acum am putut să-ți înfrumusețez crima, gîndindu-mă că eşti naivă; şi dat fiind disprețul pe care ți-l port, s-ar fi putut să scapi de răzbunare. *(In timp ce apucă paharul.)* Aşadar, uşuratică n-ai fost... proastă n-ai fost... ai fost numai un demon. *(Bea.)* Limonada este searbădă ca sufletul tău... gustă. **LUISE:** 0, cerule! Nu degeaba m-am temut de clipa asta.

FERDINAND *(autoritar):* Gustă!

LUISE *(Ia paharul, oarecum fără să vrea, "şi bea.)*

FERDINAND *(îşi întoarce fața de îndată ce ea duce paharul la gură, şi, pălind brusc, se aşază repede în cel mai îndepărtat ungher al camerei.)*

LUISE: Limonada e bună.

FERDINAND *(fără să se întoarcă, scuturat de fiori):*

Să-ți fie de bine! **LUISE** *(după ce a pus-o pe masă):* 0, dacă ai şti, Wal-

ter, ce jignire îngrozitoare îmi aduci. **FERDINAND:** Hm!

LUISE: Va veni un timp, Walter... **FERDINAND** *(apropiindu-se din nou):* 0, timpul e pe sfîrşite.

LUISE: Cînd seara asta va apăsa greu pe inima dumitale...

FERDINAND *(începe să umble mai repede şi din ce în ce mai neliniştit, în timp ce aruncă eşarfa şi sabia):* Noapte bună! Slujbă la porunca stăpînilor!

LUISE: Dumnezeule! Ce te-a apucat?

FERDINAND; Mi-e cald, mă apasă... vreau să mă simt mai comod.

LUISE: Bea! Bea! Băutura te va răcori.

'FERDINAND: Aşa va fi fără îndoială... Are inimă bună, destrăbălată, dar aşa sînt toate.

LUISE *(avîntîndu-se în braţele lui, cu o expresie plină de iubire):* Aşa-i spui Luisei tale, Ferdinand?

FERDINAND *(o respinge):* Fugi! Fugi! Pleacă de aici, cu ochii ăştia calzi şi duioşi. Sînt copleşit!

Arată-ţi hidoşenia, viperă: tîrăşte-te spre mine, vierme! Desfăşură-ţi respingătoarele încolăcituri, înalţă-ţi inelele către cer!... La fel de dezgustător cum tc-a văzut cîndva adîncul iadului... Nu vreau să-mi mai pari un înger... Numai înger, nu... E prea tîrziu... trebuie să te strivesc cu piciorul, ca pe **o** năpîrcă, sau înnebunesc... în-dură-te!

LUISE: O! De ce a trebuit să ajungem pînă aici?

FERDINAND *(privind-o pieziş):* Această frumoasă operă a creatorului ceresc... Cine ar fi putut crede una ca asta?... Cine ar putea să creadă una ca asta? *(Apucîndu-i minaşi ţinînd-o în sus.)* Nu vreau să te trag la răspundere, creatorule... Dar de ce torni oare veninul în vase atît de frumoase?... Poate oare o climă atît de blîndă, de cerească, să-i priască viciului?... O, e ciudat!

LUISE: Să aud asta şi să fiu silită să tac!

FERDINAND: Şi vocea asta dulce, melodioasă... Cum pot să iasă sunete atît de frumoase din nişte coarde frînte? *(Privind-o cu ochii pierduţi.)* Totul atît de frumos... atît de perfect îmbinat... o desăvîrşire dumnezeiască !... In totul, opera celei mai inspirate clipe a creatorului! Pe dumnezeul meu, ca şi cînd lumea ar fi luat fiinţă numai ca să slujească inspiraţiei creatorului pentru a-ceastă capodoperă... Să fi greşit dumnezeu numai în privinţa sufletului? Să fie oare cu putinţă ca un asemenea monstru dezgustător să se fi strecurat în trupul acesta fără cusur? *(în timp ce se îndepărtează repede de ea.)* Sau poate că a văzut ieşind din dalta lui un înger şi şi-a îndreptat în pripă greşeala dîndu-i o inimă de piatră?

LUISE: O, ce încăpăţînare uşuratică! Mai degrabă acuză cerul, decît să-şi recunoască pripeala.

FERDINAND *(se aruncă de gîtul ei, plîngînd amar):* încă o dată, Luise... încă o dată, ca în ziua primului nostru sărut, cînd ai murmurat cu dragoste

„Ferdinand" şi cînd ai rostit cu buzele tale fierbinţi primul „tu"... 0, clipa aceea părea să cuprindă în ea un şir de nespuse bucurii, ca floarea ce abia stă să se deschidă. Veşnicia apărea în faţa ochilor noştri ca o frumoasă zi de mai: dăn-ţuiau milenii de aur, ca nişte mirese, prin faţa

sufletelor noastre... Atunci am fost fericitul între fericiți!... 0, Luise! Luise! Luise! De ce te-ai purtat astfel?

LUISE: Plîngi, Walter, plîngi! Durerea ta va fi mai dreaptă cu mine decît mînia ta.

FERDINAND: Te înşeli. Astea nu sînt lacrimile durerii... Nu este roua caldă şi voluptoasă, care alină, ca un balsam, rănile sufletului şi pune din nou în mişcare roata înțepenită a simțirii. Sînt stropi singuratici... reci... înfiorătorul şi veşnicul rămas bun al dragostei mele. *(Cu o gravitate înspăimîntătoare, în timp ce-şi lasă mîna pe creştetul Luisei.)* Lacrimi pentru sufletul tău, Luise... Lacrimi pentru dumnezeire, ale cărei gînduri bune au dat greş de astă dată, şi pe care o păgubeşti, cu atîta uşurință, de cea mai minunată dintre operele ei... 0, mi se pare că întreaga creație ar trebui să îmbrace doliu şi să deplîngă ceea ce s-a petrecut în mijlocul ei... E ceva obişnuit ca oamenii să cadă şi paradisurile să fie pierdute; dar cînd molima bîntuie printre îngeri, natura întreagă trebuie să fie cernită.

LUISE: Nu mă împinge pînă la capătul puterilor, Walter. Tăria mea sufletească e aceeaşi ca a tuturor ființelor... dar nu trebuie să fie pusă la încercare fără milă, Walter, încă un cuvînt şi apoi ne despărțim... Un destin îngrozitor a încurcat graiul inimilor noastre. Dacă mi-ar fi îngăduit să vorbesc, Walter, aş putea să-ți spun lucruri... aş putea... dar cruda fatalitate mi-a înlănțuit limba, tot aşa cum mi-a înlănțuit şi dragostea, **aşa** că trebuie să îndur să-mi vorbeşti ca unei destrăbălate oarecare.

FERDINAND: Te simți bine, Luise?

LUISE : De ce mă întrebi?

FERDINAND.- Pentru că m-aş simți mîhnit dacă ar trebui să pleci pe lumea cealaltă, cu minciuna aceasta pe conştiință.

LUISE: ii milă, Walter'...

FERDINAND *(pradă unor emoții violente):* Nu! Nu! Prea ar fi diabolică răzbunarea asta! Nu! Domnul să mă aibă în paza lui! Nu vreau s-o continui şi pe lumea cealaltă. Luise! L-ai iubit pe mareşal? N-ai să mai ieşi din camera asta.

LUISE: Poți să întrebi ce vrei. Nu mai răspund nimic. *(Se aşază.)*

FERDINAND *(mai grav):* Ai grijă de sufletul tău nemuritor, Luise!... L-ai iubit pe mareşal? N-ai să mai ieşi din camera asta.

LUISE: Nu mai răspund nimic.

FERDINAND *(cuprins de o nelinişte îngrozitoare, se aruncă la picioarele ei):* Luise! L-ai iubit pe mareşal? Mai înainte ca luminarea asta să ardă pînă la capăt... vei sta... înaintea lui dumnezeu!

LUISE *(sare în sus speriată):* Isuse! Ce e asta?... Şi mi-e tare rău. *(Cade din nou în fotoliu.)*

FERDINAND: Atît de curînd? Voi femeile sînteți o veşnică enigmă. Nervii voştri delicați rezistă la crime care rod pînă şi rădăcinile omenirii. Iar un biet grăunte de arsenic vă doboară...

LUISE: Otravă! Otravă! Doamne, dumnezeule!

FERDINAND: Mi-e teamă că da! Limonada ta a fost pregătită în infern. Ai băut-o în cinstea morții.

LUISE: Să mor! Să mor! Dumnezeule îndurător! Otravă în limonada, am să mor!... O dumnezeule milostiv, fie-ți milă de sufletul meu!

FERDINAND: Iată lucrul cel mai de seamă. Şi eu mă rog lui pentru asta.

LUISE: Şi mama... tata... Mîntuitorule! Bietul meu tată e pierdut! Nu mai e nici **o** scăpare! Sînt tînără... şi nu mai e nici **o** scăpare! Trebuie să mor atît de repede?

FERDINAND: Nu mai e nici o scăpare, trebuie să treci în veşnicie... dar fii liniştită. Vom face drumul împreună.

LUISE: Şi tu, Ferdinand? Otravă, Ferdinand? De Ia tine? O doamne, iartă-**1,** dumnezeule milostiv, iartă-i păcatul...

FERDINAND: Vezi-ți de socotelile tale... Mi-e teamă că stai prost cu ele.

LUISE: Ferdinand! Ferdinand!... O... acum pot să vorbesc! Moartea... moartea dezleagă de toate jurămintele, Ferdinand! între cer şi pămînt nu este nimeni mai nefericit decît tine... Mor nevinovată, Ferdinand.

FERDINAND *(speriat):* Cc tot vorbeşti? De obicei, în călătoria asta, nimeni nu ia asupră-şi o minciună !

LUISE: Nu mint... nu mint... N-am mințit decît o dată în viața mea... Fiori reci îmi trec prin vine... Cînd am scris rîndurile către mareşal...

FERDINAND: Aa! scrisoarea asta!... Mulțumesc Iui dumnezeu! Acum mi-am recăpătat toate puterile.

LUISE *(limbaise împleticeşte, degetele încep să i se contracte convulsiv):* Scrisoarea asta... pregăteşte-te să auzi ceva îngrozitor... mîna mea a scris, ceea ce inima mea condamna... tatăl tău mi-a impus-o.

FERDINAND *(împietrit ca o statuie, de parcă a prins rădăcini în pămînt şi după o pauză nespus de lungă, cade ca lovit de trăsnet.)*

LUISE: O, jalnică neînțelegere... Ferdinand... m-au silit... iartă-mă... Luise a ta ar fi preferat moartea ...dar tata... primejdia... au întrebuințat viclenia.

FERDINAND: *(sărind în sus cu o expresie îngrozitoare):* Slavă domnului! Nu simt încă otrava. *(Scoate sabia din teacă.)*

LUISE *(din ce în ce mai slăbită):* Vai! Ce vrei să faci? E tatăJ tău...

FERDINAND *(cu expresia furiei dezlănțuite):* Ucigaş şi tată de ucigaş!... Trebuie să meargă şi el, pentru ca judecătorul

lumii să-şi dezlănţuie mînia numai împotriva celui vinovat. *(Vrea să iasă.)*

LUISE: Mîntuitorul a iertat, cînd a murit... Iertare ţie şi tatălui tău. *(Moare.)*

FERDINAND *(se întoarce repede, îi vede ultima crispare înainte ie-a muri, şi, zdrobii de durere, cade în genunchi, lingă ea):* Stail Stai! Nu fugi de mine, înger al cerului! *(li apucă mîna şi o lasă repede să cadă.)* Rece, rece şi umedă! Sufletul ei s-a dus. *(Se ridică într-un salt.)* Dumnezeul Luisei mele! Iertare! Iertare celui mai mizerabil dintre ucigaşi! A fost ultima ei rugăciune... ce îneîntă-toare şi frumoasă este chiar moartă! îngerul morţii înduioşată trecut cu milă peste chipul ei senin... Această blîndeţe n-a fost o mască, e mai tare chiar decît moartea. *(După o pauză.)* Dar cum? Eu de ce nu simt nimic? Vrea oare forţa tinereţii mele să mă salveze? Osteneală zadarnică! Nu doresc asta. *(Apucă paharul.)*

U L T I M A   S C E N Ă

***Ferdinand, Preşedintele, Wurm* şi *servitorii* care so reped cu toţii speriaţi în cameră, apoi *Miller, popor* şi *aprozi judecătoreşti,* care se adună în fund.**

PREŞEDINTELE *(cu scrisoarea în mînă):* **Fiule, ce-i** asta?... Nu pot să-mi închipui... **FERDINAND** *(îi aruncă paharul la picioare):* Atunci priveşte, ucigaşule! **PREŞEDINTELE** *(se dă îndărăt, împleticindu-se; toţi rămîn împietriţi. Pauză înspăimînlătoare):* Fiul meu! De ce mi-ai făcut una ca asta?

FERDINAND *(fără să se uite la el):* O da, desigur! Trebuia să-1 ascult mai întîi pe omul de stat şi să văd dacă lovitura se potriveşte cu interesele lui?... Şiretlicul de a dezbina inimile noastre prin gelozie a fost rafinat şi e demn de toată admiraţia, trebuie s-o mărturisesc... calculele au fost făcute de un maestru, păcat numai că iubirea mînioasă nu s-a lăsat trasă de sfori, ca o marionetă.

PREŞEDINTELE *(se uită cu ochii îngroziţi de fur împrejur):* Nu e nimeni aici să-1 plîngă pe un tată nemîngîiat?

MILLER *(din culise):* Lăsaţi-mă să intru. Pentru dumnezeu! Lăsaţi-mă!

FERDINAND: Fata este o sfîntă... altcineva trebuie să-i ia apărarea. *(Ii deschide uşa lui Miller, care se repede înăuntru, însoţit de popor şii,de aprozi judecătoreşti.)*

MILLER *(îngrozit):* Copila mea! Copila mea!... Otravă!... Otravă! Se spune că aţi băut otravă... Fata mea! Unde eşti?

FERDINAND *(îl conduce între preşedinte şi cadavrul Luisei):* Eu sînt nevinovat... Mulţumeşte-i acestuia.

MILLER *(cade alături de ea):* O, Isuse!

FERDINAND: în puține cuvinte, tată... cuvintele încep să-mi fie prețioase... viața mi-a fost furată, în chip ticălos, furată de către dumneata. Cum voi putea oare să stau în fața lui dumnezeu? Tremur cînd mă gîndesc!... totuşi n-am fost niciodată un răufăcător. împlinească-se destinul meu întru cele veşnice, oricum o fi... să nu cadă asupra ei... Dar am săvîrşit o crimă *(ridicînd vocea, cu o expresie înspăimîntătoare),* o crimă pe care n-ai să-mi ceri, cred, s-o port singur în spinare, în fața judecătorului lumii. Trec aici asupra ta, în mod solemn, partea cea mai însemnată a crimei, cea mai îngrozitoare; cum te vei descurca, asta te priveşte. *(Conducîndu-l Ungă Luise.)* Uite, om fără suflet! Desfată-te cu rodul înțelepciunii tale;, numele tău este întipărit pe fața aceasta crispată şi îngerii morții îl vor citi... Un chip ca acesta să-ți dea perdelele patului la o parte, în timpul .somnului, şi să-ți întindă mîna lui rece ca gheața... Un chip ca acesta să-ți apară în fața sufletului cînd vei muri şi să te împiedice să-ți rosteşti ultima rugăciune... un chip ca acesta să stea în fața mormîntuîui tău cînd vei învia la judecata de-apoi... şi alături de dumnezeu cînd te va judeca. *(Leşină. Servitorii îl susțin.)*

PREŞEDINTELE *(ridicînd brațul spre cer, cu o mişcare de groază):* Nu-mi cere mie socoteală, nu mie, judecător al lumii, pentru sufletele lor: cere-o acestuia! *(Se îndreaptă către Wurm.)*

WURM *(tresărind):* Mie?

PREŞEDINTELE: Ție, blestematule, ție! Ție, demone! Tu, tu mi-ai dat sfatul de viperă... Asupra ta cadă toată răspunderea... Eu mă spăl pe mîini.

WURM: Asupra rnea? *(începe să rîdă, cu un rîs groaznic.)* Nostim! Nostim! Acum, cel puțin, ştiu în ce fel mulțumesc demonii... Asupra mea, nelegiuitule? Era fiu meu? Eram eu stăpînul tău?... Asupra mea să cadă răspunderea? Ha!! privind cadavrul fiului tău, îmi îngheață măduva în oase! Asupra mea să cadă!... Primesc să fiu pedepsit, dar şi tu împreună cu mine... Haideți! Haideți! Vestiți crima pe toate ulițele! Treziți justiția! A,,—,,; ™* I T +î_-rv*r. Ar. ,:,,:i J,,.,,,K,,,; iv-jjiu/.i, 'tpUți mu I juuati-juo viV. u JH . T *J A VAv aI vvi

taine care vor face să li se zbîrlească părul de pe cap celor care le vor asculta. *(Vrea să iasă.)* **PREŞEDINTELE** *(îl opreşte):* Doar n-ai să faci asta, turbatule?

WURM *(îl bate pe umăr):* Ba da, amice! Am s-o fac... sînt turbat, adevărat... este opera ta... şi mă voi purta ca un turbat... Braț la braț cu tine spre eşafod! Braț la braț cu tine spre iad! E măguli-

tor, pentru mine, ticălosule, să fiu condamnat împreună cu tine! *(E arestat.)* **MILLER** *(care a stat între timp cu capul plecat pe pieptul Luisei, cuprins de o durere mută, se ridică repede şi-i aruncă maiorului la picioare punga):* Otrăvitorule! Păstrează-ți banii blestemați. Ai vrut să-mi cumperi fata cu ei? *(Se repede afară din cameră.)*

FERDINAND *(cu vocea stinsă):* Alergați după el! E cuprins de desperare... Păstrați-i banii ăştia... Sînt o datorie care mă apasă. Luise!... Luise!... Sosesc... Rămîneți cu bine... lăsați-mă să mor în fața altarului acesta...

PREŞEDINTELE *(părăsind atitudinea de nepăsare, de tăcere, către fiul său):* Fiule, Ferdinand! Nu-ți mai întorci ochii spre tatăl tău copleşit de durere? *(Maiorul este aşezat, jos, Lingă Luise.)*

FERDINAND: Ultima privire i se cuvine lui dumnezeu, cel îndurător.

PREŞEDINTELE *(căzînd alături de el, pradă celor mai îngrozitoare chinuri):* Creația şi creatorul ei mă părăsesc... Nici măcar o ultimă privire, ca mîn-gîiere?

FERDINAND *(murind, îi întinde mîna.)*

PREŞEDINTELE *(se ridică repede):* M-a iertat! *(Către ceilalți.)* Acum sînt al vostru! *(Iese, aprozi-judecătoreşti îl urmează, cortina cade.)*